

Utförligt personregister med biografiska skisser till

Pierre Broué: *Trotskij – En biografi*

Carlssons bokförlag 2011

- Abbate, Roland (pseud. François Rossi) (1902-1970), GPU-agent, hotellägare, barägare: 829, 831, 883
- Abelenda, Oskar Creydt (1907-1987), ledare för KP i Paraguay, emigrerade till Mexiko: 886
- Abern, Martin (1898-1949), ledare för dem socialistiska ungdomen, sedan den kommunistiska ungdomen i USA, grundare av vänsteroppositionen: 605, 874
- Abramo, Fulvio (1909-1993), politiskt aktiv sedan 1931, i fängelse 1935-1938, begav sig till fots till Bolivia, där han grundade den trotskistiska rörelsen: 12
- Abramovitj, Rafail A. (1880-1963), mensjevikledare: 834
- Achmatov, Michail, en i Leningrad häktad oppositionell, som avlägger fullständig bekännelse. Handlade det om ”provokatören” Tverskoj?: 491
- Ackerknecht, Erwin H. (pseud. Bauer) (1906-1988), ledare för vänsteroppositionen i Tyskland, IS-medlem tills 1934: 12, 588, 645, 695, 700, 727, 742, 745, 756, 757, 767, 822
- Adler, Alfred (1870-1937), psykoanalytiker från Wien, gift med Raissa Epstein: 126, 128, 392, 578
- Adler, Friedrich (1879-1960), son till Victor Adler, ledare för vänstern, senare den samlade österrikiska socialdemokratin, sekreterare för Andra internationalen: 123, 136, 795
- Adler, Max (1873-1937), österrikisk socialist: 123, 126
- Adler, Raissa Timofejevna, född Epstein (1873-1962), studerade i Moskva och Wien, gift med psykoanalytikern Alfred Adler; stod på vänskaplig fot med Trotskij, arbetade tillsammans med honom 1929, uteslöts ur det österrikiska partiet. Emigrerade 1935 till USA: 126, 392, 577-579, 583
- Adler, Victor (1851-1918), grundare av Sozialdemokratische Partei Österreichs (SPÖ): 65, 91, 123, 136
- Afanasjev, sovjetisk agent i Frankrike: 828
- Ageloff, Sylvia (1909-1995), amerikansk trotskist, väninna med R. Mercader: 838, 885, 891, 892
- Aleksejev: 66
- Alexander I. (1888-1934), 1929-1934 kung av Jugoslavien, mördad: 829
- Alexander III. (1845-1894), tsar från 1881-1894: 31
- Alexandrovitj, V. A. (pseud. Pjotr Alexandrovitj Dimitrijevskej) (1884-1918), vänstersocialist-revolutionär, vice ordförande för tjekan under 1918: 238
- Alexinskij, Grigorij: 131
- Alfonso XIII (1886-1941), kung av Spanien, abdikerade 1931: 646, 844
- Alfonso (= Mohammed Tuhir eller Dakhjoedin) (1902-?), indonesisk kommunist, delegat vid Kominterns 6:e världskongress: 523, 612
- Allen, Henry J. (1868-1950), senator från Kansas: 809
- Allison, Gertrud, amerikanska, bokhandlare, GPU-agent: 981

- Almazán, Juan Andreu (1891-1965), mexikansk general, högers presidentkandidat 1940: 865, 887
- Alskij, A. D. (1892-1939), blev bolsjevik 1917, oppositionell, dog i fängelse: 475
- Andrade, Rodríguez Juan (1897-1981), ledare för den socialistiska ungdomen, 1918 professor i Leningrad, en av grundarna till PCOE, CK-medlem i spanska KP 1921, i vänsteroppositionen 1930, CK-medlem i POUM 1935: 611, 635, 708, 771, 774, 837, 846
- Andrejev, A., socialistrevolutionär och seminarist: 238
- Andrejev, A. A. (1895-1971), lantarbetare, fånge, 1914 medlem i partiet, 1920 ledamot av CK. Knuten till Stalinfraktionen: 443
- Andrejev, Leonid (1871-1919), symbolistisk författare: 60
- Andrejtjin, Giorgi (1894-1952), bulgar, IWW-medlem i USA före kriget, kom 1917 till Ryssland: 358
- Anguiano, Daniel (1882-1964), sekreterare i PSOE året 1917: 152, 153
- Antid Oto, pseudonym för Trotskij: 60, 61, 62, 125, 397
- Antonov, Aleksandr (1888–1922), socialistrevolutionär, ledare för bonderesning i Tambov-området 1921: 271, 272
- Antonov-Ovsejenko, Anton V. (1884-1938), yrkesofficer, mensjevik, dömd till döden 1906 för myteri. Blev bekant med Trotskij i emigrationen. Medlem i vänsteroppositionen, men kapitulerade 1928. Tjänade Stalin i Spanien. Skjuten 1938: 141, 142, 173, 187, 222, 246, 248, 358, 393, 441, 445, 484, 531, 832, 909
- Aragon, Louis (1897-1982), fransk diktare, PCF-medlem: 585
- Aranda Mata, Antonio (1888-1979): 845
- Ardasjelia, T. D., georgisk oppositionell: 664
- Arenal, Bastar Leopoldo, svåger till Alfaro Siqueiros, inblandad i mordet på R. S. Harte: 890
- Arenal, Luís (1908 el. 1909-1985): 890
- Aristoteles (384-322 f.kr.), antik filosof, elev till Platon och upphovsman till en *logik*: 410
- Arlen (= Frederico Vásquez), yrkesofficer, medlem av spanska vänsteroppositionen: 696
- Arroyo, C. H. Vicente (1892-1969), nära medarbetare till president Cárdenas, ansvarig för informationen: 806
- Artem-Sergejev, F. A. (1883-1921), *Iskra*-veteran, hamnarbetare i Australien, 1919 CK-ledamot: 291
- Asjkenatsi, Rebecca, medlem i bolsjevikpartiet och oppositionell, gift med K. I. Grünstein: 393, 517
- Askvig, Carl Bernard (1885-1946), norsk polischef 1931 och under tyska ockupationen: 789, 792
- Astrov, V. V. (1891-1995?), 1907 bolsjevik, politisk kommissarie, därefter bucharinistisk journalist, gripen tillsammans med Rjutin, 4 år i isolering, på nytt häktad 1947: 483
- Aulas, Jean (1893-1975), fransk lärare, sekreterare för Enhetsorganisationen för undervisning, i opposition till KP och till CGTU: 751, 752, 759
- Aussem, O. K. (1875-1937), aktiv i Ukraina, partisan under inbördeskriget, stod nära den vänsteroppositionelle Rakovskij. Generalkonsul i Paris 1924: 457, 484, 615
- Austerlitz, Friedrich (1862-1931), chefsredaktör för *Wiener Arbeiterzeitung* och ledande österrikisk socialdemokrat: 65
- Avdejev, A. D. (= Divilkovskij) (1873-1937?), 1903 bolsjevik, emigrerade och var 1906-1917 i Schweiz, medlem av kommunistpartiets kontrollkommission och vänsteroppositionen: 451

- Ávila Camacho, Manuel (1897-1955), general, tillhörande högern i det Institutionella revolutionspartiet. Utsågs till Cárdenas efterträdare; valdes 1940: 866
- Avksentjev, N. D. (1878-1943), högernationalistrevolutionär, inrikesminister i den provisoriska regeringen, tillhörde de vita under inbördeskriget: 67
- Axelrod, Paul Borisovitj (pseud. Pintas Borissovijtj) (1850-1928), en av grundarna av den ryska socialdemokratin, mensjevnik: 23, 59, 65, 71, 74, 75, 77, 87, 130, 141
- Azev, J. F. (1869-1918), ledare för socialistrevolutionärernas terroristiska kamporganisation och ochrana-agent, avslöjad 1908: 125, 670
- Babel, Isaak (1894-1940), författare, deltog i inbördeskriget på de rödas sida, skrev *Budjonny's röda ryttararmé*: 832
- Babeuf, Francois Noël (pseud. Gracchus) (1760-1797), en av de första kommunisterna, organisatör av De jämlikas sammansvärjning, giljotinerades under direktoratet: 316
- Bach, Fritz (= Sulzbachner) (1897-1980), tysk posttjänsteman, svärson till Rühle, blev i Mexiko professor i nationalekonomi och ledare för statistikinsamlandet: 809
- Bachelard, Gaston (1884-1962), fransk filosof: 862
- Badajev, A. J. (1883-1951), 1904 partimedlem, 1912 ansvarig för den bolsjevickiska dumafraktionen: 476
- Badowski, Kazimierz (1906-1990), medlem av polska oppositionen i den belgiska trotskistiska gruppen, aktiv som hamnarbetare i Antwerpen. Först till Tyskland, därefter deporterad till Sovjet, ledde efter sin frigivning en studiecirkel, i vilken Kuron och Modzelewski skall ha deltagit: 903
- Bakajev, Ivan P. (1887-1936), arbetare, bondeson, stod nära Zinovjev, kommissarie, därefter i tjeckan under inbördeskriget. Dömd tillsammans med Zinovjev i januari 1935, dömdes till döden i augusti 1936 och avrättades: 450, 451, 486, 495, 496, 671, 784
- Balabanova, Angelica (1877-1965), av rysk härstamning, politiskt aktiv i Italien, deltagare i Zimmerwald-rörelsen, en tid kommunist: 164, 390
- Balmont, K. D. (1867-1942), en av de första symbolistiska diktarna på det ryska språket, översättare av Calderón, Walt Whitman, Edgar Allen Poe, och tonsatt av Rachmaninov och Prokofjev: 60
- Barbieri, Francisco (1895-1937), italiensk anarkist, närstående Berneri, tillsammans med honom mördad under maj-dagarna i Barcelona 1937: 834
- Barbusse, Henri (1873-1935), blev som författare berömd genom romanen *Le Feu*, som 1915 erhöll Goncourt-priset. Han grundade därefter ARAC, organisationen av förutvarande krigsdeltagare och gruppen Clarté som bestod av revolutionära intellektuella, och blev en av de viktigaste medlöparna till kommunistpartiet: 326
- Bardach, Moritz (1882-1962), agent av polskt ursprung, vän till Reiss: 830
- Bardin, Alexis (1905-1994), professor i teknisk design vid Collegium Vaucauson i Grenoble, medlem av SFIO, vanns av Trotskij, företrädde sin organisations ståndpunkter i de franska fackföreningsorganen under 1935-1936: 754, 759, 764
- Bardin, Alfred (1907-1989), metalltekniker: 754
- Bardin, Joannes (pseud. Boitel) (1909-1992), posttjänsteman. medlem av GBL, därefter POI: 754
- Baritjkin, tidigare medarbetare till Trotskij, förde befäl över transportkommandot på tåget från Moskva till förvisningen 1928: 509
- Barmine, Alexander (pseud. Graff) (1895-1987), kämpade i Röda armén och gick med i partiet 1917, politisk kommissarie, sedan officer, från 1923 i diplomatisk tjänst. 1937 återkallad från

- Grekland till Sovjetunionen men vägrade att återvända. Tjänstgjorde senare i USA:s armé och blev rådgivare åt CIA för "sovjetiska angelägenheter", författare till *En som överlevde*: 237, 503
- Barozine, David (pseud. Pierre Gourget) (född 1904), träsvarvare, 1926 utesluten ur kommunistpartiet, kämpade i kommunistiska Marx-Lenin-kretsen, i tidskriften *Contre courant*, därefter *La Verité*. Lämnade oppositionen 1932 och gick samma år tillbaka till kommunistpartiet: 581, 641
- Barré, Henri (1888-1972), smed, därefter korrekturläsare, områdessekreterare för kommunistpartiet i departementet Vienne, CK-medlem i KP, utesluten 1928. Tillsammans med Treint publicerade han därefter *L'Unité léniniste*, därefter *Redressement communiste*. 1931 anslöt han sig till SFIO, 1938 PSOP. Under ockupationen dömd till döden i juli 1941, därefter benådad. 1946-1958 rådgivare åt republiken och ledare för organisationen för tidigare deporterade: 604
- Bartanyi, Ondrej, tjeckisk medborgare, försvann efter att ha lämnat kvar en koffert hos den tyske trotskisten Grylewicz: 835
- Barton (= Friedrich Bergel), affärsman från Reichenberg, medlem av vänsteroppositionen, som bidrog till att finansiera rörelsen på internationell nivå: 733
- Basjanov, Boris (född 1900), tillhörde partiet sedan 1917, CK-medarbetare och teknisk sekreterare för den av Stalin ledda Orgbyrå inom partiets centralkommitté 1922. Han begav sig 1928 till Helsingfors, och under andra världskriget till Berlin: 394, 436
- Bassols, Narciso (1879-1959), professor i rättskunskap, flerfaldig minister och mexikanskt sändebud: 884, 890
- Baudelaire, Charles (1821-1867), fransk diktare, författare till *Les Fleurs du mal* (1857): 67
- Bauer, Eugen, se Erwin Ackerknecht.
- Bauer, Otto (1881-1938), ledare och teoretiker för den österrikiska socialdemokratin. Statssekreterare för utländska ärenden 1918, flydde 1934: 123, 469
- Baufrère, Marcel (1914-1998), medlem av den socialistiska ungdomsrörelsen, anslöt sig till GBL 1934, men lämnade SFIO (och gick till POI) först 1936. Greps i oktober 1943 och deporterades till Buchenwald. Senare chef för AFP: 766
- Bavassano, Mario (pseud. Giacomo) (1895-1964), arbetare från Turin, fackligt aktiv, därefter i Kominterns apparat, bröt med PCI och anslöt sig 1930 till "de tre" (politbyrå-ledamöterna Alfonso Leonetti, Pietro Tresso och Paolo Ravazzoli): 727
- Beals, Carleton (1893-1979), utvandrade först till Mexiko, arbetade som lärare, sedan journalist, återvände till USA som specialist på Latinamerika; lämnade Dewey-kommissionen: 818, 820
- Beard, Charles A. (1874-1948), historiker och politolog vid Columbia-universitetet: 818, 821
- Beau, Laurent (1888-1943), lärare, tidigare kommunist, medlem av Ligue de l'Enseignement och logen "Den förenade konsten" 1935; härbärgerade Trotskij 1934-1935: 753, 754, 759, 761
- Beaussier, Jean (1912-1984), student, medlem av Kommunistiska förbundet 1930, en av Trotskijs livvakter 1933, en av huvuddrivkrafterna bakom insamlandet av vittnesuppgifter i relation till Moskvaprocesserna under åren 1936-1937: 726, 727, 728
- Bebel, August (1840-1913), medgrundare och ledare för det tyska socialdemokratiska partiet från 1869 till sin död: 36, 121, 122, 435, 551
- Becker, Carl L. (1873-1945), historiker: 818, 821
- Becker, John (pseud. Brown), amerikansk ingenjör, förmodligen associerad med Mratjkovskij och en av Leon Sedovs informationskällor om situationen i Sovjetunionen: 573, 728
- Bedajev, I. K.: 244
- Bednyj, Demjan (pseud. för Jefim Aleksejevitj Pridvorov) (1882-1945), rysk diktare, partimedlem

sedan 1912, efter 1925 en sorts officiell diktare: 528

Beilis, Menachem (1874-1934), arbetare från Kiev, 1913 anklagad för rituälförbrytelser på ett kristet barn, blev till slut frikänd efter en våldsamt antisemitisk kampanj, skildrat i Bernard Malamuds roman *The Fixer* (även filmad): 666

Belenkij, G. J. (1885-1938), bolsjevik sedan 1903, ofta fängslad till följd av sitt illegala arbete, utesluten tillsammans med den förenade oppositionen 1927: 453

Belinskij, V. G. (1811-1848), litteraturkritiker, kännare av västeuropeisk litteratur: 60

Beloborodov, A. G. (1891-1938), elektriker, bolsjevik från 1907, organisatör i Ural, politisk kommissarie och inrikes folkkommissarie för den ryska sovjetfederationen. Utesluten 1927, kapitulerade 1928, men avrättades 1938: 394, 453, 498, 503, 504, 507, 508, 516, 522, 531, 593, 601, 840

Beltrán, Joaquín (1876-1946), president Cárdenas adjutant: 802

Bentham, Jeremy (1748-1832), engelsk filosof: 36

Bentinck, Lord William (1774-1839), engelsk aristokrat, förste generalguvernören för Indien: 336

Béranger, Daniel (1908-1978), en med Caridad Mercader förbunden kommunist, inskickad i den socialistiska ungdomsorganisationen under kontroll av Raymond Guyot, vän till Ramón Mercader. Härbärgerade senare Epstein, då som "överste Gilles": 838, 854, 885, 891

Bercher, Louis (pseud. J. Pera) (1899-?), krigsskadad, KP-medlem, därefter utesluten och nära knuten till *La Révolution prolétarienne*. Som läkare vid *Messagéries Maritimes* (sjöfartssällskap) besökte han Trotskij i Turkiet: 580

Berdjajev, N. A. (1874-1948), existentialistisk filosof, gick vid sekelskiftet från marxismen till idealism och därefter till ortodox kristendom. Filosofiprofessor vid Moskvas universitet, avskedades 1922: 60

Bergel, Friedrich, se Barton.

Berija, Lavrentij B. (1899–1953), från 1938 chef för sovjetiska säkerhetstjänsten NKVD. Arresterad och avrättad efter Stalins död: 911

Bernaut, Elsa (1898-1978), polsk kommunist, gift med Ignace Poretskij (pseud. I. Reiss): 831

Berneri, Camille (1897-1937), filosofiprofessor i Italien och anarkistisk teoretiker. Motståndare till anarkisternas samarbete med folkfronten; mördad under majdagarna i Barcelona: 834

Bernstein, Eduard (1850-1932), tysk socialdemokrat, stod Engels nära i emigrationen, förespråkare för "revisionismen" från 1899: 55, 62, 65, 84, 122

Betis, E. I., mångårig kommunist, kommissarie i flottan: 273

Besonov, S. A. (1892-1941), tidigare socialistrevolutionär som 1918 gick över till bolsjevikerna, medlem av vänsteroppositionen. Först skickad till Wien, därefter till Berlin. Anklagad i tredje Moskvaprocessen och dömd till fängelse. Avrättad i fängelse: 577

Besrobotni, se Manuilskij.

Bilbao, Urruza Esteban (1896-1954), medgrundare av det spanska kommunistpartiet, därefter vänsteroppositionen i Baskien: 611, 635

Bill, Friedrich (eller Bedrich) (1894-1976), socialdemokratisk advokat, ledare för Förbundet för mänskliga rättigheter i Tjeckoslovakien: 793, 795

Billy, André (1892-1971), fransk författare: 737

Bird, William (1889-1963), chef för Agentur Wabirdaw Consolidates Press: 619

Birger, Jakov (pseud. Bruno) (1922-1965), sovjetisk medborgare, aktiv i PCI under ockupationen

och till sin död: 11

Birney, Earle A. (pseud. Robertson) (1904-1995), kanadensisk student, 1932 vunnit för ILO, spelade (34-36) en viktig roll i den brittiska, därefter (36-40) i den kanadensiska sektionen. Lämnade 1940. Senare välkänd kanadensisk diktare: 769

Bismarck, Otto von (1815-1898), preussisk minister, därefter rikskansler 1871-1890: 23, 36

Blackwell, Russell (pseud. Rosalio Negrete) (1904-1969), tillhörde pionjärerna i det amerikanska KP, grundade vänsteroppositionen i Mexiko. Lämnade 1935 och undkom med nöd och näppe GPU i Spanien: 612, 799

Blanc, Louis (1811-1882), fransk reformistisk politiker och historiker, ledamot av den provisoriska franska regeringen 1848: 23

Blasco, se Tresso.

Blum, Léon (1872-1950), ledare för det socialistiska partiet SFIO 1920-1940: 773

Blumenfeld, J. S. (1865-1941?), tryckare av *Iskra* i London: 66

Blumenfeld, M. S., ledare för kommunistisk ungdom, 1928 medlem i oppositionens Moskva-centrum och arresterad; kapitulerade 1929, kort därefter gripen och i samband med Blumkin-affären dömd till tio års fängelse: 529, 602

Blumkin, J. G. (1899-1929), vänstersocialistrevolutionär, i tjeckan, mördade 1918 tyska ambassadören på order av sitt parti. Dömd till döden vanns han av Trotskij för bolsjevismen, tog kontakt med Trotskij när denne befann sig på Alma-Ata i Turkiet. Avrättad i november 1929: 562, 584, 588, 602, 610

Boborykin, Pjotr Dmitrievitj (1836-1921), författare: 60

Bodrov, Michail, arbetare i Moskva, säkerställde förbindelserna mellan Pischpek och Alma-Ata 1928: 519

Body, Marcel (1894-1984), soldat i Ryssland, kommunist 1918, återvände till Frankrike 1925, ickeorganiserad oppositionell, översatte några av Trotskijs verk: 465, 694

Bogdanov, Aleksander Aleksandrovitj (= Malinovskij) (1873-1928), filosof och läkare, polemiserade mot Lenin: 65, 96, 142

Bogusjevskij, V., journalist, elev till Bucharin: 433

Boguslavskij, Michail S. (1886-1937), tryckare, gammal bolsjevik. Överlevde ett exekutionskommando under inbördeskriget; oppositionell, deporterad 1928, kapitulerade 1929 samtidigt som I. N. Smirnov: 601

Bojórquez, Juan de Dios (1892-1967), agraringenjör, diplomat, därefter minister, stod nära president Cárdenas: 806

Boni: 572

Bontj-Bruevitj, M. D. (1870-1956), yrkesofficer, bror till en välkänd bolsjevik, gick med i partiet i oktober 1917: 247

Bordiga, Amadeo (1899-1970), ingenjör, socialist, ledare för PCI, fängslad 1926 och oförmögen att spela en direkt roll i den italienska vänsterfraktionen, också känd som Prometeo-gruppen, utesluten 1929. Bordigisterna var den första italienska gruppen som anslöt sig till vänsteroppositionen men deras sekterism ledde till en brytning 1932: 464, 605, 611, 614, 635

Borodaj, V. G., medlem av "decist-fraktionen" i deportation: 556

Borodin, Michail M. (= Grusenberg) (1884-1951), politiskt aktiv i Ryssland, emigrerade till USA (1908), uppträdde som KI-emissarie i Mexiko och Spanien; senare rådgivare åt Guomindang: 820

- Bosch, Hieronymus (cirka 1450-1516), holländsk målare: 151
- Boudin, Louis B. (1874-1952), av rysk härkomst, advokat i New York, ledare för vänsterflygeln i amerikanska SP: 155
- Bouét, Louis (1880-1969), lärare i departementet Maine-et-Loire, sekreterare i den nationella ledningen för lärarfacket 1919 och PCF:s ledningskommitté 1921: 146
- Bourderon, Albert (1859-1930), fackligt aktiv och socialist, pacifist under första världskriget: 145, 146, 148, 744
- Brandler, Heinrich (1881-1967), murare, lärjunge till Rosa Luxemburg och framstående organisatör; Medordförande för KPD 1921, avlägsnad från ledningen 1924 därefter ledare för "högeroppositionen" (KPO), utesluten ur Komintern 1929: 337, 339, 340, 342, 344, 381, 383, 424, 605, 697, 739, 741, 745, 746, 749
- Brandt, Willy (pseud. Herbert Frahm) (1913-1992), ledare för SAP-Jugend och dess Oslobyrå, stödde i Spanien folkfrontens politik, regeringschef för västtyska förbundsrepubliken 1969-1974: 740, 745, 748, 749
- Brausch, Gabrielle (pseud. Gaby) (1909-1958), revisor, 1933 utesluten ur PCF, aktiv i den kommunistiska vänstern, därefter i GBL, gift med Jean van Heijenoort: 732, 733, 807
- Breitman, George (1916-1986), anslöt sig 1934 till WPUS och blev en av SWP:s ledare: 12, 871
- Brenner, Anita (1905-1974), journalist och på mexikansk konst specialiserad antropolog, stod Cárdenas nära, hade kontakter med Mustes grupp: 799
- Breth, Franz (född 1897), tjeckoslovakisk läkare, farbror till J. Kopp, reste flera gånger för att undersöka Trotskij: 721, 728, 769
- Breton, André (1896-1966), författare till *Surrealismens manifest* och betecknad som surrealismens påve, PCF-medlem 1927-1933: 12, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 864, 865, 866
- Brockway, Archibald Fenner (1888-1988), son till en kyrkoherde, ILP-medlem, krigstjänstvägrare, därefter ledare för ILP och Londonbyrån: 565, 739
- Bronstein, Anna (?-1910), mor till L. D. Trotskij och gift med D. L. Bronstein: 24, 27, 762
- Bronstein, David Leontjevitj (1847- 1922), far till Trotskij och bonde i Janovka, Ukraina: 24, 27, 31
- Bronstein, Nina Lvovna (1902-1928), L. D. Trotskij och Alexandra Lvovnas andra dotter, gift med Man Nevelson; deras barn Levs och Volinas öde är okänt: 58, 511, 516, 517, 523, 577, 650, 660, 711, 762, 840
- Bronstein, Olga Kamenava (1883-1941), dotter till David och Anna Bronstein, Olga, syster till Trotskij, gift med L. B. Kamenev: 24, 129, 390, 449, 787
- Bronstein, S. M. (pseud. Semkovskij) (1882-1937), filosof och mensjevik: 128
- Bronstein, Zinaida Lvovna (1901-1933), som gift Volkova: 58, 127, 388, 390, 511, 650, 653, 654, 658, 659, 660, 729
- Browder, Earl R. (1891-1973), till en början socialist, därefter syndikalist, ofta dömd, anslöt sig till det förenade amerikanska KP och blev 1929-1930 dess ledare: 885, 886
- Brupbacher, Fritz (1874-1944), läkare, pionjär för den tyska socialistiska vänstern: 137
- Buber-Neumann, Margarete (1902-1989), gift med Heinz Neumann, författare till *Fånge hos Hitler och Stalin*: 666
- Bubnov, Andrej S. (1883-1940), gammal bolsjevik, 1918 vänsterkommunist, medlem av vänsteroppositionen, slöt sig tidigt till Stalin; dog i fängelse: 232, 246, 422, 435, 832

- Buchanan, George (1854-1924), brittisk diplomat, 1910-1918 sändebud i Ryssland: 160, 161, 167
- Bucharin, Nikolaj Ivanovitj (1888-1938), bolsjevik sedan 1906, aktiv i emigrationen, ledare för Moskvas bolsjeviker, därefter för vänsterkommunisterna, 1926-1929 i ledningen för Komintern, avrättades 1938 i samband med Moskvaprocesserna: 14, 15, 16, 155-157, 193, 197, 214, 217-219, 232, 238, 254, 257, 266-270, 276, 283, 291, 292, 305, 309, 312, 323, 333, 336, 338, 347, 375, 378, 419, 425, 430-433, 435, 437, 438, 440, 441, 443-445, 452, 456, 461, 467, 477, 479-481, 483, 487, 504, 521-523, 525, 532, 540, 544, 545, 548-553, 556, 590-592, 596, 609, 663, 667-669, 694, 785, 824, 853
- Buchman, Alex H. (pseud. Young) (1911-2003), fotograf, 1939 vakt i Coyoacán: 12, 808
- Budenz, Louis F. (1891-1972), associerad med Muste, bröt med honom 1935 och anslöt sig till det amerikanska KP där han redigerade *Daily Worker*. Efter andra världskriget bröt han sig loss från stalinismen och återvände med buller och bång till katolicismen. Var inblandad i mordet på Trotskij: 770, 891
- Bulatov, soldat, medlem av vänsteroppositionen: 528
- Bunny, se L. Guyer.
- Burnham, James (1905-1987), filosofiprofessor och tillsammans med Muste ledare för AWP. 1940 bröt han med marxismen och utvecklades långt högerut: 874, 875, 876, 877, 901
- Busch, Noel (1906-1985), medarbetare i *Life*: 809
- Butenko, Anatolij, filosofiprofessor vid Moskvas universitet: 902
- Butenko, Fjodor [Fedor] (1905-?), Sovjetunionens chargé d'affaires i Bukarest, blev avfälling (1938) och anslöt sig till Mussolinis fascistiska regim: 832
- Butov, Georgij V. (?-1928), ingenjör under inbördeskriget, sekreterare vid det revolutionära militärrådet. Gripen 1928, inspärrad i Butyrka-fängelset, dog till följd av en hungerstrejk: 236, 394, 395, 511, 517, 543, 835, 839
- Cado, Henri (1904-1979), högre tjänsteman vid det franska inrikesministeriet, som 1934 uppdrogs att sköta förhandlingarna i Trotskijs fall: 737
- Cahan, Abe (1860-1951), socialdemokrat, understödjare av högerflygeln, utgav i New York den judiska *Daily Forward*: 156
- Campa, Valentin S. (1904-1978), järnvägsarbetare, 1927 medlem av mexikaniska KP, andre man i partiet efter 1937, utsparkad och utesluten 1940. Återinträde efter andra världskriget: 886
- Cannon, James P. (1885-1974), till att börja med IWW och SP, en av grundarna av KP och ledare för en fraktion tillsammans med Foster. Grundade 1928 vänsteroppositionen i USA: 527, 583, 584, 605, 636, 708, 754, 757, 758, 770, 809, 815, 838, 874
- Cárdenas, Lázaro (1895-1970), mestis, den mexikanska republikens president 1934-1940: 797, 799, 800, 801, 806, 810, 812, 864, 866, 893, 900
- Carlini, Adolfo (pseud. Domenico Sedran) (1905-1993), italiensk arbetare, PCI-medlem, utesluten i emigrationen för trotskism. Spanienfrivillig: 837
- Carlyle, Thomas (1795-1881), författare till en historik över franska revolutionen som utgavs 1837: 629
- Carrillo, Santiago (född 1915), arbetarson som blev ledare för PSOE. Ledare för socialistiska ungdomen, senare JSU, efter kriget blev Carrillo generalsekreterare för spanska KP. Utesluten ur KP 1985: 750, 844
- Célarié, Henriette (1894-1962), fransk skriftställare och journalist: 809

- Chamberlain, Austen (1863-1937), konservativ engelsk politiker: 564
- Chamberlain, John (1903-1995): 823
- Chamberlain, Neville (1869-1940), brittisk konservativ premiärminister 1938-1940: 19
- Chambers, Whittaker (1901-1961), amerikansk intellektuell, GPU-agent och efter sitt brott med stalinismen informatör: 835
- Charles, se Liu Renjing.
- Chautemps, Camille (1885-1963), radikalsocialist och frimurare, flerfaldig regeringschef (1930, 1933-1934, 1937, 1938) och inrikesminister (1924, 1932-1933): 700, 701
- Chen Duxiu (1879-1942), sin tids störste kinesiske intellektuell, skapare av den moderna kinesiskan och initiativtagare till den nationella rörelsen, generalsekreterare för KP 1921, utesluten ur partiet, slöt sig 1929 till vänsteroppositionen: 476, 612, 613, 635, 647, 872
- Chiang Kai-shek (1887-1975), aktiv i Guomindang, utbildad i Moskva, byggde upp Guomindangs krigsmakt; bröt samarbetet med kommunisterna och iscensatte massaker på kommunister i Shanghai. Besegrades i inbördeskriget och flydde till Taiwan: 476-479, 606, 612, 692
- Christiansen (el. Kristiansen), Henry, Wilhelm (1902-1942), journalist vid *Arbeideren*, organ för norska KP: 792
- Chrusjtjov, N. S. (1894-1971), sovjetisk ledare, som gjorde karriär under Stalin. Generalsekreterare för det sovjetiska kommunistpartiet 1953-1964. Initiativtagare till "avstaliniseringen": 299, 308, 557, 760, 832, 898
- Chrustaljov-Nosar, Giorgi S. (1879-1918), socialistrevolutionär ledare, advokat, förste ordföranden för Petersburgssovjeten. blev journalist och mensjevik, tog under inbördeskriget parti för de vita och antas ha blivit skjuten av bolsjevikerna: 104, 107
- Churchill, Winston Spencer (1874-1965), brittisk politiker: 13, 63, 566, 719, 795
- Ciliga, Ante (1898-1992), aktiv i det jugoslaviska KP 1920, 1925 i politbyrå. Slog sig ner i Sovjetunionen och anslöt sig i hemlighet till vänsteroppositionen; greps och deporterades 1930, frigavs 1935 på grund av sitt italienska medborgarskap: 664, 669, 693, 774
- Clark, Eleanor (1913-1996), amerikansk romanförfattare, understödde Deweykommissionen, gift med Fraenkel: 807
- Clausewitz, Carl von (1780-1831), preussisk general, som också tjänade i den ryska armén, Författare till verket *Om kriget* i tre band: 221
- Clemenceau, Georges Benjamin (1841-1929), fransk politiker: 23, 485, 486, 896
- Clynes, John Robert (1869-1949), medlem i Labourpartiet, inrikesminister 1929-1931: 565
- Codevilla, Carlo (1900-1950), politiskt aktiv italienare, kallades "Il Moro", livvakt åt Gramsci, skall enligt De Corneli varit inblandad i mordet på Nin och Trotskij: 884
- Codovilla, Victorio (1894-1970), född i Italien, tillhörde SP; utvandrade 1912 till Argentina, blev en av ledarna för argentinska KP och kom att tjänstgöra i Kominterns apparat från 1924: 884, 887
- Codreanu, Radu (1904-1987), svärson till Chr. G. Rakovskij, på 30-talet bosatt i Paris. Därefter akademiker i Rumänien: 721
- Colbjørnsen, Olé (1897-1973), ekonom och medlem av det norska Arbeiderpartiet. Medarbetare i *Arbeiderbladet*: 768
- Collins, Alan C. (1902-1968), direktör för Curtis och Browns litterära agentur i New York: 809
- Collins, Sam, taxichaufför, brittisk trotskist: 729

- Cooper, Arthur, bokhållare, aktiv i den brittiska oppositionen: 769
- Cornell, Charles Olney (1911-1989), lärare, SWP-medlem, kom 1940 som livvakt till Coyoacán: 808, 866
- Cornette, Albert (1905-1965), kommunistisk arbetare, ledare för CGTU i Halluin, övergick till Kommunistiska förbundet: 733
- Coulondre, Robert (1885-1959), fransk diplomat: 900
- Courdavault, René (född 1896), musselodlare, medlem av KP, därefter Kommunistiska Förbundet: 727
- Craipeau, Yvan (1911-2001), medlem av den kommunistiska ungdomsrörelsen och oppositionell sedan 1928, ansvarig för "Ungdomens arbete": 716
- Cravan, Arthur (pseud. Fabian Avenarius Lloyd) (1887-1920), boxare, chaufför, utgivare av en politisk tidskrift: 154
- Creydt, Abelenda, Oscar, se Abelenda.
- Cromwell, Oliver (1599-1658), lantjunkare, kommenderade "järnsidorna" mot den kungliga armén under den engelska revolutionen, senare Lord Protector för republiken: 626
- Cuno, Wilhelm (1876-1933), tysk affärsman, kansler 1922-1923: 337
- Cureaudeau, Marcel, taxichaufför i Royan, KP-medlem: 727
- Curtiss, Charles (= Sam Kurz) (pseud. Carlos Cortes) (1908-1993), av polsk härkomst, medlem i den kommunistiska ungdomsrörelsen, vagabond, sjöman, anslöt sig till vänsteroppositionen 1928 och blev sättnare. I Mexiko 1935-1936 och därefter 1938: 12, 808, 864
- Curtiss, Lillian, f. Ilstien (1911-1985), sekreterare, mötte C. Curtiss 1936 och följde honom till Mexiko 1938: 808
- Curzon, George Lord (1859-1925), engelsk konservativ, utrikesminister 1919-1924: 572
- Czech, Ludvik (1870-1942), tjeckisk socialdemokrat, ordförande för sällskapet för mänskliga rättigheter, socialminister: 566
- Czernin, Ottokar von (1872-1932), diplomat, utrikesminister i Österrike-Ungern 1916-1918: 202, 206, 216
- Dahl, N. K. (1909-1996), ingenjör, 1928 utesluten ur det norska KP, medlem av *Mot Dag*-gruppen, vann till trotskismen av Walter Held: 769, 768
- Daladier, Edouard (1884-1970), historiker, radikalsocialist, krigsminister och flerfaldig premiärminister i Frankrike: 701, 734
- Dan, Fjodor Iljitj (1871-1947), läkare, socialdemokratisk ledare, mensjevik: 77, 175, 230, 458
- Danielson, Nikolaj Frantsevitj (1844-1918), översatte Marx till ryska: 23
- Danin, Stephan, snickare från Smolensk: 833
- D'Annunzio, Gabriele (1863-1938), italiensk författare och poet: 60
- Danton, Georges (1759-1794), fransk revolutionär: 15, 102, 488
- Darwin, Charles Robert (1809-1882), betydande naturvetenskapsman, författare till *Om arternas uppkomst*: 52, 814
- Daszynski, Ignacy (1866-1936), ledare för PPS i Polen: 36
- Datjkovskij, I. K. (1892-?), 1917 bolsjevik, medlem av den förenade oppositionen, därefter

”decist”, överlevde deportationen: 898

Dauge, Walter (1907-1944), son till en gruvarbetare, hallåman och ledare för den socialistiska ungdomen i Belgien. Grundade och ledde efter 1936 Revolutionära Socialistiska Partiet, drog sig tillbaka 1940: 757, 770, 774

David-Krugljanskij, Fritz (1897-1936), anklagad som ”provokatör” i första Moskvaprocessen: 786

Davtjan, Arben A. (1898-1944) (pseud. Tarov), armenisk arbetare, politisk kommissarie, 1927 utesluten soom varande vänsteroppositionell, gripen, därefter deporterad, flydde 1934 från Sovjetunionen och korresponderade med Trotskij 1935; 1937 i Frankrike, anslöt sig under kriget till FTP-MOI och blev skjuten tillsammans med andra medlemmar av Manouchian-gruppen: 693, 774, 822

De Kadt, Jacques (1897-1988), medlem i nederländska KP, från 1932 en av ledarna för det oavhängiga socialistiska partiet, OSP: 728, 740, 742, 744, 745, 746, 748, 755

De Leon, Daniel (1852-1914), lärare, härstammade från Centralamerika, grundade och ledde i USA Socialist Labor Party, och en av grundarna av IWW: 155

De Man, Hendrik (1885-1953), ledde belgiska arbetarpartiet POB:s ”Arbetsbildningscentral”, 1930 utarbetade han partiets ”Arbetsprogram”, blev POB:s viceordförande: 161

De Silva, Colvin R. (1907-1989), advokat, kom i kontakt med den brittiska oppositionen 1930, 1932 organisatör av textilstrejker, 1935 en av grundarna av Lanka Sama Samaja Party, senare den ceylonesiska sektionen av Fjärde Internationalen. 1970 minister i Bandaranaikes regering: 611

Debs, Eugen V. (1855-1926), legendarisk amerikansk arbetarledare och socialist, spelade ledande roll i Pullmanstrejken 1894, vid flera tillfällen socialistpartiets presidentkandidat. 156

Delbos, Yvon (1885-1956), fransk utrikesminister: 788

Denikin, Anton Ivanovitj (1872-1947), 1914 divisionsgeneral, i mars 1918 befälhavare för den vita armén i söder; besegrad i november 1919, emigrerade: 242, 244-248, 250, 251, 395, 422

Després (pseud. Gabier), försäkringsrepresentant i Madrid, tidigare syndikalist, stod i förbindelse med *La Vie ouvrière*, Monatte och Rosmer: 152, 153

Deutsch, Julius (1884-1968), österrikisk socialdemokrat, specialist på militära frågor, ledare för Schutzbund, den socialistiska milisen 1934, kämpade i Spanien 1936: 123

Deutsch, Leo Grigorjevitj (1855-1941), 1876 aktiv populist, anslöt sig till marxismen 1884; medlem av den första marxistiska gruppen i Ryssland; utlämnades av Preussen till den tsaristiska regeringen, genomförde 1901 uppseendeväckande flykt. Senare knuten till *Iskra* och mensjevik: 23, 66, 111, 123

Deutscher, Isaac (1907-1967), journalist, tillhörde från 1926 polska KP, uteslöts 1932 till följd av sin vänsteropposition. 1938 influerade han de polska kamraternas motstånd till bildandet av Fjärde internationalen. Skrev biografier över Stalin och Trotskij: 13, 14, 38, 45, 86, 142, 159, 165, 181, 187, 203, 211, 232, 280, 281, 288-290, 361-363, 366, 383, 397, 417, 434, 435, 438-442, 454, 459, 485, 513, 548-550, 557, 563, 566, 575, 584, 592, 628, 629, 633, 653, 654, 715, 719, 753, 768, 788, 825, 871, 893

Dewey, John (1859-1952), filosof och pedagog, under lång tid professor vid Columbia-universitet, anhängare av ”pragmatismen”. 1936 anslöt han sig till kommittén till försvar för Leo Trotskij: 548, 814, 815, 817-820, 822-826, 872

Devreyer, Eugéne (1897-1960), byggnadsarbetare, funktionär i PCF och CGTU, medlem av vänsteroppositionen, utesluten ur KP 1931: 728, 735

Dies, Martin (1900-1972), amerikansk politiker, ledamot i representanthuset för Texas 1931-1945 och 1953-1959. 1938 utsågs han till ordförande för den beryktade House Committee Investigating

Un-American Activities eller Dies-kommittén som den kom att kallas: 876, 885, 886, 900

Dingelstedt, F. N. (1890-1938), organisatör och agitator i Kronstadt år 1917, studerade vid de röda professorernas institut, direktör för Leningrads skogsinstitut, författare till en avhandling om de agrara frågan i Indien. En av de briljantaste och ståndaktigaste ledarna för vänsteroppositionens yngre generation. Organisatör av flera strejker och hungerstrejker i Vorkuta där han sköts 1938: 532, 534, 539, 601, 665, 840

Dirksen, von, tyskt sändebud i Moskva: 563

Djingis-Khan (1155-1227), grundare av det mongoliska riket: 521, 540

Dobbs, Farrell (1907-1983), var knappt vuxen, när han i början av 30-talet anslöt sig till den organiserade arbetarrörelsen och den amerikanska vänsteroppositionen, CLA. Han var en av ledarna för de stora strejkerna i Minneapolis 1934 och 1939-1940 en av de ledande organisatörerna för "International Brotherhood of Teamsters" Mellan 1940-1972 var han en av ledarna för SWP: 755, 809

Dobrogeanu-Gherea, Konstantin (pseud. Katz) (1855-1920), rysk sociolog, aktiv populist, utvandrade till Rumänien och blev landets förste marxistiske socialist: 122, 134

Dobroljubov, Nikolaj Aleksandrovitj (1836-1861), litteraturkritiker, elev och vän till Tjernysjevskij: 60

Dommanget, Maurice (1888-1976), lärare, aktiv socialist och syndikalist, historiker. Sekreterare för Ligue de l'Enseignement (lärarfack) 1927-30, lämnade KP i början av 1930-talet: 641, 752, 759

Donadze, Wasso (1902-1938), CK-ledamot av det georgiska partiet i början av 20-talet, led av tuberkulos, ledare för vänsteroppositionen, var en av ledarna för hungerstrejkerna i Vorkuta, där han blev skjuten: 840, 841

Doriot, Jacques (1898-1945), metallarbetare i St. Denis, soldat i Orientarmén, 1923 generalsekreterare för den kommunistiska ungdomen. Doriot var en av ledarna för PCF till 1934, då han uteslöts sedan han fört en kampanj för enhetsfrontspolitik. Från 1936 och framöver utvecklades han snabbt i fascistisk riktning, blev en av förespråkarna för "samarbete" (med de tyska nazisterna), kämpade i tysk uniform i franska frivilligarmén (LVF) och blev ledare för Partie Populaire de la France (PPF): 453, 694, 749, 755

Dorotjevitj, kritiker: 29

Doumergue, Gaston (1863-1937), först radikalsocialist, premiärminister 1913-1914, senator, därefter president 1924-1931: 734, 738

Dreitser, Jefim A. (1894-1936), yngre officer i Röda armén, medlem av kommunistpartiet, anslöt sig till vänsteroppositionen, deporterades 1928, kapitulerade 1929; en av de anklagade vid första Moskvarättegången 1936, dömdes till döden och sköts: 545, 840

Dreitser, Sonja, dotter till Jefim A. Dreitser, deporterad på 30-talet, avrättad i Vorkuta: 840

Dremljuga, polis i Odessa: 51

Dreyfus, Alfred (1859-1935), judisk officer i franska armén, dömd för förräderi och spionage i "Dreyfus-affären", sedermera förklarad oskyldig och rehabiliterad: 55, 666

Duchonin, N. N. (1876-1917), officer, underrättelsespecialist, blev general 1917, utsågs av Kerenskij till chef för generalstaben i september 1917, vägrade att erkänna Lenins regering efter Oktoberrevolutionen och att förhandla med Tyskland. Lynchades den 20 november 1917: 198, 199, 200

Duclos, Jacques (1896-1975), tidigare konditor och deltagare i andra världskriget, PCF-medlem sedan partiets grundande, 1926 CK-ledamot och enligt Trotskij, från sitt inträde 1931 i sekretariatet den sovjetiska hemliga polisens man i PCF-ledningen: 17, 839

- Ducomet, Pierre Louis (1902-1961), PCF-medlem i Paris, deltog på uppdrag av GPU i skuggnings- och övervakningsoperationer: 829
- Dukis, Karl I. (1890-1966), KP-medlem 1917, chef för tjeckan i Moskva 1918-1919, senare Trotskijs kontakt i GPU, gripen och ”omvänd” 1928: 602
- Dumbadze, Lado (död 1936), en av de ledande georgiska kommunisterna, sårad i inbördeskriget, ordförande för Tiflis-sovjeten, medlem av vänsteroppositionen. 1928 deporterad, två gånger kastad i fängelse, dog förlamad till följd av sina skador och brist på omvårdnad: 470
- Dunayevskaya, Raya (pseud. Rae Spiegel) (1910-1987), dotter till ryska emigranter (1922), blev politiskt aktiv vid unga år, lärde sig stenografi och maskinskrivning på ryska för att hjälpa Trotskij för vilken hon arbetade som sekreterare 1937-1938. Aktiv i SWP under namnet ”Freddy Forest”, grundade en ”marxistisk-humanistisk” organisation och översatte Marx och Lenin, och skrev en rad egna arbeten: 118, 119, 164, 769, 808
- Dunne, Miles (1896-1958), tillsammans med sina bröder Grant och Vincent några av organisatörerna av Minneapolisstrejken 1934, redaktör för *Northwest Organizer* och ordförande för avd. 544 i CIO: 636
- Dunne, Vincent R. (1889-1970), son till en arbetare, blev socialist 1915, anslöt sig till KP 1919 och oppositionen 1928; spelade en viktig roll i Minneapolisstrejken och i ledningen för CLA, därefter SWP: 636, 755, 809
- Dunois, Amédée (pseud. Catonne) (1878-1945), först anarkosyndikalist, övergick till socialistpartiet och medarbetade i *l'Humanité*; 1920 stödde han anslutningen till KI, 1924-1925 ledamot av KP:s ledningskommitté. Övergick till SFIO, medarbetare i *Populaire*: 145
- Duranty, Walter (1884-1957), *New York Times* korrespondent i Moskva 1913-1939, stationerad i Moskva 1921-1934: 374, 849
- Durkheim, Émile (1858-1917), fransk sociolog: 149
- Dybenko, Pavel J. (1889-1938), bondson, lantarbetare, därefter hamnarbetare, gick in i partiet 1912, 1917 ordförande för Östersjöflottans matrosråd, anförde en avdelning mot Kronstadt 1921. Sköts i juni 1938: 277
- Dzerzjinskij, Feliks Edmundovitj (1877-1926), långvarig polsk socialdemokrat i Rosa Luxemburgs parti, tillbringade flera år i tsaristiska fängelser (12 år i fängelse och deporterad till tvångsarbete i Sibirien). Tjeckans förste ledare: 62, 214, 217, 238, 305, 306, 307, 329, 346, 347, 376, 378, 422, 452, 455
- Eastman, Max (1883-1969), prästson, professor vid Columbia-universitet, 1914 en av de mest framstående revolutionära intellektuella i USA, framför allt utgivare av *Masses*; lärde känna Trotskij i Moskva 1922: 33, 35, 37-40, 43, 44, 46, 47, 49, 52, 58, 62, 63, 348, 349, 361, 362, 366, 367, 379, 386, 390, 439, 440, 465, 572, 574, 583, 605, 633, 775, 777, 795, 815
- Eberlein, Hugo (pseud. Max Albert) (1887-1944), medlem av den spartakistiska kärnan, en av det tyska KP:s organisatörer. Flykting i Sovjet 1936. Greps i juni 1937, dömd till döden juli 1941 och avrättad 1944: 694
- Ebert, Friedrich (1871-1925), efter August Bebel's död 1913 en av SPD:s centrala ledare, socialpatriot under första världskriget, ledde majoritets-SPD efter partisplittningen och spelade en nyckelroll för Weimarrepublikens tillkomst. Från 1919 till sin död republikens president: 143, 551, 847
- Edison, Thomas Alva (1847-1931), uppfinnare, t ex. av glödlampan: 647
- Efron, Sergei (1893-1939), som ung gift med poeten Marina Tsvetajeva, officer i den vita armén, i emigrationen närmade han sig det stalinistiska Sovjetunionen och arbetade tillsammans med olika avrättningsgrupper; inblandad i mordet på Ignace Reiss, flydde till Sovjetunionen där han sköts:

829, 831, 884

Ehrlich, Schlomé (pseud. Stein) (1907-1943), son till en bankir, emigrerade till Palestina, KP-medlem, återvände till Polen 1932 och anslöt sig till den internationella vänsteroppositionen. Han omkom i upproret i Warszawa-gettot 1943: 647

Einstein, Albert (1879-1955), fysiker och matematiker, relativitetsteorins upphovsman: 716

Eisenstein, Sergej Michailovitj (1898-1948), berömd genom sin film *Pansarkryssaren Potemkin*: 628

Eisner, Dorothy (1906-1984) begåvad målare, levde tillsammans med John McDonald: 818

Eitingon, Nahum (pseud. Leonid, Kotov) (1899-1981), tjeckist sedan inbördeskrigets tid, spelade en betydande roll i Spanien och Mexiko, där han levde med Ramón Mercaders mor. Organisatör av mordet på Trotskij. Arresterad 1951, anklagad för deltagande i sionistisk komplott. Senare frigiven: 833, 838, 854, 884, 891

Enderle, August (1887-1959), KPD-ledare, specialist på fackföreningsfrågor: 338

Engels, Friedrich (1820-1895), tysk socialdemokrat, Marx förtrogne vän, deltog i 1849 års revolution, blev företagare, levde i Manchester, därefter i London: 23, 24, 30, 43, 187, 387, 518, 573, 583, 714, 720, 777

Epe, Heinz, se Held.

Epstein, Melech (1889-1979), från Vitryssland, invandrade 1913 till USA, KP-medlem, ledde den judiska tidskriften *Frei/mit* mellan 1925 och 1928. 1939 bröt han slutgiltigt med KP: 809, 835

Erde, Karl (= Karl Gröhl) (ytterligare pseud. Retzlaw, Karl och Friedberg) (1896-1979), tidigare kämpe Bayerns röda armé och ledare för KPD:s militärapparat, 1930 medlem av vänsteroppositionen, ansvarig för den internationella solidariteten: 728

Espinoza, Enrique (pseud. Samuel Glutsberg) (1898-1987), argentinsk skriftställare, levde större delen av sitt liv i Chile, där han utgav *Babel*: 809

Estrin, Lilja, gift Ginzberg, därefter gift Dallin (pseud. Lola Pauldan, L. Jakovlev), advokat, gift med mensjeviken S. Jestrin, levde i Berlin, därefter i Paris efter 1934. 1935 anslöt hon sig till den "ryska gruppen" och arbetade tillsammans med L. Sedov. Besökte Trotskij 1939. Utvandrade till USA med Dallin: 12, 836

Etiemble, René (pseud.) (1909-2002), student vid en lärarutbildningsanstalt och därefter vid en högskola för orientaliska språk, närstående PCF, 1936 sekreterare för författarföreningen till försvar för kulturen. 1934 deltog han i en författarkongress i Moskva. Besökte Trotskij i Coyoacán: 809

Etienne, se Zborowski

Farré, Gassó Joan (1892-1944), arbetare från Lérida, medlem av det katalanska KP, därefter Arbetar- och bondeblocket (BOC). ledare för POUM i Lérida, ledamot av dess andra illegala exekutivkommitté. Mördad som "trotskist" i en fransk motståndsgupp: 853

Farrell, James T. (1904-1979), härstammade från Irland, arbetade i otaliga yrken, innan han blev journalist och författare med den berömda romantrilogin Studs Lonigan; en av de viktigaste medarbetarna i försvarskommittén och undersökningskommissionen: 818, 820

Faure, Raoul (1895-1986), lärare, 1919 grundade han i sitt departement Isère ARAC och uttalade sig för det socialistiska partiets anslutning till Tredje Internationalen. 1931 lämnade han PCF och kämpade vidare i CGTU. Organiserade 1934 ett möte mellan Trotskij och fackliga ledare i sin våning i Noyarey: 759

Faux-Pas-Bidet, Charles, chef för franska kriminalpolisen: 185

Fedorov, G. O. (1891-1936), metallarbetare från Petrograd: 162

Feng Yuxiang (1880-1948), kinesisk general, känd som ”den kristna generalen”; besökte Moskva 1926-1927, förde en ”självständig” politik: 479

Fernández, Vilchis, Octavio (1914-2003), lärare, organiserade en strejk vid ett lärarseminarium 1932; anslöt sig till mexikanska KP och lämnade det samma år, kämpade därefter i vänsteroppositionen, därefter i Liga Comunista. Stod i förbindelse med Trotskij och hjälpte honom att ge ut *Clave*. Uteslöts 1947 ur Fjärde Internationalen: 12, 799, 800, 806, 807, 811, 813, 863, 885

Feroci, se Leonetti.

Ferrel, José (1908-1950), mycket uppskattad översättare av franska och engelska litterära verk. Medarbetare i *Clave*, sekreterare för mexikanska FIARI: 807, 808, 864

Feuchtwanger, Lion (1884-1958), tysk romanförfattare och dramatiker, väckte uppmärksamhet när han gick i borgen för de stalinistiska Moskvaprocessernas trovärdighet: 849

Field, B. J. (pseud. Max Gould) (1900-1977), ekonom, KP-medlem, därefter CLA, ur vilket han uteslöts två gånger; han började arbeta med Trotskij under en period när han var utesluten: 584

Field, Esther (pseud. Gould) (1893-1974), gift med B. J. Field (se B. J. Field): 584

Finerty, John F. (1885-1967), advokat. Specialiserad på järnvägslagstiftning, försvarade irländaren E. de Valera, medverkade i försvaret av Sacco och Vanzetti, försvarade därefter Tom Mooney. Efter kriget försvarade han paret Rosenberg. 1937 var han juridisk rådgivare till Dewey-kommissionen: 818

Fischer, Louis (1896-1970), lärare vid ett gymnasium, därefter journalist för *Evening Post* och *Nation*; Korrespondent i Moskva 1923-1936: 849

Fischer, Ruth (1895-1961), född Eisler, (pseud. Dubois), medgrundare av KPÖ, flyttade till Tyskland, där hon ledde vänstern, därefter KPD tillsammans med Arkadi Maslow; I förbindelse med Zinovjev försökte hon att organisera oppositionen i Tyskland. Utesluten 1926, träffade Trotskij och ingick 1933 i IS: 337, 339, 446, 447, 456, 457, 464, 465, 537, 604, 636, 694, 701, 733, 734, 756, 578, 773

Fisjelev M. S., medlem i SDAPR, 1906 gripen, dömd till livslång deportation, utvandrade till USA, där han tryckte *Novij Mir*. 1917 återkommen till Ryssland organiserade han tryckeriförbundet och kämpade i underjorden med mensjevikerna. 1919 bolsjevik, sympatiserade med vänsteroppositionen och tryckte dess plattform. 1927 utesluten: 491, 493

Flerovskij, I. P. (1888-1959), 1918 huvudkommissarie för baltiska flottan: 174

Foch, Ferdinand (1851-1929), fransk marskalk, 1918-19 mycket angelägen att lägga hinder i vägen för bolsjevismen, varför han blev överbefälhavare för de samlade utländska stridskrafterna: 320

Fossa, Mateo (1896-1973), snickare, sedan skraddare, en av de första anhängarna i Argentina av SP Internacional ur vilket argentinska KP framträdde. På 30-talet meningsskiljaktigheter med KP, tog sedermera kontakt med Trotskij och tillhörde Fjärde internationalen från 1938 och framåt: 809

Foster, W. Z. (1881-1961), son till irländare, 1901 medlem av amerikanska SP, revolutionär, anhängare av att erövra AFL ”inifrån”. Berömd för sina kampanjer för facklig organisering av slakterhusen och stålverken i Chicago. Senare i KP tillsammans med Cannon ledare för en fraktion: 527, 885, 886

Fotieva, L. A. (1886-1975), 1904 bolsjevik, arbetade tillsammans med Krupskaja, därefter med Lenin från 1918. Direktör för Leninmuseet 1939-1956: 307, 310, 311, 331

Fourier, Charles (1772-1837), filosof och utopisk socialist, författare: 405, 753

Fournial, Georges (1905-1990), lärare, ansvarig för Latinamerika i KI:s apparat, av den trotskistiska

pressen anklagad för att ha deltagit i förberedelserna för att mörda Trotskij: 884

Fraenkel, Jan (1906-1984), barnbarn till storrabbinen i Wien, tjeckoslovakisk medborgare, vanns 1923 för kommunismen, anslöt sig till vänsteroppositionen 1927, sekreterare från 1933 i Prinkipo, gjorde rundresa genom Tyskland, från vilket han utvisades i februari 1934. Följde Trotskij till Norge, anslöt sig till honom i Mexiko, varifrån han reste till USA 1937. Bröt 1940 med rörelsen: 580-582, 588, 614, 639, 640, 641, 655, 720, 727, 734, 766, 767, 793, 803, 807, 817, 819, 825

Fraina, Louis C. (1894-1953), son till en 1896 till USA invandrad italienare, journalist efter otaliga andra jobb, anslöt sig till De Leons SLP 1909. Gatuagitator, aktiv i IWW, den första amerikanska anhängaren till Tredje Internationalen, 1917 Trotskij närstående. Internationell sekreterare för det amerikanska KP 1920, ansvarig för den amerikanska byrån till 1922; gav därefter upp sin politiska aktivitet. Senare lärare och författare, under namnet Lewis Corey: 155, 157

Franco, Bahamonde Francisco (1892-1975), spansk officer, ledare för militärupproret 1936 och "caudillo" för det nationalistiska Spanien: 774, 845, 847-849, 851-853, 872

Frank, Jakob (pseud. Graef, Esquire), av litauisk härkomst, medlem av den sovjetiska handelsdelegationen i Wien, genom R. Adler sänd till Trotskij som sekreterare. Återvände 1931 till österrikiska KP och fördömde "trotskismen": 579, 587-589, 606, 637, 638, 642, 784

Frank, Pierre (1906-1984), kemiingenjör, aktiv i CGTU och PCF, från vilket han utslöts 1929. Medgrundare av *La Vérité*, ledde tillsammans med R. Molinier den "marxistiska flygeln" i Kommunistiska Förbundet och var under ett år sekreterare på Prinkipo. Utesluten ur GBL 1935, ledde PCI 1936-1940 och försökte återställa relationerna till Trotskij. Under kriget internerad i England, återvände 1946 och tillhörde ledningen för Fjärde Internationalen: 582, 640, 641, 645, 648, 659, 706, 720, 721, 745, 870

Frankfurter, Gerhart, advokat i Berlin: 632

Franz Ferdinand (1863-1914), ärkehertig, österrikisk-ungersk tronarvinge som mördades i Sarajevo 1914: 136

Freiligrath, Ferdinand (1810-1876), diktare och banerförare för den tyska revolutionen 1848: 806

Freud, Sigmund (1856-1939), neurolog och psykiatriker, psykoanalysens skapare: 126, 401, 648, 858, 859

Freund, Hans (pseud. Moulin) (1912-1937), tysk student, efter en resa i Sovjetunionen anslöt han sig till oppositionen, organisatör i Gent, spelade en viktig roll i Barcelona, där han hade kontakt med gruppen Durrutis vänner. I augusti 1937 gripen, försvunnen, tveklöst mördad: 834

Frey, Joseph (1882-1957), ordförande för Wiens soldatråd 1919, ledare för österrikiska KP, därefter för dess opposition: 605, 607, 637, 642, 643

Fritje, V. M. (1870-1929), högskolelärare, anslöt sig 1910 till bolsjevikerna, efter revolutionen "litteraturspecialist": 479

Frossard, Oscar-Louis (pseud. Ludovic-Oscar) (1889-1946), fransk socialist, centrist under kriget, förste sekreterare för PCF; lämnade partiet 1933: 326

Frumkin, M. I. (1878-1938), statistiker, partimedlem sedan 1898, vice folkkommissarie för finansiella frågor 1926: 521

Frunze, Michail V. (1885-1925), student, 1904 bolsjevik, dömd till döden 1907, tillbringade årtal i fängelse och exil och fyllde 1917 militära funktioner, armékommandant under inbördeskriget, anhängare till Trotskij efter inbördeskriget, dog på grund av hjärtproblem efter en operation: 248, 287, 288, 292, 375, 376, 378, 509, 510

Frölich, Paul (1884-1953), elev till Rosa Luxemburg, ledare för KPD, KPO, därefter SAP: 740

Fux, Georges (född 1911), aktiv i kommunistiska ungdomsrörelsen i Belgien, 1932 till vänster-

oppositionen, ledde 1934 leninistiska ungdomen i Charleroi, anslöt sig till IGS, därefter POB: 734

Gagneux, polisinspektör: 753, 754

Gajevskij, P. I., järnvägsarbetare, kämpe i Röda armén, mensjevik som gått över till bolsjevismen, utesluten 1926: 462, 545

Galatskij, bokhandlare i Nikolajev, gav den unge L. D. Bronstein råd om sin läsning: 35, 36

Galicia, Luciano (1915-1997), lärare, lämnade KP 1933 och grundade den mexikanska sektionen, LCI, 1934. Befann sig i centrum för krisen i den mexikanska sektionen under Trotskij's vistelse där: 863, 864

Gallienne, Sophie: 809

Galliffet, Auguste de (1830-1909), fransk general, deltog i det blodiga undertryckandet av Pariskommunen 1871, krigsminister 1899-1900: 67

Gamarnik, Jan B. (1894-1937), juridikstuderande, 1914 bolsjevik i Kiev, därefter 1918 verksam i illegalt arbete, politisk kommissarie, 1929 politisk avdelningschef i Röda armén, begick självmord omedelbart före sin stundande häktning 1929: 832

Gapon, Georgij Appolonovitj (1870-1906), präst, arbetarorganisatör och förmodligen provokatör: 89

Garcés, Santiago, socialistisk arbetare, medlem i JSU och gick därifrån till KP. Utnämnd till chef för SIM, en av KP och de sovjetiska "rådgivarna" direkt kontrollerad militärpolis: 884

García, Palacios Luis (1896-1947), järnvägsarbetare, medlem av socialistiska ungdomsförbundet, gripen vid flera tillfällen och dömd. Flyttade till Oviedo och blev den viktigaste fackföreningsorganisatören i Palencia, där han var anställd på en bank. Generalsekreterare i kommunistiska ungdomsförbundet, den ende i den sal där KI höll sitt plenum som applåderade Trotskij. 1931 övergick han till vänsteroppositionen, var huvudsakligen fackledare för bank- och börsanställda. POUM-medlem, distriktssekreterare för POUM i Madrid: 611, 635, 708

García, Treviño Rodrigo (1899-1987), f d officer i mexikanska armén, blev bokhandlare, anslöt sig till mexikanska KP, 1935 professor vid en ekonomisk akademi, lämnade KP, övertog ändå viktiga ansvarsuppgifter i CTM fram till 1937: 807, 812, 885

Garçon, Maurice (1889-1967), advokat och fransk författare: 632

Gatjev, Dimitar (1897-1991), bulgarisk student i Tyskland, 1921 KPD-medlem. Ansvarig för det bulgariska KP:s militära apparat. hamnade 1930 i fängelse, där han avtjänade ett straff på sju år och anslöt sig till vänsteroppositionen. 1946 på nytt gripen och dömd till tio års fängelse: 612

Gaven, I. P. (1883-1936), lett, 1902 politiskt aktiv, gripen vid ett flertal tillfällen. Under inbördeskriget ordförande för Krims revolutionära kommitté; arbetade därefter vid Gosplan. Träffade Sedov 1932 i Berlin och tog därefter kontakt med Smirnov. Dömd till döden, sköts liggande på en bår: 671, 782, 785, 786, 832

Gavenski, Max (1905-1942), polsk, till Paris flyktad jude, tjänade 1933-1934 som rysk sekreterare: 733, 752

Gekker, A. I. (1888-1937), yrkesofficer, 1917 bolsjevik, armékommendant under inbördeskriget: 281

Genecin, Milton (pseud. Alvin) (1908-1989), rysk emigrant, medlem av amerikanska SP, därefter SWP: 12

George, fru Robert Latham, i Mexiko bosatt amerikan, deras dotter Adelaide var gift med Charles R. Walker, medlem av försvarskommittén: 819

- Gerdovskij, Z. M., 1917 bolsjevik, officer i Röda armén, därefter anställd i Moskva; inblandad i fallet med det ”illegala tryckeriet” och utesluten i september 1927: 490, 491
- Gerö, Ernö (pseud. Singer och Pedro) (1898-1980), medicinstudent, 1918 i ungerska KP, utvandrare och greps vid illegal resa. Verksam i KI-apparaten, levde i Moskva, spelade en viktig roll i repressionen i det republikanska Spanien under inbördeskriget och återvände till Moskva. 1953 inrikesminister i Ungern, generalsekreterare för partiet 1956, flydde efter revolutionen 1956 till Sovjetunionen och blev utesluten ur partiet 1962: 834, 911
- Gevorkian, Sokrat (1903-1938), son till en borrarbetare, gymnasist, 1917 bolsjevik. Elev vid Rabfak i Moskva, därefter verksam med kurser i ekonomisk teori. Sedan 1923 medlem av oppositionen, 1928 i dess ”centrum”. Gripen och avrättad 1938: 529, 593, 840, 841, 911
- Giacomi (pseud. Mario Bavassano) (1895-1965), sadelmakare i Turin, militärt utbildad i Sovjetunionen och arbetade 1925-1930 i Italien och Frankrike i PCI. Anslöt sig 1930 till NOI och bröt 1933 med Trotskij: 727
- Gide, André (1869-1951), fransk författare, medlöpare till PCF fram till Moskvaprocesserna: 154, 858, 862
- Gimes, Miklós (1917-1958), som jude internerad i Ungern, flydde och anslöt sig till KP i Rumänien. Kämpade i partisanernas led i Jugoslavien. Journalist vid *Szabad Nep*, en av de första kommunistiska motståndarna till Rákosis regim, 1955 utesluten; spelade en betydande roll i revolutionen 1956, därefter i motståndet. Gripen i december 1956, avrättad tillsammans med Imre Nagy: 903
- Ginsburg, L. G., bolsjevik 1917, medlem av vänsteroppositionen, kapitulerade 1929. En av de de främsta ledarna för I. N. Smirnovs ”grupp” 1930-1932: 668
- Giono, Jean (1875-1970), författare till romaner om Haute-Provence; pacifist: 862
- Girault, Suzanne (pseud. Depollier) (1882-1973), lärare i Ryssland, vanns 1919 för den kommunistiska gruppen i Frankrike, allierad med Zinovjev och Treint i kampen för ”bolsjevisering”. Utesluten som oppositionell i januari 1928, publicerade *L'Unité léniniste*, kapitulerade senare; i PCF till sin död: 604
- Girmunskij, Boris (1882-?), läkare i Sovjetunionen, förvärvade 1928 en privatklinik i Paris; skall innan dess ha varit militärläkare i Turkestan: 836
- Gitlow, Benjamin (1891-1965), en av grundarna av KP i USA, utesluten med högern: 749
- Glass, C. Frank (pseud. Li Furen) (1901-1988), son till en till Sydafrika utvandrad brittisk arbetslös. En av pionjärerna för KP i detta land och fackföreningsorganisatör. Anslöt sig till vänsteroppositionen och begav sig till Kina, där han vistades under namnet Li Fu-jen och arbetade politiskt: 12
- Glazman, Michail S. (?-1924), sekreterare åt Trotskij under inbördeskriget; begick 1924 självmord: 236, 383, 384, 394, 518, 835, 839
- Gliasser, M. I. (1890-1951), partimedlem 1917, arbetade i ett folkskommisariats sekretariat, senare vid Lenin-institutet: 311
- Glotzer, Albert M. (1908-1999), ledare för ungdomsförbundet i New York, sedan 1929 i vänsteroppositionen, besökte Trotskij 1932. Stenograf åt Deweykommissionen: 12, 583, 734, 770, 818, 819
- Glowna, Kurt (pseud. Florian Geyer), KPD-medlem sedan dess grundande, arbetade i Sovjetunionen som ingenjör, utkastad ur Sovjetunionen och det tyska partiet 1928 (not 45): 573
- Goethe, Johann Wolfgang von (1749-1832), en av de största tyska diktarna: 410
- Gogol, Nikolaj Vasilevitj. (1809-1852), rysk romanförfattare och dramatiker, författare till *Taras Bulba*, *Döda själar* och *Revisorn*: 60, 510

- Goldenberg, Boris (1905-1980), 1914 till Tyskland som invandrad ryss, KPD-medlem, därefter till högeroppositionen och SAP, i förbindelse med L. Sedov; emigrerade 1933 till Frankrike, närmade sig socialdemokratin och tillhörde SFIO: 586, 745
- Goldman, Albert (1897-1960), arbetarson, efter studier vid sidan av arbetet jurist 1925, verksam för ILD, KP:s solidaritetsorganisation. Övertygad om riktigheten i Trotskijs åsikter under en resa i Sovjetunionen 1930, anslöt sig 1933 till CLA, därefter 1934 till SP. 1937 var han Trotskijs advokat inför Deweykommissionen, därefter ledare för SWP, som han lämnade 1946: 817, 818, 819, 885
- Goldwater, Barry M. (1909-1998), 1964 "hökarnas" kandidat till posten som USA:s president under "republikansk" etikett: 877
- Golod, Abraham (pseud. Alberto Gonzalez), politiskt aktiv ukrainare, skickad till Mexiko av kommunistiska ungdomsinternationalen (KUI). Senare övervakade han från New York (under namnet A. González) det sydamerikanska arbetet: 612
- Gombault, innehavare till familjepensionen i La Tronche (Isère): 752, 753
- Gomez Lorenzo, Rosendo (1902-1975), kanadensare, viktig aktiv medlem i mexikanska KP:s historia: 890
- Gonzalez, Alberto, se Golod.
- Goonewardene, Leslie S. Simon (1909-1983), juridik- och ekonomistudent i London 1927-1928. Advokat 1933. En av grundarna av LSSP i Ceylon (Sri Lanka): 611
- Gorbatjov, M. S. (född 1931), till 1991 generalsekreterare för det sovjetiska kommunistpartiet och förkämpe för *glasnost* och *perestrojka*: 65, 166, 718, 902, 911
- Gorkij, Maxim (pseud. för Pesjkov) (1868-1936) rysk romanförfattare, stod nära Lenins motståndare och kritiker på vänsterkanten, kritisk till bolsjevikrevolutionen, levde 1921-1932 i Italien; slöt sig därefter till Stalin: 60, 165, 174, 478, 621, 721, 806
- Gorkin, Julián (pseud. García Gómez) (1902-1987), som ung kommunist vistades Gorkin i Moskva där han ansvarade för olika uppgifter. Efter sin återkomst till Spanien anslöt han sig till vänsteroppositionen, därefter till Maurín och hans iberiska kommunistiska federation; som internationell sekreterare för POUM ställdes han inför specialdomstol i Barcelona och dömdes. I emigrationen anslöt han sig till PSOE: 611, 614
- Gorter, Hermann (1864-1927), hellenist och poet, initiativtagare till kampen mot revisionismen i Holland, grundade 1907 veckotidningen *De Tribune*. Blev av vänstern i den tyska kommunistiska rörelsen, KAPD, betraktad som ledande tänkare, polemiserade mot Lenin, drog sig tillbaka efter 1921: 321, 322
- Gottwald, Klement (1896-1953), skogsarbetare, kommunist sedan grundandet av det tjeckoslovakiska KP, 1925 invald i centralkommittén, 1929 generalsekreterare, 1932 motståndare till KI:s tyska politik, kapitulerade snabbt och förblev till sin död foglig. På så vis blev han regeringschef i fem år efter "Pragkuppen" 1948: 699, 700
- Gould, Max, se Field.
- Gourbil, Jean, cykelhandlare i Royan och KP-medlem med sympatier för oppositionen 1933: 712
- Gourget, Pierre, se Barozine.
- Goya y Lucientes, Francisco de (1746-1828), tecknare och målare: 151
- Gramsci, Antonio (1891-1937), sekreterare för italienska SP i Turin, medgrundare till *l'Ordine Nuovo* 1917, medlem i PCI:s ledning, understödd av KI, övertog kontrollen av partiet 1927. Några månader senare gripen och dömd till fängelse, dog 1937 på en liten klinik i i Rom: 19, 411, 611, 635, 715, 811, 884

Grebien, I. V.: 25

Grimm, Robert (1881-1958), schweizisk socialdemokrat, 1917 utvisad till Ryssland, 1920 organisatör för ”Två och en halv-Internationalen”: 146, 147, 151, 167

Grosovskaja, Lydia, GPU-agent, gripen i sin egenskap av sekreterare vid sovjetiska legationen i Paris, därefter frigiven, försvunnen: 831

Gross, Fritz (1897-1946), tysk författare och journalist, 1932 utesluten ur KP: 573

Grumbach, Salomon (pseud. Homo) (1884-1952), elsassare, högernationalist, kämpade bittert mot internationalisterna: 147

Grylewicz, Anton (1885-1971), mekaniker, sårad vid fronten under första världskriget, SPD-sedermåra USPD-medlem vid partisplittringen 1917, deltog i fusionen mellan USPD och KPD några år senare, i samband med novemberrevolutionen 1918 medlem av Revolutionären Obleute, de revolutionära fackliga förtroendemännen bland Berlins metallarbetare, sedermera medlem av oppositionen i Tyskland: 607, 609, 610, 636-638, 682, 696, 708, 793, 835

Grünstein, K. I. (1888-1937?), lett, 1904 bolsjevik, armékommissare under inbördeskriget, Kommendant för flygarskola, generalsekreterare för sällskapet för tidigare politiska straffångar. 1928 gripen, lär ha kapitulerat 1932: 242, 393, 490, 491, 516, 600, 615, 635

Grünstein, Rebekka, se Asjkenatsi.

Gräf, se Frank, Jakob.

Guérin, Daniel (1904-1988), med den revolutionära syndikalismen förknippad socialist, ledare för vänstern inom franska PSOP: 718, 733

Guernut, Henri (1876-1943), radikalsocialistisk parlamentsledamot, vice ordförande för förbundet för mänskliga rättigheter: 700, 701, 719

Guesde, Jules (pseud. Bazile) (1845-1922), tidigare kommunard, introducerade marxismen i Frankrike, 1879 medgrundare av POF: 124, 134, 150, 151

Guétier, F. A. (1863-1938), Trotskijs och Lenins personliga läkare 1919 i Kreml. 1938 gripen och avrättad: 353, 387, 517

Guilbeaux, Henri (1885-1938), socialistisk och pacifistisk författare, som kom från den revolutionära syndikalismen, publicerade under kriget i Schweiz *Demain*, begav sig 1917 till Ryssland, dömd till döden i sin frånvaro. Senare frikänd, visade han sig vara agent för den franska säkerhetspolisen: 145

Guinney, Roberto (1868-1933), född i Storbritannien, växte upp i Ryssland, utvandrade till Argentina, där han deltog i grundandet av KP, senare, 1930, övergång till vänsteroppositionen: 612

Gumperz, Julian (1899-1976), tysk född i USA, KPD-medlem, forskare vid Frankfurtskolan, förfogade över en betydande personlig förmögenhet: 728

Gumplowicz, Ludwik (1838-1909): 53

Guralskij, Abraham Haifetz (pseud. August Kleine) (1890-1960), aktiv i Bund, övergick 1919 till bolsjevismen, användes till uppdrag i utlandet, framför allt i Tyskland, därefter i Frankrike och i Latinamerika: 453

Gusev, Sergej Ivanovitj (= Drabkin, S.) (1874-1933), sedan 1899 politiskt aktiv, bolsjevik och yrkesrevolutionär. Sekreterare för revolutionära militärkommittén i Petrograd och politisk tjänsteman i Röda armén. Under namnet Green skickad till USA och ansvarig för partipressen: 245, 247, 287, 424, 479

Guttman, Jozef (1902-1958), medlem i 1921, framträdande intellektuell, politbyrå-medlem och 1929 chefredaktör för *Rude Pravo*, tillsammans med Gottwald. Efter att ha blivit alltmer kritisk

gick 1938 han samman med den trotskistiska gruppen, utvandrade: 699, 700, 709, 871

Guyer, Loretta, Jean van Heijenoorts andra hustru: 807

Haakon (el. Håkon) VII (1872-1957), 1905 kung av Norge. Flydde och vistades i Storbritannien under den tyska ockupationen av Norge 1940-1945: 798

Haase, Hugo (1863-1919), advokat, vägrade bli avlönad partifunktionär, var trots detta ordförande för den socialdemokratiska parlamentsfraktionen i Reichstag. 1915 initiativtagare till den ”pacifistiska” eller ”centristiska” oppositionen i SPD. Mördades av en högerextremist: 122

Haikiss, Lev, sovjetisk diplomat i Berlin, i Madrid 1936, i Mexiko 1940: 884

Haile Selassie (1892-1975), kejsare (Negus) av Etiopien: 872

Haller, Józef (1873-1960), tillsammans med Pilsudski organisatör av den polska legionen, anti-sovjetisk: 237

Hansen, Arvid G. (1894-1966), DNA-medlem 1915, följde de Komintern-trogna vid splittringen 1923 och deltog i grundande av norska KP, CK-medlem, oppositionell, som demoraliserades av ”fredsförklaringen” den 16 oktober 1926. Levde 1931-1936 i Sovjetunionen: 465

Hansen, Joseph Le Roy (1911-1979), född i en mormonfamilj, anslöt sig 1934 till CLA. Trotskijs sekreterare 1937-1940, senare ledare för SWP: 12, 808, 859, 884, 892, 893

Hardie, James Keir (1856-1915), skotsk gruvarbetare, sekreterare för gruvarbetarfacket och ledare för Labours partigrupp i underhuset: 124

Harris, Alice G., författare, ”medlöpare” till KP, förmodligen ”agent”: 809

Harris, Percy, brittisk liberal parlamentsledamot: 565

Harstad, Herlof, journalist vid nazisttidningen *Fritt Folk*: 792

Harte, Robert Sheldon (1917-1940), en av Trotskijs livvakter, försvann vid attentatsförsökett 24 maj och återfanns mördad: 808, 887, 888, 890

Hauptmann, Gerhart (1862-1946), tysk författare, författare till romaner och naturalistiska dramer: 60

Hay, Eduardo (1877-1941), militärledare, hemlig agent, diplomat, statsundersekreterare vid Cárdenas utrikesministerium: 801

He Mengxiong (1898-1931), en av KP-organisatörerna i Peking: organisatör av en till polisen förädd fraktionell samling och avrättad: 647

Heckert, Fritz (1884-1936), murare, KPD-ledare, dog i Moskva: 699

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770-1831), tysk filosof, utvecklade den idealistiska dialektiken: 665, 814

Heine, Heinrich (1797-1856), tysk diktare: 648

Heine, Thomas Th. (1867-1948), tecknare från München, avled i Stockholm: 125

Heisler, Francis (1896-1984), född i Ungern, lärde känna Lenin i Zürich. Utvandrade till USA, blev 1930 advokat, medlem av vänsteroppositionen, CLA, därefter fraktionen i SP, besökte Trotskij i Coyoacán: 798

Held, Walter (= Heinz Epe) (1910-1942), utesluten ur KPD som oppositionell, uppdrogs att arbeta med SAP, emigrerade i januari 1933 till Prag, därefter till Amsterdam och Oslo. Där var han medlem av den internationella ungdomsbyrån. Gripen tillsammans med sin fru och son på sovjetisk mark, när han försedd med visum försökte ta sig till USA. Död, tveklöst avrättad, kort därefter: 696,

697, 718, 748, 749, 764, 765, 769, 773, 793, 801, 808, 887, 888, 900

Heller, Arkadij, elev vid militärakademien, 1927 utesluten och deporterad: 503, 528

Helphand, Alexandr (pseud. Parvus) (1867-1924), född i Ryssland, originell marxistisk tänkare, influerade Trotskij; socialchauvinist 1914 och sysselsatt med spekulationsaffärer: 66, 87, 88, 90, 101

Henkin, Kyril (Cyrille) (född 1916), aktiv i KP och för Sovjetunionen. I Spanien sysselsatt med underrättelseverksamhet: Sedan 1975 medarbetare vid "Frihetssändaren" i München: 831

Hennaut, Adhémar (1899-1977), byggnadsmålare, ledare för belgiska KP, 1928 utesluten som "trotskist"; ledde vänsteroppositionen, som han lämnade 1931: 614, 646

Hernández, Tomás Jesus (1901-1971), 1922 i KP, elev vid Leninskolan, parlamentsledamot för KP och minister i Spanien 1936. 1944 utesluten ur spanska KP: 834

Herriot, Edouard (1872-1957), radikalsocialistisk borgmästare i Lyon: 700, 701

Herz, Alfred, GPU-agent i Spanien, troligtvis inte G. Mink, som man trodde: 834, 883, 884

Herzen, Alexander Ivanovitj (pseud. Jakolev) (1812-1870), författare och politiskt aktiv, levde framför allt i Paris och London: 60, 479

Hess, Rudolf (1894-1987), sekreterare och livvakt åt Hitler, senare hans ställföreträdare; flög 1941 till England för att på eget initiativ förhandla fram separatfred men sattes i engelskt fängelse samtidigt som han fördömdes av Hitler; ställdes inför rätta efter kriget och dömdes i Nürnberg till livstids fängelse, dog i fängelse: 816, 821

Hic, Marcel (1915-1944), student, 1933 medlem av Kommunistiska Förbundet, träffade Trotskij 1935; organiserade under andra världskriget det europeiska Sekretariatet, blev som en följd av sammanbrottet för det "tyska arbetet" gripen, dog i Dora, en underavdelning till koncentrationslägret Buchenwald: 766

Hidalgo, Antonio B. (1896-1963), kapten, senare associerad med general Múgica: 806

Hilferding, Rudolf (1877-1941), i Tyskland naturaliserad österrikare, författare till *Das Finanzkapital*: 122, 123

Hillquit, Morris (1860-1933), 1886 advokat, 1893 socialist och ledare för amerikanska SP:s moderata flygel: 157

Himmler, Heinrich (1900-1945), chef för SS och Gestapo: 786

Hindenburg, Paul von (1847-1934), överbefälhavare för den tyska krigsmakten under första världskriget; 1925 och 1932 vald och återvald som tysk president, utnämnde Hitler till kansler eller regeringschef 1933: 687

Hirsch, Werner (1899-1941), son till en bankir, en av organisatörerna av KPD och de revolutionära matroserna. 1939 gripen, frigiven, kallad till Moskva och skjuten: 684

Hitler, Adolf (1889-1945), ledare för det tyska nazistpartiet; utsedd till rikskansler 1933, diktator eller "Führer" 1933-1945: 847, 849, 864, 873, 874, 877, 879, 880, 896, 900, 903, 911

Hodgskin, Thomas (1787-1869), matros, utvecklade ekonomiska teorier, som berörde arbetets överlägsenhet gentemot kapitalet; föregångare till marxismen: 518

Hoernle, Edwin (1883-1952), son till en präst, kommunistisk specialist på agrar- och utbildningsfrågor: 338

Hoffmann, Adolph, ledamot för SPD i delstatsparlament och populär talare: 123

Hoffmann, Max (1869-1927), general, tysk stabschef, medlem av den tyska delegationen i Brest-Litovsk: 201, 202, 209, 210, 211, 213, 216, 217

Holzman, E. S. (1882-1936), ekonomisk toppfunktionär, associerad med I. N. Smirnov, var hans

representant hos Sedov; sköts efter första Moskva-processen: 668, 671, 672, 782, 785, 786, 821

Homer, grekisk diktare, antas vara författare till *Iliaden* och *Odysseen*: 63

Håkon, se Haakon.

Ibarra, Felix (1912-2007), aktiv trotskist sedan 1933, sekreterare för Mexikos telefonarbetarfack: 12

Ibsen, Henrik (1828-1906), norsk diktare och dramatiker: 60

Isaacs, Harold R. (1910-1986), amerikanska KP närstående journalist, anslöt sig 1934 till vänsteroppositionen i Kina. Författare till *The Tragedy of the Chinese Revolution* om kinesiska revolutionen 1925-27. Senare historiker: 769, 822

Isjtjenko, A. G., bolsjevik 1917, fackföreningsfunktionär, medlem av vänsteroppositionen, kapitulerade 1929: 516, 533, 534, 535, 539, 593

Istrati, Panaït (1884-1935), rumänsk romanförfattare som skrev på franska: 391

Jablonskaja, F. V., historieprofessor vid journalistinstitut, vän till N. I. Sedova och hustru till A. G. Beloborodov: 394, 503, 508, 509, 511, 601, 840, 841

Jagoda, Genrich (1891-1938), partimedlem från 1907, statistiker, i tjekans ledning 1923, nära medarbetare till Dzerzjinskij därefter Menzjinskij. Inrikeskommisarie 1934; 1936 ersatt av Jezjov. Greps i mars 1937 och ställdes inför rätta som en av de anklagade i den tredje Moskva-processen i mars 1938, dömdes till döden och avrättades: 16, 394, 540, 824, 832, 839

Jakir, Jona E. (1896-1937), student och bolsjevik, en av de stora ledarna för Röda armén; gripen och skjuten: 485, 824

Jakovin, Grigori J. (1896-1938), bolsjevik, deltagare i inbördeskriget, studier i historia vid de röda professorernas institut, oppositionsledare i Leningrad, därefter 1928 i "Moskvacentrat". 1938 i Vorkuta, medlem av strejkkommittéerna, bland de först skjutna: 503, 511, 529, 531, 601, 636, 664, 665, 775, 840-842, 911

Jakubovitj, Ignatij S. (1903-?), diplomat, återkallad från Oslo 1936, försvunnen: 788, 791, 832

James, C. L. R. (1901-1989), cricketjournalist, medlem av den marxistiska gruppen i ILP, lämnade Europa för USA, för att arbeta bland de svarta: 809

Janutjevskij, V., kommunist i Moskva, arresterad 1930, försvann i GPU:s fängelser: 529, 665

Jaroslavskij, Jemeljan M. (pseud. för M. I. Gubelman) (1878-1943), partimedlem 1898, vänsterkommunist 1918, ideolog med uppgift att undertrycka vänsteroppositionen: 233, 269, 294, 437, 479, 482, 488, 489, 539, 541, 594

Jaruzelski, Wojciech (1923-), chef för polska generalstaben och medlem av polska KP:s politbyrå, förste sekreterare i oktober 1981 och premiärminister och ordförande för militärrådet den 13 december 1981 då undantagstillstånd infördes: 902

Jaurès, Jean (1859-1914), mördad fransk socialistisk ledare: 18, 67, 124, 134, 136, 145, 150, 166, 222, 721

Javitj, Misja, bokbindare, cellkamrat till Trotskij i Nikolajev år 1898: 48

Jegorov, Alexander Iljitj (1883-1939), förde befäl över första röda armén under kriget mot Polen 1920. Avled i fängelse: 252.

Jeltsin, B. M. (1879-1937), partimedlem från 1899, en av ledarna i Ural. Från 1923 medlem av oppositionens kärna, "centrum" 1928-1929, därefter i fängelse i Susdal och deporterad till Orenburg: 529, 531, 601, 665, 774

Jeltsin, Boris Nikolajevitj (1931-2007), president i Ryssland efter Sovjetunionens sammanbrott: 908, 912

Jeltsin, V. B. (1899-1937), son till gammelbolsjeviken B. M. Jeltsin, partimedlem från 1917, avdelningskommisarie i Röda armén, därefter student vid de röda professorernas institut och sekreterare till Trotskij. Spåren efter deportationen 1928 försvinner 1936: 531, 532, 536, 539, 601, 616, 636, 835, 840

Jenukidze, Abel S. (1877-1937), järnvägsarbetare och son till en bonde, partimedlem från 1899, organiserade underjordiskt tryckeri ("Nina") under tsartiden. Sekreterare i sovjeternas exekutivkommitté 1918-1935. 1935 utesluten, gripen, dömd och avrättad 1937: 385, 391, 440, 824

Jenukidze, Lado (död 1938), nära släkting till Abel S. Jenukidze, medlem av vänsteroppositionen och elev vid militärakademin, från vilken han uteslöt omedelbart före sin deportation. Sköts i Vorkuta: 528, 545

Jerabek, Ferdinand, tryckare i Prag, medlem av vänsteroppositionen: 579

Jevdokimov, Grigorij J. (1884-1936), 1903 bolsjevik, matros, kommisarie i Röda armén, vice ordförande i Petrogradsovjeten. Som anhängare till Zinovjev delade han denna grupps öde till sin avrättning 1936: 347, 450, 451, 462, 463, 466, 476, 495, 671, 784

Jezerskaja, Fania, Rosa Luxemburgs sekreterare: 733

Jejov, Nikolaj I. (1895-1940), 1917 partimedlem, 1933 CK-medarbetare, Stalins förtrogne vid förberedelserna för utrensningarna 1934, folkkommisarie för inrikes frågor mellan september 1936 och december 1938, avsattes efter att ha spelat ut sin roll och avrättades 1940: 760, 782. 832, 911

Jisajev, V. P., 1917 bolsjevik, IPR, hade under 20-talet uppgifter i Berlin, 1927 deporterad, kapitulerade 1929: 484

Joffe, Adolf A. (1883-1927), politiskt aktiv sedan 1903, studier i Berlin och Zürich, lärde känna Trotskij i Wien, gripen och deporterad, invald i CK 1917, folkkommisarie för utrikesfrågor, diplomat, tillhörde oppositionen, och begick självmord 1927 som protesthandling: 128, 162, 168, 206-208, 217, 392, 452, 498-501, 550, 581, 633, 863, 904

Joffe, M. M. (född 1900), Adolf Joffes hustru, greps på grund av sin organisering av hjälp till de deporterade oppositionella, frigiven efter 1956 och utvandrade till Israel: 376, 503, 508, 533, 600, 665, 673, 839, 840, 841

Johnson, John A. ("Jack") (1878-1946), boxare, världsmästare i tungvikt 1908-1915: 154

Johnstone, Kenneth (pseud. Alexander) (1910-1978), kanadensisk journalist, aktiv tillsammans med Birney i Storbritannien: 769

Joko (= Joseph Kohn), aktiv i KPD, därefter i Leninbund, övergick till vänsteroppositionen 1930: 607, 609, 610, 637, 638

Joselevitj, A., tjekist, 1929 dömd till fängelse på grund av sin oppositionella verksamhet: 602

Joseph, se Tjarin, Salomon.

Josephy, Alvin M. Jr. (1915-2005), amerikansk journalist: 809

Judenitj, Nikolaj Nikolajevitj (1862-1933), vit general, ledde med engelskt understöd angreppet mot Petrograd 1919: 230, 245, 250, 251

Judin, Rafail, vänsteroppositionell: 516

Jukovskij, V. A. (1783-1852), diktare, vän till Pusjkin: 60

Junco, Camellón, Sandalio (1894-1942), bagare, kuban, fackförenings- och KP-ledare, en av grundarna av oppositionen i Kuba, därefter Partido Bolchevique Leninista. Anslöt sig till Joven

Cuba-rörelsen 1935, därefter Partido Auténtico. Mördad: 611

Jungclas, Georg (1902-1975), i Hamburg 1918-1928 i KPD, därefter i Leninbund och 1930 i den tyska oppositionen. Emigrerade till Danmark, greps av nazisterna 1944 och dömd till döden. De allierade, som "befriade" honom, höll honom inledningsvis fängslad: 583

Jurenjev, K. K. (1888-1938), 1900 aktiv, 1913 organisatör för Samdistriktsorganisationen (Mezjrajonka). Politiska funktioner i Röda armén, därefter diplomat: 162, 242, 245

Kabachidse, georgisk kommunist, anhängare till Mdivani år 1922: 305, 306

Kádár, Janos (1912-1989), ungersk kommunist, offer för Stalin; ställdes av Moskva i spetsen för den ungerska regering som med sovjetiskt stöd nedkämpade revolutionen 1956: 902

Kafka, Franz (1883-1924), tyskspråkig tjeckisk författare och diktare: 580

Kaganovitj, Lasar M. (1893-1991), 1922 partimedlem, Stalins nära medarbetare och kumpan: 294, 521, 522

Kahlo, Cristina, syster till Frida Kahlo: 803

Kahlo, Frida (1907-1954), konstnär, gift med målaren Diego Rivera: 18, 801-804, 807, 855, 859, 864, 865, 891

Kajurov, V. N. (1888-1936?), arbetare i Petrograd, gömde Lenin 1917. Medlem av Zinovjavs, Kamenevs och Slepkov-Rjutins opposition: 669

Kaledin, Alexei Maksimovitj (1861-1918), kosackataman: 195

Kalinin, Michail Ivanovitj (1875-1946), arbetare med bondebakgrund, ordförande i centrala exekutivkommittén 1919 och ordförande i högsta sovjets presidium 1938, länge vacklande mellan "högern" och Stalin: 174, 290, 291, 312, 343, 375, 378, 385, 413, 443, 455, 487, 540, 591, 595

Kamenev, Leo Borisovitj (= Rosenfeld) (1883-1936), 1901 partimedlem, ordförande för Moskva-sovjeten, allierad med Zinovjev och Stalin, därefter med Zinovjev och Trotskij, 1936 avrättad: 16, 129, 130, 163-165, 168, 170, 171, 174, 176, 179, 180, 194, 197, 198, 208, 211, 290, 291, 302, 304, 309, 310-312, 323, 329-331, 333, 336, 345, -347, 350, 361, 375, 377, 378, 386, 390, 413-415, 417-422, 424, 425, 427, 428, 431-434, 437-441, 443-451, 454, 455, 462, 464, 466, 467, 471, 473, 474, 476, 482, 484, 489, 492, 494-496, 498, 501, 502, 504, 505, 511, 512, 521, 522, 531, 537, 540, 541, 545, 547-549, 551, 557, 591, 667, 670-673, 694, 735, 760, 761, 782, 784, 787, 833, 882

Kamenev, Sergej S. (1881-1936), tidigare general, ledare för en armégrupp i Röda armén 1919-1920: 245-248, 250, 277, 282

Kamenskij, A. Z. (1885-1938), gammal bolsjevik, anhängare till oppositionsgruppen Demokratiska centralister, därefter till vänsteroppositionen. Avrättad i fängelse: 244

Kamkov, Bors Davidovitj (= Katz) (1885-1938), vänstersocialrevolutionär, en av organisatörerna av mordet på det tyska sändebudet greve Mirbach och dömd till fängelse, arbetade med statistik efter frigivningen, arresterad och avrättad under "den stora terrorn": 232

Kanatjikov, S. I. (1879-1940), bondson, arbetare i Leningrad, utmärkte sig för häftigheten i sitt angrepp på Trotskij, senare sändebud: 413

Kant, Immanuel (1724-1804), tysk filosof: 52

Kantorovitj, en Sedov närstående student, medlem av oppositionen: 532

Kaplan, Fanja (Dora) (1890-1918), hög-socialistrevolutionär, utsatte Lenin för ett attentat i augusti 1918, avrättad: 242

Kaplinskij, Jurij (född 1897), 1917 bolsjevik, IPR, 1922 verksam i Wien, 1928 gripen, kapitulerade

1929: 484

Kapp, Wolfgang (1858-1922), hög civil ämbetsman, gjordes till regeringschef i den misslyckade militärkupp 1920 som fick hans namn: 319

Kappel, V. O. (1881-1920), överste i den tsaristiska armén, utsågs av amiral Koltjak till general, omkom när hans truppstyrka retirerade: 240

Karachan, L. M. (1889-1937), jurist, därefter diplomat. skjuten: 162, 832

Karejev, Nikolaj Ivanovitj (1850-1931), historiker, sociolog och journalist, specialist på franska revolutionen; kadett, fortsatte arbeta vidare i Sovjetunionen: 53

Karev, N. A.: 671

Kasjketin, J. L., kommandant i Vorkuta-lägre, skjuten 1938: 841

Kasparova, Varsenika D., född Djavadovka (1875-1941), troligen tartar, bolsjevik 1904, Propagandasekreterare i de politiska kommissariernas byrå, stod Trotskij nära. Arbetade i Komintern med kvinnofrågor i Orienten, anslöt sig till vänsteroppositionen, deporterad 1928; påstås ha kapitulerat 1935: 393, 489, 496, 516, 535, 539, 615, 635

Katayama, Sen, funktionär vid Internationella Röda Hjälpen: 151

Katznelson, Sinovij B. (1895-1937), 1914 juridikstuderande i Moskva, 1917 partimedlem, tjekest, nära medarbetare till Dzerzjinskij, i ledande ställning i NKVD i Kiev, skjuten 1937: 841

Kaun, Alexander Samuel (1889-1944), rysk historieprofessor vid Berkeley-universitetet: 573

Kautsky, Karl (1854-1938), österrikisk socialdemokrat, som blev teoretiker och "påve" för den tyska socialdemokratin; kritiker av den ryska revolutionen: 55, 65, 87, 120-122, 129-131, 143, 255, 256, 458, 551

Kavtaradze, S. I. (1885-1971), gammal bolsjevik, 1922-1923 regeringschef för Georgien; medlem av vänsteroppositionen, 1927 utesluten, 1929 i fängelse. 1932 frigiven utan förklaring. 1940 rehabiliterad, vice utrikes folkkommissarie, senare ambassadör i Rumänien: 450, 545, 599

Kazakjevitj, E. H. (1913-1962), ingenjörstudent, medlem av vänsteroppositionen, författare på ryska och jiddisch, två gånger Stalinpristagare: 475, 898

Kemal Pascha, Mustafa, kallad Atatürk (1881-1938), general, organisatör av nationella partiet, 1920 ledare för den turkiska provisoriska regeringen, 1923 vald till president för republiken, reformerade landet på ett grundläggande sätt: 561, 563

Kerenskij, Alexandr Fjodorovitj (1881-1970), advokat, socialistrevolutionär, därefter som "arbetarföreträdare" justitie- därefter krigsminister, ordförande för den provisoriska regeringen 1917, som störtades av bolsjevikerna; levde därefter i exil: 169, 170, 171, 176, 191, 192, 194, 197, 198, 200, 232, 328, 541, 556, 631, 632, 683

Kerry, Tom (1901-1983), anslöt sig 1934 till amerikanska Workers Party och blev en av organisatörerna för sjömansfacket, därefter en av ledarna för SWP: 12

Ketley, Walter (pseud. O'Rork), 1940 medlem av den av SWP organiserade Trotskij-livvakten: 808

Kharalambos, grekisk ledare i Prinkipo: 571, 572, 575

Kilbom, Karl (1885-1961), metallarbetare, ledare för socialistiska ungdomsförbundet, senare svenska KP, uteslöts tillsammans med partimajoriteten 1929, gick samman med en utbrytning från SAP och bildade Socialistiska Partiet. Bröt med partiet under senare delen av 30-talet och gick till SAP: 740, 745

Kirov, Sergej M. (pseud. Kostrikov) (1888-1934), gammal bolsjevik och stalinistisk apparatjök. partichef för Leningrad, mördad 1934 – enligt en version på Stalins anstiftan: 294, 378, 443, 444,

521, 669, 694, 695, 759-762, 785, 788, 816, 824, 882

Kisjkin, officer i Röda armén, överförd till GPU: 508

Kissin, Siegfried (1908-1988), en av organisatörerna av den trotskistiska gruppen i Danzig.
Lyckades undkomma: 769

Kjevlenko, J. A., oppositionell, anklagad för konspiration, därefter deporterad: 528, 532

Klement, Rudolf (1910-1938), student i Hamburg, Trotskijs sekreterare i Prinkipo: 583, 699, 720, 726, 732, 736, 737, 745, 773, 837-839, 842, 885, 910, 911

Kljatjko, Anna Konstantinovna, hustru till Semjon Lvovitj, en i Wien bosatt ryss: 127, 128, 577, 578, 620, 658, 763

Kljatjko, Lina, dotter till Anna Konstantinovna Kljatjko: 763

Kljatjko, Semjon Lvovitj (1849-1914), revolutionär i exil, utvisad från Frankrike, därefter flykting i Wien, vän till Trotskij: 127, 128

Kluger, Pearl (född 1912), aktiv i Trotskijs försvarskommitté, huvuddrivkraften bakom dess aktivitet: 818, 823

Knickerbocker, Hubert Renfro (1898-1949). journalist, berömd reporter för Hearst-pressen: 809

Knudsen, Borgar (f. 1921), son till Konrad och Hilda Knudsen, berömd för sina insatser som motståndsmän under andra världskriget: 766

Knudsen, Harald Franklin (1905-1976), född i en rik redarfamilj, högerextremist, sekreterare åt den norske fascistledaren Quisling: 783

Knudsen, Hilda, hustru till Konrad Knudsen: 766

Knudsen, Hjørdis (1914-?), dotter till Konrad och Hilda Knudsen, fästmo till den i Spanien mördade Erwin Wolf. Dog i USA: 766, 767, 783, 834, 835

Knudsen, Konrad (1890-1959), arbetare, utvandrade till USA där han anslöt sig till SP, och arbetade som journalist 1909-1920. Efter sin återkomst målarmästare, därefter redaktör för *Fremtiden* i Hønefoss. 1937 parlamentsledamot, lyckades fly till Kanada och ta sig därifrån till USA under kriget: 766, 769, 783, 783, 784, 790

Koenen, Wilhelm (1886-1963), KPD-ledare: 323

Kohout, Frantisek (född 1907), arbetare i bokbranschen, medlem av tjeckiska KP: 579

Koht, Halvdan (1873-1965), norsk historiker och politiker, 1935-1940 utrikesminister: 764, 788

Kolarov, Vasili (1877-1950), bulgar, 1897 socialdemokrat, juridikstuderande i Genf, influerad av Plechanov, blev advokat, medlem av "tesnjaki" ("de snäva")-fraktionen, senare ledare för bulgariska KP och KI: 424

Kollontaj, Alexandra Michajlovna (1872-1952) först mensjevik, specialiserad på "kvinnofrågan", intog en internationalistisk ståndpunkt 1914, medarbetade i *Nasje Slovo*, därefter *Novij Mir*. Sedan 1915 associerad med Lenin, deltog senare med Sjljapnikov i "Arbetaroppositionen": 143, 155, 475

Koltjak, Alexander Vasilevitj (1873-1920), amiral vid tidpunkten för revolutionen, försökte ena de vita arméerna under sitt "överbefäl"; besegrad i Sibirien och tillfångatagen, skjuten: 239, 242, 244, 245, 246, 251, 394, 422, 531, 699

Konikow, Antoinette (1869-1946), född i Ryssland, läkare, socialist och feminist, en av de första i amerikanska KP som 1927 vanns för oppositionen: 809

Konstad, Leif Ragnvald (född 1889), 1917 sekreterare till norske justitieministern, nazisympatisör, chef för den centrala passbyrå 1928, domare vid högsta domstolen under den tyska ockupationen:

789, 790, 792, 897

Konstantinov, Andrej (pseud. Kostja) (1900-1943), redan som ung aktiv, avskedad från *Pravda*, senare vänsteroppositionell: 358, 376, 441, 665, 673

Kopelev, Lev (1912-1997), officer i den sovjetiska armén, gripen i andra världskrigets slutskede anklagad för att ha gett uttryck för kritiska åsikter och dömd till arbetsläger, sedermera känd dissident, författare till *I evigt förvar*: 475, 598

Kopp, Jiri (1907-1992), son till en tidningsägare, vanns för kommunismen under en sanatorievistelse, medlem av oppositionen i tjeckiska KP, besökte Trotskij i Prinkipo, grundade därefter Jiskra-gruppen och tog del i samgåendet 1938, utvandrade till Latinamerika: 12, 579, 580, 721, 728, 769, 871

Kopp, Viktor L. (1880-1930), aktiv i illegaliteten, medarbetare i wienska *Pravda*, blev diplomat efter revolutionen: 128

Korfman, bolsjevik sedan 1903, arbetare i Kiev och medlem av vänsteroppositionen: 531

Kornilov, Lavr Georgievitj (1870-1918), yrkesofficer, överbefälhavare i juli 1917, försökte sig på en statskupp och flydde efter sitt nederlag. Grundade frivilligarmén och stupade i början av inbördeskriget i april 1918: 168-171, 182, 192, 195, 683

Korotkov, medlem av NKVD, delaktig i mordet på Rudolf Klement: 911

Korsch, Karl (1886-1961), högskolelärare, kommunist, 1926 utesluten ur KPD, ultravänster: 457, 464

Kosior, Vladislav Vikentievitj (1891-1938), 1907 partimedlem, utbildare i metallarbetarfacket, medlem av vänsteroppositionen, deporterad, skjuten i Vorkuta: 332, 349, 484, 599, 615

Kostrzewa, Wera (pseud. Mario Koszutska) (1876-1939), polska, tidigt aktiv. Ledare i polska KP, 1925 avlägsnad av Stalin, slog sig 1930 ned i Sovjetunionen, greps och 1939 skjuten: 382

Kotjeretz, Jakov (pseud. Jean Renaud och Vetter), översatte Aragon till ryska, medlem av KP och vänsteroppositionen: 585

Kotzjubinskij, Ju M. (1895-1938), 1913 partimedlem, 1917 medlem av revolutionära militärkommittén i Petrograd, förde befäl över de beväpnade styrkorna i Ukraina; senare diplomat. deporterad, skjuten i Vorkuta: 484

Kozlovskij, A. N., tidigare officer i den tsaristiska armén, övergick till Röda armén; kommandant för Kronstadts artilleri, ställde sig till den revolutionära kommitténs förfogande. Deltog i Kronstad-revolten och flydde därefter utomlands: 375, 278, 279

Krasin, Leonid Borisovitj (1870-1926), ingenjör, marxist på 90-talet, underjordisk bolsjevikisk organisatör före 1905 års revolution. Blev utrikeshandelskommissarie efter revolutionen, sändebud i Paris, därefter i London: 93-96, 120, 336, 514, 633

Krasnov, Pjotr Nikolajevitj (1869-1947), general, blev av Kerenskij beordrad att ingripa mot bolsjevikerna, misslyckades och togs tillfånga, släpptes mot hedersord att inte ta till vapen, organiserade därefter donkosackernas uppror och förde krig mot bolsjevikerna. Emigrerade till Tyskland, där han fortsatte sin antikommunistiska aktivitet. Efter den nazistiska invasionen av Sovjet organiserade och ledde han kosackförband bestående av vita emigranter och krigsfångar som slogs på tysk sida. Utlämnad till Sovjetunionen av de allierade 1945, hängd: 182, 191, 197, 244

Krestinskij, Nikolai Nikolajevitj (1883-1938), juridikstuderande, sedan 1903 politiskt aktiv, vice utrikeshandelskommissarie, därefter diplomatiskt sändebud i Berlin. Sade sig vara närstående oppositionen. Avrättad i mars 1938 efter den tredje Moskvaprocessen: 217, 279, 292, 349, 393, 452, 483, 531, 633, 824

Kristiansen, se Christiansen

- Kritjevskij, medlem av vänsteroppositionen, vars ”bekännelse” 1927 bidrog till ytterligare anklagelser: 474, 475
- Krivitskij, Walter (pseud. Samuel Ginsburg) (1899-1940), agent vid den sovjetiska underrättelse-tjänsten, bröt 1937 med den stalinistiska regimen, författare till *Jag valde friheten*: 693, 827
- Krog, Helge (1889-1962), norsk författare och journalist, förde en kampanj mot Trotskijs utvisning från Norge: 764, 769, 792, 793
- Krol: 911
- Kronfeld, Arthur, läkare i Berlin, psykiatriker, behandlade Zinaida L Volkova: 657, 658
- Krugljakov, klasskamrat till Trotskij: 29
- Krupskaja, Nadjezjda Konstantinovna (1869-1939), Lenins hustru: 65, 67, 77, 302, 307, 310-312, 329, 330, 375-377, 379, 424, 425, 4434, 438, 439, 445, 450, 451, 455, 465, 476, 483, 484
- Krylenko, Jelena (1895-1956), partner till Max Eastman: 574
- Krylenko, Nikolaj V. (1885-1938), 1904 bolsjevik, en av organisatorerna av de underjordiska förbindelserna, blev 1917 arméchef; kom därefter att verka på det juridiska fältet, bl a som sovjetisk chefsåklagare och folkkommissarie för justitiefrågor, avled i fängelse: 199, 200
- Krzjizjanovskij, Gleb Maksimiljanovitj (1872-1959), elingenjör och socialistisk veteran: 63, 64, 66, 120
- Kujbysjev, Valerian V. (1888-1935), tidigare elev vid militärt medicinskt institut, aktiv i illegaliteten, kommissarie i Röda armén, medlem av politbyrån, centrala kontrollkommissionen, ordförande för Gosplan: 294, 312, 336, 347, 437, 440
- Kuklin, A. A. (1876-1936?), en av de äldsta arbetarbolsjevikerna i Petersburg, medlem av CK 1925-1927, associerad med Zinovjev: 671
- Kun, Béla (1885-1939), blev bolsjevik som krigsfånge i Ryssland, ledare för ungerska rådsrepubliken 1919, lämnade landet vid rådsrepublikens sammanbrott, KI-ledare, anhängare av Stalin som dock lät avrätta honom: 238, 322-324, 424, 676, 832, 910
- Kuron, Jacek (1934-2004), tillsammans med Modzelewski författare till *Öppet brev till det förenade polska arbetarpartiet* 1965; en av grundarna av KOR och rådgivare till Solidarnosc: 903
- Kutjepov, A. P. (1882-1930), yrkesofficer, general, kommenderade en frivilligstyrka under inbördeskriget; lämnade Ryssland 1920 och Wrangels efterträdare i spetsen för den vitaryska huvudorganisationen; januari 1930 kidnappad, försvunnen: 828
- Kuusinen, Otto V. (1881-1964), filosofiprofessor, socialistisk parlamentsledamot, minister i Finlands revolutionära regering, gjorde därefter karriär i Sovjetunionen: 338, 424, 483, 680
- Kuzenko, arbetare vid Aviopriborfabriken, medlem av KP och vänsteroppositionen: 460
- Kuzmin, N. N. (1883-1939), 1903 bolsjevik, 1918 kommissarie för Östersjöflottan. Avled i fängelse: 274, 275
- Kuznetzov, N. V., 1922 ledare för ”Arbetaroppositionen”: 346
- Kuzovnikov, medlem av partiet och oppositionen, avlade 1927 en bekännelse som möjliggjorde uteslutningar i stor omfattning: 475
- Kviring, E. I. (1888-1939), ekonom, medlem i bolsjevikpartiet 1912, folkkommissarie för kommunikationer, vice ordförande för Gosplan; avled i fängelse: 423
- Kühlmann, Richard von (1873-1948), statssekreterare för utländska angelägenheter 1917-1918, en av de tyska förhandlarna i Brest-Litovsk: 209, 210, 216
- Koehler (Köhler), Bruno (1900-1989), anslöt sig 1920 till den tyska sektionen av tjeckiska KP, vald

till CK, medarbetare till Gottwald, indragen i Slansky-proccessen efter andra världskriget: 700

LaFollette, Robert Marion: 623

LaFollette, Suzanne (1893-1983), författare och ”liberal” journalist, deltog 1936 i Trotskijs amerikanska försvarskommitté: 525, 818, 822, 823

Labriola, Antonio (1843-1904), universitetsprofessor i Rom, 1895-1896 författare till arbeten om materialistisk dialektik: 52, 53, 236

Lacroix, Francisco (pseud. Garcia Lavid) (1901-1939), byggnadsmålare, grundare av KP i Biscaya, 1925-1927 uppehåll i Sovjetunionen, där han anslöt sig till vänsteroppositionen, från 1927 sekreterare för den spanska kommunistiska gruppen i Luxemburg, organisatör av den spanska oppositionens konferens i Lüttich i februari 1930: 605, 611, 646

Lamba, Jacqueline (1910-1993), konstnär, partner till André Breton: 857, 859

Lamed, Stefan (f. 1914), medlem av polska kommunistiska ungdomsförbundet, kemistudent. Relegerad från universitetet på grund av sin aktivitet för oppositionen: 12, 857

Landau, Kurt (1903-1937), österrikisk oppositionell, emigrerade från Tyskland till Frankrike, mördad i Spanien: 605, 607, 613, 614, 637, 638, 642-646, 744, 829, 834

Lanis, Véra (f. 1906), från Rumänien, partner till Raymond Molinier: 726, 752

Lankin, Sol, dekoratör, SWP-medlem, livvakt i Mexiko: 808

Lansbury, George (1859-1940), pacifist, ledare för Labours grupp i underhuset: 565

Lapin, Dimitrij, lettisk kommunist i vänsteroppositionen, författade kritik av Kominterns programförslag i förvisningen: 532

Lapinski, Stanislaw (pseud. Pawel Lewinson) (1879-1937), medlem av vänstern i polska SP, med Trotskij under världskriget, anslöt sig till bolsjevikerna 1917. Grundade ett handelsföretag i Berlin, skjuten 1937: 142

Largo Caballero, Francisco (1869-1946), mångårig ledare för UGT och PSOE, radikaliserades i början av 30-talet, kallades ”Spaniens Lenin”: 750, 847, 848, 850

Larin, Ju (= Lurje, Michail Alexandrovitj) (1882-1932), 1900 politiskt aktiv, mensjevik, därefter likvidator och anhängare av ”Augustiblocket”. Ledde 1917 de internationalistiska mensjevikerna. Arbetade vid Gosplan: 141, 168, 194

Larionov, V. A. (född 1897), i Paris etablerad rysk monarkist, skickades av ”Trusten” (täckorganisation för GPU), undkom den och förövade därefter ett attentat mot en KP-klubb i Leningrad: 562, 883

Larkin, Jim (1876-1947), facklig organisatör för de irländska hamnarbetarna, deltog i strejken i Dublin 1914: 155

Lasjevitj, M. M: (1884-1928), 1901 politiskt aktiv, 1917 medlem av revolutionära militärkommittén och i armékommittéer under inbördeskriget, 1924 utnämnd till vice krigskommissarie: 245, 247, 347, 445, 450, 451, 453, 456, 486, 496, 501

Lajuk, P. M. (född 1889), bolsjevik 1917, specialist på officersutbildning. Direktör och kommissarie för den centrala militärskolan: 498

Lassalle, Ferdinand (1825-1864), elev till och senare motståndare till Marx, grundare av den tyska socialdemokratin, dog i en duell: 18, 45, 95, 118, 573, 707

Last, Jef (1898-1972), nederländsk författare: 862

Lastérade de Chavigny, Jean (1910-1986), medicinstudent, ungtkommunist, vanns 1930 för opposi-

tionen, tillbringade en månad i Saint-Palais, övergick till Kommunistiska Unionen (senare UCU): 725-727

Latsis, Martin I. (pseud. Sudrabs) (1888-1938), lärare som blev tjekist: 238

Laurat, Lucien (= Otto Maschl) (pseud. L. Revo) (1898-1973), socialist, medgrundare av österrikiska KP, en av KI:s bästa journalister. Bröt med KI 1927 och begav sig till Paris: 729, 730

Laurent-Darnar, Pierre (1905-1987), avsatt historieprofessor, redaktör för *L'Humanité*: 726, 727

Lavid, Francisco Garcia, se Lacroix, Henri.

Lavrov, Pjotr L. (1823-1900), matematikprofessor, folkledare, specialist på moral- och idéhistoria: 36, 53

Ledebour, Georg (1850-1947), journalist och talare i socialdemokratiska vänstern före första världskriget; 1917 medgrundare av USPD, blev kvar i detta parti efter splittringen 1921: 122, 123, 551

Lee, Jennie (1904-1988), ILP:s hopp, gifte sig senare med Aneurin Bevan: 728

Léger, Alexis (pseud. Saint-John-Perse) (1887-1975), fransk författare och statsekreterare vid utrikesdepartementet, fick Nobelpriset i litteratur 1960: 701

Lenin, V. I. (1870-1924): ledare för bolsjevikerna och grundare av KI: 14, 16, 17, 25, 37, 55, 59, 62-68, 70-78, 80, 81, 83-87, 93, 95, 104, 114, 115, 117, 119, 120, 121, 122, 128, 129-132, 135, 136, 141-143, 146-148, 155, 160, 163-165, 167, 168, 170, 171, 174, 175, 177, 179-187, 192-199, 204, 206-208, 210, 211, 213, 214, 216-220, 233, 237, 242-244, 246-248, 250, 252, 253, 259, 260, 263, 264, 267-269, 271, 272, 276, 281-291, 293-313, 315-317, 319, 321-324, 326-333, 336, 344, 345, 349, 357, 359, 360, 362-366, 368, 370, 373-380, 382, 385, 397, 407, 411-417, 419-428, 430, 432-434, 439, 447-452, 464, 465, 472, 481, 482, 484, 489, 493, 499, 512, 516, 523-526, 537, 539, 543, 545, 546, 571, 574, 578, 585, 616, 619, 631-634, 645, 667, 676, 684, 706, 709, 710, 729, 743, 744, 749, 768, 777-779, 784, 787, 805, 806, 816, 820, 824, 842, 856, 868, 878, 881, 909, 911

Lenorovic, Hynek (1897-1942), slovak, stor talare, grundare av KP. Led av tuberkulos, tvingad till fullständig inaktivitet. Dog i deportation: 580, 605, 611, 708, 767

Lenskij, se Liu Renjing.

Lentsner, N. I., bolsjevik från 1917, arbetade med Trotskij vid förberedelserna av verket *1917*, ”ångrade” sig senare: 395, 425

Leonetti, Alfonso (pseud. Feroci och Suzo) (1895-1984), 1913 socialist, 1919 journalist vid *Ordine Nuovo*, deltog i grundandet av KP. Anslöt sig 1930 till vänsteroppositionen (de ”tre”, se Bavassano), arbetade till 1936 i internationella sekretariatet. 1962 återintegrerad i italienska KP: 611, 635, 648, 708, 727, 745, 756, 758, 773

Leonov, F. G., aktiv i Leningrad: 433, 434, 854

Leopold, prins av Bayern: 209

Lepoladskij, M. (pseud. Melev), medlem av handelsdelegation, GPU och vänsteroppositionen: 644

Leprince, Raymond, medarbetare till R. Molinier: 725, 728

Lesoil, Léon (1892-1942), gruvarbetarledare i Charleroi, vanns 1918 för kommunismen i Vladivostok, medlem i belgiska KP och dess CK 1921, 1928 utesluten, ledde gruvarbetarstrejken i Charleroi 1932, 1941 gripen, dog i koncentrationslägret Neuengamme: 614, 636, 648, 708, 727, 757, 770, 774

Levi, Paul (1883-1930), advokat och vän till Rosa Luxemburg, KPD-ledare 1919-1921. Utesluten efter Marsaktionen. Återinträdde i SPD, där han spelade en inflytelserik roll i dess vänsterflygel: 320, 322, 573

Lewin, Moshe (1921-2010), sovjetforskare, född i Polen, i Röda Armén under 2:a världskriget,

- emigrerade till Frankrike 1946. Israel 1951, åter Frankrike 1961: 299, 301, 304-312, 373, 519
- Lhuillier, René (1909-1968), frisör, aktiv i oppositionen som han lämnade 1933: 728, 756
- Lie, Jonas, hög norsk polistjänsteman: 792, 801
- Lie, Trygve (1896-1968), advokat, juridisk rådgivare till DNA, justitieminister 1935-1939. Senare generalsekreterare för FN 1946-1953: 764, 768, 788, 790, 792, 793, 796, 798
- Liebaers, Frans (1895-1957), fackligt och pacifistiskt aktiv, från Belgien: 766
- Liebkecht, Karl (1871-1919), son till Wilhelm Liebkecht, förkämpe för det antimilitaristiska arbetet, 1916 dömd till tvångsarbete, medlem av den lilla KP-kärnan. Mördad av frikårsoldater på order av den socialdemokratiska regeringen: 123, 134, 137, 151, 160, 185, 201, 202, 315, 316, 551, 645, 678, 709, 712
- Liebkecht, Theodor (1870-1948), son till Wilhelm och bror till Karl: 295
- Liebkecht, Wilhelm (1826-1900), en av de historiska ledarna för SPD: 134
- Limbour, Andrée (f. 1900), professor: 793
- Lincoln, Abraham (1809-1865), USA:s president, ledde nordsidan i inbördeskriget och avskaffade slaveriet: 812
- Lippert, Julius (1839-1909), professor i samhällskunskap: 36, 53
- Litkens, A. A., militärläkare, skyddade aktiva socialister: 94, 117
- Litvinov, Maksim Maksimovitj (pseud. Wallach) (1876-1951), folkkommissarie för utländska ärenden i Sovjetunionen: 562, 563, 726
- Liu Renjing (1899-1987), student i Peking, 1920 marxist, delegerad till första KP-kongressen, invald i CK. Uppehöll sig under flera år i Moskva och anslöt sig till vänsteroppositionen. Han ”ängrade” sig efter tortyr 1937, slöt sig till Chiang Kai-shek, senare Mao Zedong: 585, 606, 612, 910
- Livsjits, Boris Salomonovitj (1896-1949), bolsjevik 1917, politisk divisionskommissarie under inbördeskriget, senare ekonom. 1923 medlem av vänsteroppositionen. Kapitulerade 1930. 1932 arresterad tillsammans med Smirnov-gruppen. Frigiven vid okänd tidpunkt, krigskorrespondent 1941-194: 530, 532, 600
- Livsjits, Jakov A., dömd till döden i den andra Moskvaprocessen; han anklagades för att som ”trotskist” ha tagit aktiv del i förbrytelser och sabotagehandlingar: 475
- Lizdin, G. Ja., 1903 bolsjevik, medlem av vänsteroppositionen, 1927 utesluten och deporterad: 451
- Lloyd George, David (1863-1945), brittisk statsman, 1890 liberal parlamentsledamot, 1905 minister, regeringschef 1916-1922: 295, 896
- Login (Loginov), medlem av vänsteroppositionen i Ukraina: 475
- Lombardo Toledano, Luis, parlamentsledamot, bror till Vicente Lombardo Toledano: 889
- Lombardo Toledano, Vicente (1893-1968), professor i filosofi och rättsvetenskap vid Mexikos universitet. Grundare och ledare för mexikanska KP: 807, 810, 811, 885, 887
- Lominadze, Besso (1898-1935), 1917 bolsjevik, ledare i Komsomol, stalinistisk ”ungturk”, gick 1930 i opposition och måste utöva självkritik, medlem av oppositionsblocket 1932. Begick självmord strax för sitt gripande: 665-667, 671, 673, 785, 832
- Lomov (= G. I. Opokov) (1888-1938): 217
- Longuet, Jean (1876-1938), advokat, barnbarn till Karl Marx, 1914 ledare för ”centristerna”, stannade kvar i SFIO efter splittringen i Tours: 148, 149, 317
- Lopuchin, A. A. (1864-1927), 1902-1905 direktör för polisavdelningen, upptäckte 1906 de berömda

- ”dokumenten” och informerade Burtsev om Asevs roll som provokatör, dömdes 1909: 110
- Lore, Ludwig (1875-1942), sekreterare för SPA:s tyskspråkiga förbund, utgivare av *New York Volkszeitung*, senare i förenade KP, 1925 utesluten som ”trotskist”: 154, 155, 583
- Loriot, Fernand (1870-1932), lärare, aktiv franska SP och CGT, 1921 sekreterare för PCF, lämnade 1926: 145
- Louzon, Robert (1882-1976), fackligt aktiv i kärnan kring *La Révolution prolétarienne*: 607, 608
- Lovestone, Jay (1897-1990): 749, 805
- Lozovskij, Alexander (= Salomon Abramovitj Dridzo) (1878-1952), 1903 bolsjevik, två år i fängelse, 1909-1917 i emigration. I december 1918 utesluten ur bolsjevikpartiet, i december 1919 återupptagen. 1921-1937 sekreterare för Röda Fackföreningsinternationalen. Dog i fängelse: 142, 291, 414, 706
- Lubeck, Peter, namnet på den påstådda ”arbetsgivaren” till ”Jacson” i Mexiko: 892
- Ludvig XIV (1638-1715), kung av Frankrike: 24
- Ludvig XV (1710-1774), kung av Frankrike: 24
- Ludvig XVI (1854-1793), kung av Frankrike, avsatt och giljotinerad: 631
- Ludwig, Emil (1881-1948), tysk författare, övervägande biografier: 572
- Lukinova, Raja V., ledare för kommunistiska ungdomsförbundet: 841
- Lunatjarskij, Anatolij Vasiljevitj (1875-1933), politiskt aktiv författare, ofta i motsättning till Lenin, folkkommissarie för utbildning: 105, 130, 142, 162, 166, 630
- Lurie, Nathan (1901-1936), anklagad i Moskvaprocesserna: 786
- Lustenberg, direktör för Smolensks kombinat: 833
- Lutovinov, Jurij Chisanfovij (1887-1924), metallarbetare i ”Arbetaroppositionen”: 262
- Luxemburg, Rosa (1870-1919), från Polen, den viktigaste personligheten i den tyska vänstern, skrev flera viktiga verk, en av initiativtagarna till Spartakusbund, grundare av KPD, mördad tillsammans med Liebknecht av frikårssoldater: 55, 87, 118, 120, 122, 123, 130-132, 137, 151, 182, 184-186, 202, 204, 315, 316, 551, 566, 573, 645, 678, 709, 733
- Lvoff, André: 578
- Lvoff, Salomon Konstantinovitj (född 1850), bror till A. K. Kljatjko, far till Nobelpristagaren André Lvoff, var chefsläkare för asylen vid Seine: 578
- Lüttwitz, Walter von (1859-1942), general, ledde Kappkuppen 1920: 319
- Löbe, Paul (1875-1967), kämpande socialdemokratisk journalist, vald till ordförande för tyska parlamentet: 563
- Löffler, Eric (= Otto Neustedt) (f. 1896), advokat i Reichenberg, initiativtagare till Rops-gruppen, 1936 tidvis Trotskijs medarbetare som ersättare för sin vän Erwin Wolf: 733
- MacDonald, Dwight G. (1906-1982), journalist vid *Fortune*, övergick till redaktionen för *Partisan Review*, som stod SWP nära: 823, 862
- MacDonald, Jack (1888-1941), född i Skottland, 1912 emigrerade till Toronto, där aktiv i ILP i Ontario. En av de första kanadensiska kommunisterna, 1928 utesluten som högeranhängare, gick till vänsteroppositionen:
- MacDonald, James Ramsay (1866-1937), 1894 sekreterare för Labourpartiet, 1924 och 1929-1931 regeringschef, gick samman med de konservativa och förblev premiärminister till 1935: 122, 565,

739

Machajskij, Jan Vaclaw (1866-1926), aktiv i den polska rörelsen, offentliggjorde 1900 och 1905 sitt arbete *Den intellektuelle arbetaren*: 62, 65

Macharadze, F. I. (1868-1941), historiker, kritiker och journalist, 1891 i partiet, hade en rad funktioner i KP och i sovjetstaten, innan han understödde Mdivanis opposition: 305, 330, 332

Machno, Nestor Ivanovitj (1889-1934), bondson, ledare för anarkistiska partisaner i Ukraina: 248, 250

Madelin, Louis (1871-1956), fransk historiker: 623

Magid, Mussja (1896-1938), 1917 i partiet, arbetade illegalt i Ukraina under Denikin, 1923 i vänsteroppositionen, hårt bestraffad efter misslyckat flyktförsök, 1938 skjuten: 495, 840

Maidenberg: 911

Malamuth, Charles (1900-1965), rysk härkomst, journalist verksam som översättare: 374

Malatesta, Enrico (1853-1932), italiensk anarkistisk teoretiker: 144

Mallarmé, Stéphane (1832-1898), fransk diktare, symbolist: 236

Malraux, André (1901-1976), fransk romanförfattare: 728, 755, 849, 858

Malter, Henry (pseud. Hank Stone) (1908-1986), militäringenjör, officer i nationalgardet, 1931 i CLA, skall ha fört befäl över Brigad Eugen Debs i Spanien. Han ledde befästheten av byggnaderna i Coyoacán 1940: 808

Malvy, Louis (1875-1949), radikalsocialist, inrikesminister i Frankrike 1904-1917: 149

Mamontov, K. K. (1869-1920), kavalleriöverste, förde befäl över en kosackkår som i augusti-september 1919 genomförde ett berömt strafftåg: 248

Mandelberg, V. E. (1870-1944), sibirisk delegat till RSDAP:s andra kongress: 76

Mann, Heinrich (1871-1950), tysk romanförfattare: 849

Manov, Stefan, tidigare medlem av bulgariska SP:s ”de snäva”, i det bulgariska KP, utesluten på grund av sitt motstånd mot äventyrspolitik, mellan 1931 och 1933 i vänsteroppositionen: 612

Manuilskij, Dimitrij S. (1883-1959), 1903 partimedlem, medarbetare i *Nasje Slovo*, därefter medlem av Samdistrikts-organisationen (Mezjrajonka), senare 1924 funktionär i Komintern: 141, 142, 146, 396, 472, 483, 675, 676, 679, 706, 746

Manulis, Pedro (Pjotr) (född 1902), sympatisör till vänsteroppositionen, begav sig 1925 från Sovjetunionen till Argentina och skapade början till en opposition: 612

Maretskij, D. (född 1901), historiker och ekonom från IPR, en av de mest framträdande företrädarna för den ”bucharinitiska skolan”: 553, 669

Marie-Antoinette: 631

Maring, se Sneevliet, Henk.

Markin, Nikolaj G. (1893-1918), elektriker, matros, partiorganisatör i Kronstadt, vän till Trotskijs barn, kommissarie i marinen, kommenderade flotttiljen på Volga, död i strid: 167, 187, 188, 193

Markin, se Sedov, Leo.

Marteaux, Albert (1886-1949), läkare, initiativtagare till Socialistiska Aktionstendensen, troligtvis på uppdrag av PCF, som han tillhörde 1939: 770

Martignat, Charles (född 1893), härstammade från en bondefamilj, anställd vid gasverk, medlem av parisiskt GPU-gäng: 829

Martin des Pallières, Jeanne (1897-1961), 1921 KP-medlem, 1929 utesluten, gift 1922 med Raymond Molinier. Lämnade honom för L. Sedov 1930 och levde med honom i Berlin och Paris. Efter Ljovas död försökte hon behålla Siova i sin vårdnad: 581, 652

Martin du Gard, Roger, fransk författare: 862

Martinet, Marcel (1887-1944), fransk författare, skrev poesi och medarbetade i *La Vie ouvrière*. Efter kriget var han ansvarig för litteraturbevakningen i *L'Humanité*: 142, 145, 793, 862

Martov, L. (= Julij Osipovitj Zederbaum) (1873-1923), uppvuxen i en judisk köpmannafamilj, socialdemokrat, grundade tillsammans med Plechanov och Lenin tidningen *Iskra* ("Gnistan"), bröt med Lenin vid ryska socialdemokratiska partiets andra kongress 1903, blev en av mensjevikernas ledande medlemmar. Var under världskriget internationalist och deltog i Zimmerwald- och Kienthal-konferenserna. Motståndare till bolsjevikernas maktövertagande, men även motståndare till kontrarevolutionen. Emigrerade 1920 till Berlin: 37, 59, 66, 71, 74-77, 80, 81, 89, 92, 94, 99, 101, 106, 108, 115, 117, 131, 141-144, 146, 148, 168, 176, 290

Marty, André (1886-1956), officer, maskinist, socialist, ledde efter uppror matroserna i Svartahavsflottan", utesluten ur PCF: 326

Martynov, Alexandr S. (pseud. Pieker) (1865-1935), "ekonomistisk" socialdemokrat, motståndare till *Iskra*, senare mensjevik, angrep bolsjevikerna i den borgerliga pressen, 1924 medlem i bolsjevikpartiet och stalinistisk "teoretiker": 477

Marx, Karl (1818-1883): 19, 23, 30, 38, 43, 45, 52, 58, 60, 62, 128, 155, 187, 336, 365, 375, 387, 410, 430, 472, 501, 518, 663, 709, 713, 714, 720, 777, 806, 807, 809, 852, 857, 859, 861, 901, 902

Marx, Magdeleine, gift Paz (1889-1973), fransk författare och journalist: 565, 581

Marzet, Lucien (1900-1979), syndikalist, sekreterare kemiarbetarnas fack och medlem av PCF, medarbetare i *L'Humanité*, associerad med Rosmer och Monatte, en av grundarna av *La Révolution prolétarienne*: 580

Maslow, Arkadi (pseud. Isaak Tschemerinski) (1891-1941), rysk emigrant, framstående pianist, med sin partner Ruth Fischer associerad med Zinovjev. Anslöt sig efter sin uteslutning 1933 kortvarigt till internationella vänsteroppositionen: 357, 456, 457, 464, 537, 604, 636, 733, 734

Mateo Martínez, Luis, lärare, medlem av mexikanska KP och deltagare i den grupp som angrep Trotskij's hus: 889

Maupassant, Guy de (1850-1893), fransk författare: 60

Mauricio Ortiz, Eduardo (pseud. Ernesto) (1902-1986), aktiv i Izquierda Comunista, i POUM, därefter i Fjärde Internationalen: 11

Maurín, Joaquín (1896-1973), lärare, ledare för CNT, anslöt sig till KP och KI. 1930 utesluten, grundade och ledde BOC och FCI, därefter POUM. Togs tillfånga av nationalisterna i samband med militärens resning 1936, släpptes 1947. Levde därefter i USA och övergav kommunismen: 635, 646, 844, 847

Mayer, Gustav (1871-1948), historiker med tyska arbetarrörelsen som ämne, skrev biografi över Engels: 573

McDonald, John D. (1906-1998), sympatiserade med KP, därefter Mustes AWP, innan han blev aktiv i Trotskij's försvarskommitté: 818

Mdivani, Budu (Polikarp Gurgenovitj) (1877-1937), partimedlem sedan 1903, medlem i georgiska presidiet 1922, motsatte sig Stalin i frågan om "federationen". Utesluten 1928, men återupptagen 1930, dömd till döden och skjuten: 305, 306, 311, 329, 330, 332, 364, 450, 457, 545, 599, 824, 832

Medvedev, S. P. (1885-1937), aktiv sedan 1900, ordförande för metallfacket och ledare för

”Arbetaroppositionen” på 20-talet, avrättad: 450, 453, 463, 464, 467, 671

Mehring, Franz (1846-1919), demokrat som blev socialist, en av grundarna av Spartakusbund: 123, 129, 151

Meichler, Jean (1898-1941), arbetade tillsammans med R. Molinier, lämnade PCI 1937, 1941 skjuten som gisslan: 728, 732, 751

Mekler, N. I., från Kursk, 1928 deporterad, 1930 gripen: 600

Melev, se Lepoladskij.

Mella, Julio Antonio (= Mella Mac Farland) (1903-1929), juridikstuderande, strejkorganisatör vid universitetet och folkuniversitetet José Martí, en av kubanska KP:s symbolfigurer, dock associerad med vänsteroppositionen, mördad 1929 i Mexiko antagligen därför att han uteslutits ur kubanska KP: 612, 805

Melnais, Karl Ivanovitj (?-1938), aktiv lettisk kommunist, tidigare CK-medlem för kommunistiska ungdomsförbundet. 1925-1927 matematikstudent i Moskva och ledare för vänsteroppositionen. Skjuten i Vorkuta: 840

Menzjinskij, Vjatjeslav R. (1874-1934), 1903 bolsjevikisk student, blev en av ledarna för GPU: 491, 496, 497

Mercader, Caridad (1892-1975), katalansk kommunist, mor till Ramón: 838, 854, 884

Mercader, Ramón (pseud. Jacques Mornard, Frank Jacson) (1913-1979), hotellanställd, associerad med kommunistiska ungdomsförbundet, 1937 milislöjtnant, därefter elev vid en gerillaskola, lämnade 1937 Spanien och begav sig till Moskva, kom i oktober 1939 till Mexiko, mördade Trotskij: 838, 854, 884, 891-893, 895, 896

Merrheim, Alphonse (1871-1925), sekreterare i CGT (metallarbetarna) i Frankrike, ledare för Zimmerwaldrörelsen och pacifist: 145-148

Meyer, Agnes E., amerikansk journalist: 825

Meyer, Håkon (1896-1989), aktiv i DNA, medlem av dess CK och redaktör för dess tidskrift, teaterdirektör: 769

Meyerhold, Vsevolod (1874-1940), rysk teaterman och regissör, 1939 gripen och avrättad i fängelse: 832

Michajlovskij, Nikolaj K. (1842-1904), litteraturkritiker, sociolog, publicist, populismens viktigaste teoretiker: 36, 52, 53, 60

Michalec, Karel (pseud. Fischer), grundare och ledare för kommunistiska ungdomen i Tjeckoslovakien, anslöt sig 1927 till oppositionen: 636

Mignet, François Auguste (1796-1884), historiker som studerade franska revolutionen: 36

Mikojan, Anastas I. (1895-1978), ledare i Baku, 1934 i politbyrå: 294

Miletjin, Alexandr, student i Moskva, medlem av oppositionen, 1928 deporterad, 1938 skjuten: 840, 841

Miljukov, Pavel Nikolajevitj (1859-1943), historiker och ledare för ”kadeterna”, utrikesminister i första provisoriska regeringen: 95, 133, 158, 160, 161, 167, 200, 280, 291

Miljutin, Vladimir Pavlovitj (1884-1938), 1910 i partiet, finanskommissarie för ryska sovjetrepubliken 1922-1924: 194, 301

Mill, John Stuart (1806-1873), filosof och ekonom, betraktas som en av fäderna till den utilitaristiska filosofin: 36

Mill, se Okun.

Miller, Jevgenij K. (1867-1939), officer, general i vita armén, emigrerade, Kutjepovs efterträdare, kidnappad 1937: 562, 828

Millerand, Alexandre Etienne (1859-1943, fransk socialist, gick 1899 med i Waldeck-Rousseaus borgerliga regering, uteslöts ur partiet 1904, president 1920-24: 67

Mink, George (1898-1940), född i Litauen, levde i USA, rekryterad till underrättelseverksamhet, dömd för spionage i Danmark, skall ha mördats i Mexiko: 835, 883, 884

Mirbach, Wilhelm von (1871-1918), greve, Tysklands diplomatiska sändebud i Petrograd: 238

Mjasnikov, Gavril (1889-1946), gammal bolsjevik, 1922 i opposition: 346, 585

Modigliani, Giuseppe Emanuele (1872-1947), ledare för PSI, bror till målaren med samma namn, 1926 emigration till Frankrike: 822

Modotti, Tina (1896-1942), född i Italien, emigrerade till USA, skådespelare, fotograf, anslöt sig till mexikanska KP 1927, utvisades från Mexiko och begav sig till Moskva, bl.a. verksam för Komintern i Spanien under inbördeskriget, tog sig till Mexiko vid spanska republikens sammanbrott: 805, 834, 854, 884

Modzelewski, Karol (född 1937), som ung kommunist i Polen influerad av gammal trotskist, historiker, tillsammans med Kuron författare till det internationellt uppmärksammade öppna brevet till det styrande partiet, rådgivare till Solidarnosc: 903

Mola Vidal, Emilio (1887-1937), general, en av ledarna för Francos uppror 1936: 774

Molinier, Henri (1898-1944), ingenjör, bror till Raymond Molinier, länge utrustad med fullmakt från Trotskij, dödades i kampen för Paris befrielse: 581, 728, 731-733, 737, 751, 752, 765

Molinier, Raymond (1904-1994), medlem av KP, uteslöts 1924, 1926 till oppositionen, direktör för franska inkasso-institutet, en av ledarna för den splittrade trotskistiska rörelsen i Frankrike. Flyktning under kriget i Storbritannien, därefter i Latinamerika. På ålderns höst medlem i LCR: 12, 581, 582, 584, 585, 607, 608, 635, 639-643, 646, 648, 652, 720, 725-729, 731, 732, 751, 752, 756, 769, 771, 772, 774, 837

Molkenbuhr, Hermann (1851-1927), tobaksarbetare, verksam i SPD, ledamot av ledningen i tjugotalet år: 139

Molotov, Vjatjeslav M. (pseud. Skrjabin) (1890-1986), 1906 bolsjevik, Stalins högra hand, 1957 utesluten ur CK som "partfientlig": 19, 163, 269, 292, 294, 298, 312, 364, 378, 423, 433, 435, 437, 443, 444, 486, 487, 504, 609, 816, 875

Moltjanov, G. A., chef för hemliga polisen 1932, tycks ha varit medelpunkten för organiserandet av Moskvaprocessen. I mars 1937 utpekad som "spion" av Jezjov: 782

Monatte, Pierre (1881-1960), korrekturläsare vid ett tryckeri, anarkist som blev revolutionär syndikalist, grundade 1909 *La Vie ouvrière*. I centrum för den internationalistiska kärnan 1914-1918, 1923 till franska KP, 1924 utesluten. 1925 grundade han *La Révolution prolétarienne*: 144, 146, 316, 320, 326, 383, 457, 578, 580, 587, 604, 608

Monsen, Per (1913-1985), medarbetare till K. Knudsen. Journalist som gav Trotskij information om den första Moskvaprocessen: 784

Montagu, Ivor (pseud. Samuel Goldsmith) (1904-1984), född i en aristokratisk familj, cineast, efter kriget var han den mest kände stalinistiske medlöparen i Storbritannien: 566

Morgari, Oddino (1865-1944), parlamentsledamot för SPI, chefredaktör för *Avanti!*, under kriget ansvarig för partiets internationella kontakter: 146

Morris, Arthur Henry, överste, gammal kolonialofficer, kommandant för interneringslägret Amherst

(Kanada): 160, 161

Morrow, Felix (f. Mayorwitz) (1906-1988), en av andra generationens ledare för SWP, utesluten på 50-talet: 12

Mosley, Cynthia, (1898-1933) född Curzon, dotter till en konservativ lord, gift med Oswald Mosley: 572

Mosley, Oswald (1896-1960), brittisk politiker och militär, var först parlamentsledamot för konservativa partiet, sedan för Labour. Bröt med Labour och grundade New Party som 1932 blev British Union of Fascists (BUF). Internerad under andra världskriget: 572

Moulin, se Hans Freund.

Moustakis, Christy (1911-1989), historiker, anslöt sig till Trotskijs livvakt i Mexiko och blev aktiv i SWP: 808

Mratjkovskij, Sergej V. (1888-1936), född i fängelse, partimedlem 1905, stor erfarenhet av illegalt arbete, medlem i vänsteroppositionen, 1932 i Smirnovs grupp. I Moskvaprocessen i augusti 1936 dömd till döden och avrättad: 394, 445, 475, 490, 491, 494, 516, 528, 531, 532, 601, 668, 671, 672, 783, 784

Muchin, I. A. (1870-1920), elektriker i Nikolajev, gripen tillsammans med honom och deporterad. Efter kriget CK-medlem i Ukraina och i dess kontrollkommission. Dog av tuberkulos: 40, 42, 55

Múgica, Francisco J. (1884-1954), revolutionär, blev general under inbördeskriget, Cárdenas gjorde honom till minister: 799, 800, 806, 808, 864-866, 883

Munis, G. (= Manuel Fernández Grandizo) (1912-1989): 837

Muralov, Nikolaj I. (1877-1937), partimedlem från 1903, ledare för upproren i Moskva 1905 och 1917, en av de viktigaste ledarna för Röda armén, dess generalinspektör. 1923 medlem i vänsteroppositionen, deporterad; han kapitulerade ej, men bröts ned i fängelset, "bekände" i andra Moskvaprocessen och sköts: 242, 349, 374, 387, 391, 440, 451, 452, 465, 485, 496, 502, 516, 531, 532, 599, 601, 615, 635, 815, 816, 882, 909

Murillo, Bartolomé Esteban (1618-1982), målare: 151

Mussolini, Benito (1883-1945), först aktiv socialist, grundade 1918 Fascio och organiserade 1921 fascistpartiet. Ledare eller "Duce" till sitt störtande 1943: 328, 605, 847, 864, 872

Muste, Abraham Joannes (pseud. A. J.) (1885-1967), protestantisk präst, solidarisk med de strejkande vid Paterson och facklig organisatör, därefter pedagogisk ledare för Brookwood Labor College, grundade Conference for Progressive Labor Action, som blev American Workers Party, som gick samman med CLA. En av initiativtagarna till motståndet mot Vietnamkriget: 749, 755, 758, 769, 770, 773, 822

Müller, Alexander (pseud. Sascha), född i Ryssland, KPD-medlem 1918-1929, därefter i vänsteroppositionen, gripen och torterad av nazisterna: 604, 638

Müller, Alfred (1866-1925), general, 1923 befälhavare för Reichswehr i Sachsen: 340, 341

Müller, Hermann (1876-1931), journalist, 1916 parlamentsledamot; minister och 1928-1930 kansler: 123, 563, 564

Münzenberg, Willi (1887-1940), tysk, ledare för den kommunistiska ungdomen, därefter Arbetarhjälp och en rad andra politiska och även kommersiella aktiviteter. 1937 utesluten ur KPD. I och med Molotov-Ribbentrop-pakten 1939 bröt han öppet med och fördömde Stalin, 1940 självmord eller mördad: 665, 694

Männhof, Dina, psykoanalytiker i Berlin, i kontakt med L. Sedov: 655, 657

Märten, Luise, konsthistoriker, gammal medarbetare i *Die Aktion*: 573

Nagy, Imre (1896-1958), ungersk kommunist, regeringschef 1953-1955, avsatt i oktober 1956, störtad av den ryska armén. Dömd bakom stängda dörrar och avrättad: 903

Naquet, Alfred (1834-1916), kemist, radikal försvarare av mänskliga rättigheter, däribland amnesti för kommunarderna: 23

Narvitch, Léon (d. 1938), ryss från Belgien, frivillig i POUM-milisen i Spanien, utgav sig för att vara sympatisör till vänsteroppositionen, lurade Nin och Munis, demaskerades av Andrade: 837

Naville, Denise, f. Kahn (1896-1979), härstammade från Saarområdet, kommunist och surrealist, gift med Pierre Naville: 581, 608, 648, 720

Naville, Pierre (1904-1993), från en stor familj, surrealist och oppositionell, träffade Trotskij i Moskva 1927. Var under 30-talet ständigt i konflikt med R. Molinier och bröt 1939 de facto med organisationen. Från 1960 medlem i *Parti socialiste unifié* (PSU): 12, 13, 499, 500, 577, 581, 608, 613, 614, 638-642, 648, 720, 728, 745, 756, 757, 774, 839

Nefel, oppositionell arbetare: 530

Negrete, Rosalio, se Blackwell, Russell.

Negrín Lopez, Juan (1889-1956), medicinprofessor, högersocialist, gift med en ryska, efterträdde Largo Caballero i spetsen för folkfrontsregeringen för den spanska republiken och "mörkade" den stalinistiska repressionen, skickade bl a. "republikens guld" till Moskva: 848-850, 872

Nekrasov, N. A. (1821-1878), uppskattad diktare för den radikala ryska intelligentian på 1800-talet: 29, 31

Nel Sih, se Liu Renjing.

Nelz, Walter (pseud. Ost) (1909-1990), vanns 1929 för oppositionen i Zürich, ledde den schweiziska gruppen till 1940, när han greps och dömdes till två och ett halvt år i fängelse: 727, 793

Nero, Claudius Drusus Germanicus (37-68), romersk kejsare 54-68, beryktad för sina brott (mord på Britannicus, Seneca, Agrippina, Octavia, förföljelse av kristna): 718, 899

Netjajev, N. V, stenograf på Trotskijs tåg och medlem av hans sekretariat; 1928 deporterad som oppositionell: 236, 394, 532, 593, 600

Neumann, Heinz (1902-1937), från en rik familj, behärskade flera språk, äventyrare, journalist för *Rote Fahne*. Stalin kom att lägga märke till honom och gynnade hans uppgång, Skickades 1927 till Kanton. Tillbaka till Tyskland 1928 och politbyråmedlem. Flydde 1935 till Sovjetunionen, där han 1937 greps och avrättades: 910

Neumann, Richard (född 1894), ledare för kommunistiska ungdomen, därefter högeroppositionell, gick med i Leninbund, därefter i vänsteroppositionen. Hans hustru Margarete Kohn (född 1888) skrev en av Trotskij beundrad roman om de oppositionella ryssarna: 607, 637

Neumann, Thomas (1873-1942), ingenjör, propagandaledare för Quislings parti: 783

Neurath, Alois (1888-1962), socialist, grundade den tyska sektionen av tjeckiska KP, medlem i KI:s EK 1922-1926, zinovjevit, tog del av en oppositionell omgruppering, gick 1932 till vänsteroppositionen, under andra världskriget vistades han i Sverige: 566, 605, 636, 696, 697, 708

Nevelson, Man (1896-1938), gymnasist, blev 1917 bolsjevik, övergick från gardet till Röda armén, där han först var divisionskommissarie, senare ledare för den politiska avdelningen i femte armén; ekonom, 1920 gift med Nina Bronstein, 1928 deporterad: 388, 511, 665, 840

Nietzsche, Friedrich (1844-1900), tysk filosof: 60, 61

Nikolaj II. (1868-1918), son till Alexander III, blev 1894 tsar, abdikerade i februari 1917: 37, 97, 158, 202

Nikolajev, L. N. (1904-1934), ungtkommunist i Leningrad, dödade Kirov med revolverskott den 2 december 1934, ställdes inför rätta bakom stängda dörrar, dömdes till döden och avrättades: 759, 760, 761

Nikolajeva, Klavdija Ivanova (1893-1944), bokbindare, 1909 partimedlem, ansvarade för agitation bland arbetare, medlem av oppositionen, kapitulerade i februari 1927: 466, 476

Nikolajevskij, Boris I. (1887-1966), mensjevnik, historiker, levde i Berlin, därefter i Paris: 13, 621, 699

Nin, Andreu (1892-1937), lärare, generalsekreterare i CNT 1920, i Moskva vald till sekreterare för Röda Fackföreningsinternationalen. I Moskva medlem av ryska KP, Moskvaskovjeten, EKKI och medlem av vänsteroppositionens internationella kommission, 1930 utvisad från Sovjetunionen, 1932 generalsekreterare för Izquierda Comunista, 1935 sekreterare för POUM. Justitiekommissarie i det katalanska allmänna rådet; gripen 16 juni 1937, mördad: 531, 611, 635, 646, 665, 667, 708, 771, 774, 830, 834, 846, 847, 849, 851, 852, 854, 910, 911

Nogin, Viktor P. (1878-1924), aktiv sedan 1898, arbetade för *Iskra*, gripen vid flera tillfällen och deporterad; 1917 kompromissvillig, avgick ur Folkkommisariernas råd: 180, 181, 194, 414, 417

Noske, Gustav (1868-1946), tidigare skogsarbetare, socialdemokrat, 1906 parlamentsledamot, hörde hemma på partiets högerflygel. Krigsminister, blev med egna ord regeringens "blodhund" som använde frikåreerna för att slå ned revolutionen och rådsrörelsen: 315, 317, 677, 685

Novack, George (1905-1992), student vid Harvard-universitetet, reklamman, 1933 till CLA, blev 1935 sekreterare för Trotskij's försvarskommitté: 12, 802, 815, 818

Novgorodtseva, Klavdija Timofejevna, gift Sverdlova (1876-1960), lärare, 1904 partimedlem, gift med Ja. M. Sverdlov, arbetade i CK efter 1917, därefter i förlagsbokhandel: 489

Novikov, Gr. M., arbetare i Moskva, bolsjevnik 1917, organisatör av partisankampen under Koltjak; återvände till fabriksarbetet efter inbördeskrigets slut, anslöt sig till vänsteroppositionen: 530

Nuorteva, Santeri, historieprofessor i Finland, 1905 parlamentsledamot; utvandrade 1911 till USA, ledde den finskspråkiga gruppens organ; understödde den prorevolutionära ryska vänstern: 155

Obin, Jack, se Okun, Pavel.

Oehler, Hugo (pseud. Edward Oler) (1903-1983), flerårig KP-medlem, deltagare i flera arbetarstrider, motståndare till "franska vändningen": 770

O'Gorman, Juan (1905-1982), arkitekt, målare och muralmålare, vän och elev till Diego Rivera: 864

Okudsjava, Michail N., gammal bolsjevnik, georgier, medlem av vänsteroppositionen: 450, 516, 599, 832

Okun, Pavel (pseud. Mill) (1905-1937?), en från Palestina anländ ukrainsk jude, aktiv i den "judiska gruppen" i PCF, förvaltningssekreterare i IS, intrigerade, blev avslöjad 1932 när han förberedde sitt återvändande till Sovjet: 584, 587, 610, 614, 641-643, 646, 784

Olberg, Valentin P. (1907-1936), lettisk jude, 1930 aktiv i den tyska oppositionen, följde K. Landau. Anklagad i den första Moskvaprocessen: 587, 786, 829

Olminskij, M. S. (= Alexandrov) (1863-1933), sedan 1898 partimedlem, tidigare populist, aktiv i illegaliteten; efter 1917 ansvarig för Istpart, byrån för partihistoria: 424

Ordzjonikidze, Grigorij Konstantinovitj (pseud. Sergo) (1886-1937), gammal bolsjevnik, sedan 1903 medlem, Lenins emissarie till Longjumeau. Allierad med Stalin i den interna partikampen, dolde dock inte sin olust inför vissa beslut; dog under oklara omständigheter: 269, 281, 282, 292, 294,

303-306, 329, 331, 364, 378, 485, 487, 488, 490, 507, 594, 695, 832, 853

Orlov, Alexander (= Lev Feldbin) (1895-1973), bolsjevik sedan 1913, 1920 underrättelsetjänst i Röda armén, 1936 i Spanien; när han återkallades i juli 1938 flydde han till Kanada, senare till USA: 562, 602, 827, 533, 839, 911

Ortega Y Gasset, José (1883-1955), spansk filosof och politiker: 152

Osinskij, N. (= V. V. Obolenskij) (1887-1938), sedan 1907 aktiv, ”vänsterkommunist” 1918, därefter i oppositionsgruppen Demokratiska centralisterna, uppträdde som vittne i tredje Moskvaprocessen, blev kort därefter skjuten: 345, 489, 521, 671

Osovskij, Ja. A. (1893-?), låssmed, 1917- 1918 medlem i USPD, 1918 bolsjevikpartiet, blev ekonom. Utesluten i mars 1923, återupptagen i januari 1924: 345, 489, 521, 671

Ostrovskaja, Nadezjda, bolsjevik sedan 1905, tjekest, deporterad 1928: 394, 533

Otjotnikov, Ja. O. (1897-1935), son till en fattig bonde, 1917 delegat för soldatsovjjet, partisan 1917-1918, därefter i Röda armén, adjutant åt Jakir, 1924-1927 elev vid militärakademin, utesluten för deltagande i oppositionens ledsagande av Smirnov till tåget, inblandad i ”tryckeriaffären”, deporterad 1928. Avled sannolikt i fängelse 1935: 485, 490, 491

Ottesen, Kjell, norsk student: 769

Overstraeten, War van (1891-1981), konstnär, generalsekreterare för belgiska KP, 1928 utesluten; organiserade oppositionen mot LCI och drog sig tillbaka 1930: 604, 608, 646

Ovsianikov, N. N. (1884-1941), sedan 1903 bolsjevik; spelade 1905 en roll vid resningen i Moskva 1905, 1927 medlem av ”buffertgruppen”: 489

Paganon, Joseph (1880-1937), senator för de radikala från Isère, frimurare, 1935 inrikesminister i Laval's regering: 765

Palatnikov, N. (född 1896), ekonom, medarbetare till Trotskij, 1928 deporterad, kapitulerade 1930, befann sig i Vorkuta 1952: 600

Palma de Alba, Carmen, änka, kokerska hos Trotskij i Coyoacán: 890

Pankratov, Vasilij F., Kronstadtmatros, därefter tjekest, 1928 deporterad: 545, 840

Pantelejev, fackliga ansvarsuppgifter i Vitryssland, kommissarie vid Petrograds andra regemente, bidrog till paniken i sitt förband när de vita gjorde en framstöt, dömdes till döden och sköts: 240, 244, 424, 486

Parijanine, Maurice (pseud. Donzel) (1885-1937), hade levt i Ryssland, översatte en del av Trotskijs verk till franska trots sin svaga konstitution: 632, 633, 700, 719, 728

Parisot, Paul (1917-2007), aktiv redan som gymnasist, stödde 1935 GBL. Ledare för POI under ockupationen, senare för PCI. Efter kriget var han med i PSU och i ledningen för CFDT-facket vid *France-Soir*: 766

Parvus, se Helphand.

Pascal, Pierre, skildrade oppositionens kamp: 463, 471, 472, 483, 484, 487, 492, 494-496

Pasqua, Charles, fransk inrikesminister: 834

Paton, John (1886-1977), sympatiserade med ryska revolutionen, representerade vänsterflygeln i ILP: 565, 728, 743

Patriarcha, Vsevolod, oppositionell i Moskva, informationskälla för Trotskij i exilen, inklusive en rapport om agitationen i fabrikena: 532

Paul-Boncour, Joseph (1873-1972), advokat, socialist 1919-1931, 1932-1933 regeringschef,

därefter 1933-1934 utrikesminister: 701

Pavlov, Ivan P. (1849-1936), fysiolog och ledare för institutet för experimentell medicin, upphovsman till berömda hundexperiment för att framkalla betingade reflexer: 20, 402

Pavón Flores, Mario (f. 1905), bibliotekarie, senare advokat; 1940 vald till CK i mexikanska KP: 890

Payart, Jean, fransk charge d'affaires i Moskva: 788

Paz, Maurice (1896-1985), advokat, socialist, efter Tours i KP, i "1923 års opposition", stödde 1923 Loriot, grundade 1927 *Contre le courant*. Bröt med Trotskij sommaren 1927, återvände till SFIO i december 1931: 457, 565, 580, 581, 604, 608, 614

Pedrosa, Mario (1905-1982), brasiliansk konstkritiker, organiserade 1930-1931 oppositionen; 1934 skadad i illegal verksamhet, begav sig till Europa, därefter USA: 12, 612

Peng Shuzhi (1895-1983), bondson, en av de första kinesiska kommunisterna, 1925 i CK och i ständiga kommittén, organisationssekreterare; utesluten tillsammans med Chen Duxiu i december 1929, deltog i samgåendet 1931, tillbringade därefter fem år i fängelse; lämnade Kina 1950 och begav sig till Europa och slutligen USA: 612, 635, 647

Pepper, se Pogány.

Pera, Jean, se L. Bercher.

Pereverzev, N. N. (pseud. Pierre), ukrainsk kommunist, vänsteroppositionell, medlem i internationella kommissionen, bidrog till organisationen i Europa: 484, 506, 511, 600, 604, 672, 673

Pestaña Núñez, Angel (1886-1938), urmakare, ledare för CNT, fientligt sinnad mot Tredje Internationalen. Gick med "De trettios manifest" över till reformistiska positioner och grundade 1933 det syndikalistiska partiet: 320

Pétain, Henri Philippe (1856-1951), pensionerad förkrigsöverste, 1918 marskalk av Frankrike, 1934 krigsminister, 1939 sändebud hos Franco, statschef i Vichyregimen: 734, 879

Peterson, A. A., lettisk kommunist, medlem i kontrollkommissionen: 451

Peterson, K. A. (1877-1926), tidigare lantarbetare, politisk kommissarie vid den lettiska truppstyrkan: 238

Petritjenko, S. M., matros, kort tid bolsjevik, organisatör av Kronstadt-myteriet: 274-276, 278

Petrovskij, Grigorij Ivanovitj (1878-1958), sedan 1897 partimedlem, en av förhandlarna i Brest-Litovsk, 1921-1939 CK-medlem, 1939 avlägsnad från alla sina funktioner: 291

Petrovskij, P. G., son till G. I. Petrovskij: 669

Petusjov, F. F., arbetare i Aviopribor-fabriken och vänsteroppositionell: 460

Pevzner, Chanaan Markovitj, officer i Röda armén, krigsskadad; partimedlem 1920, utesluten 1927 på grund av tryckeriaffären, gripen och deporterad till Saratov, försvunnen: 490, 529, 840

Pevzner, Maria Iljinitjna, i Konstantinopel boende sovjetisk medborgare, avlönad sekreterare åt Trotskij till Sara Webers ankomst: 573, 582

Pfemfert, Franz (1879-1954), expressionistisk författare, utgivare av *Die Aktion*, personlig vän till Trotskij: 577, 578, 583, 587, 631, 632, 822

Pfemfert-Ramm, Alexandra (= Iljstjna Sfera Schaja) (1883-1963), född ryska, gift med Franz Pfemfert, översättare åt Trotskij: 577, 578, 633, 637, 657, 822

Philippe, Mary Alphonse (1897-1961), rörläggare, 1933 medlem av Kommunistiska Förbundet: 727

Pieck, Wilhelm (1876-1960), finsnickare, KPD-ledare: 694

- Pikas, M. M., ansvarig för den ”judiska gruppen” i Paris: 610, 614
- Pilsudski, Josef (1867-1935), socialistisk agitator och nationalist, 1920 polsk statschef och fältmarskalk, avgick som statschef 1922, återvände till makten i och med statskuppen 1926: 251, 454, 683
- Pivert, Marceau (1895-1958), professor, en av initiativtagarna till den socialistiska oppositionen i SFIO och till den revolutionära vänstern, senare ledare för PSOP: 709, 749, 754, 757, 772
- Pjatakov, Jurij (Georgij) Leonidovitj (1890-1937), son till en industriman, till att börja med anarkist, från 1910 partimedlem, 1918 vänsterkommunist, regeringschef i Ukraina, medlem av vänsteroppositionen, kapitulerade 1928. Efter offentliga ”bekännelser” dömd till döden och avrättad 1937: 16, 252, 309, 336, 338, 339, 344, 349, 367, 383, 393-395, 427, 443, 451, 455, 457, 462, 465, 466, 475, 477, 484, 489, 518, 531, 549, 661, 815-817, 821, 853
- Pjatsnitskij, Osip A. (1882-1939), politiskt aktiv sedan 1898, medarbetare i *Iskra*, arbetade i KI från 1920, avrättad i fängelse: 832, 910
- Platten, Fritz (1883-1942), 1912 sekreterare för schweiziska SP, anhängare till Lenin i Zimmerwald, organisatör av hans återkomst till Ryssland. 1923 slog han sig ner i Sovjetunionen, greps 1937 och dog i fängelse: 317, 832
- Plechanov, Georgij Valentinovitj (1856-1918), 1875 populist, blev 1879 marxist, gjorde mycket för att introducera marxismen i den ryska arbetarrörelsen; efter februarirevolutionen 1917 ”försvarsvän” i kriget; dog av tuberkulos på ett sanatorium: 23, 52, 59, 65-68, 71, 72, 74-78, 80-82, 92, 97, 101, 117, 130, 131, 134, 143, 619
- Plehve, V. K. (1846-1904), rysk statsman, 1904 inrikesminister: 88
- Plevitskaja, Nadezdja (V. Vinnikova) (1884-1940), populär sångerska, gift med general Skoblin, i november 1937 anklagad för att ha varit inblandad i bortförandet av general Miller, dömd till tjugo års fängelse: 562, 828
- Plotkin, Abraham (f. 1896), ”progressiv” ledare för facket IGLWU: 809
- Podbelskij Vadim Nikolajevitj (1887-1920), bolsjevik, folkkommissarie för post- och telegrafväsendet: 238
- Podvojskij, N. I. (1880-1948), sedan 1901 partimedlem, först seminarist, därefter juridikstuderande, illegal organisatör, medlem i Petrograds revolutionära militärkommitté i oktober 1917: 238
- Podznjakov, Nikolaj (f. 1895), son till en vit emigrant, inträdde i GPU:s tjänst, inblandad i affären Reiss: 831
- Pogány, Jozsef (pseud. Pepper) (1886-1937), ungersk lärare, uppdrag i USA. Fick rollen av en slags rådgivare till KP: 472
- Poincaré, Raymond (1860-1934), 1877 borgerlig parlamentsledamot, 1893 minister, 1912 ministerpresident, 1913 franska republikens president, fick öknamnet ”Poincaré – kriget” av vänstern. Åter regeringschef 1922-1924 och 1926-1929: 295, 328
- Pokrovskij, Michail N. (1868-1932), historiker, sedan 1905 i partiet, 1908-1917 i emigration, medlem av gruppen *Vperjod*. Direktör för IPR, vice utbildningskommissarie, angrep Trotskij 1923-1927. Efter sin död betecknad som ”antimarxist”: 627, 628
- Pol Pot (=Saloth Sar) (1928-1979), ledare för röda khmererna i Kambodja, symbol för massrepression: 900
- Polevoj, M. A., vänsteroppositionell, 1931 gripen i Kursk: 665
- Polak, Albert, sättnare i Odessa: 44
- Polk, Lodewijk (1902-1945), arbetare, KP-ledare i Antwerpen, vänsteroppositionell associerad med

Sneevliet, 1941 deporterade till koncentrationslägret Neuengamme, drunknade på ett fångskepp: 766

Popov, Dmitrij Ivanovitj (1892-1921): 238

Postysjev, Pavel (1887-1939): 909

Potresov, Aleksandr Nikolajevitj (pseud. Starover) (1869-1934), 1890 medlem i den första marxistiska gruppen, en av grundarna av *Iskra*, mensjevik efter 1903, mensjevikisk ledare: 71, 77

Poulaille, Henry (1896-1980), författare med arbetarbakgrund, medarbetare till förlaget B. Grasset och anhängare av den ”proletära litteraturen”: 862

Poyntz, Juliet Stuart (1887-1937), tidigare aktiv kommunist, trädde i GPU:s tjänst 1934, kidnappad och sannolikt mördad: 835, 833

Poznanskij, J. M. (1898?-1938), matematikstudent, Trotskijs sekreterare 1917-1927. Organisatör av det röda kavalleriet. Skjuten 1938 i Vorkuta: 167, 236, 394, 395, 475, 507, 509-511, 532, 543, 576, 601, 636, 665, 835, 839, 840, 842

Preobrazjenskij, Jevgenij Aleksejevitch (1886-1937), son till en präst, partimedlem från 1903, parti-sekreterare 1920-1921, stödde Trotskij i fackföreningsdebatten, deltog i ekonomi-debatt med Bucharin; utesluten 1927, deporterad 1928, kapitulerade 1929, ledande medlem i Smirnov-gruppen, kapitulerade ytterligare en gång. Skjuten utan rättegång: 254, 262, 269, 288, 292, 294, 349, 350, 358, 359, 364, 377, 378, 380, 392, 395, 408, 430, 451, 452, 455, 457, 484, 491, 493, 496, 498, 516, 531-539, 550, 592, 593-597, 600, 609, 619, 667, 668, 672, 673, 775, 832, 991

Primo de Rivera, Miguel (1870-1930), diktator i Spanien 1923-1930: 843

Pritt, Denis Nowell (1887-1973), brittisk politisk advokat och parlamentsledamot, gick i borgen för den första Moskvaprocessens trovärdighet: 785

Próchniak, Edward (1888-1937), polsk metallarbetare, aktiv sedan 1903, 1912 elev vid partiskolan i Longjumeau, aktiv i ryska revolutionen, därefter – från 1918 – i polska KP; gripen och skjuten i Moskva: 382

Pujol, Antonio (1913-1995), målare, medhjälpare till Siqueiros och generalsekreterare för den mexikanska kommittén för Spaniernveteraner: 890

Punternold, Michael (1879-1937), advokat åt DNA, Trotskijs advokat i Norge: 792, 793

Pusjkin, Alexandr S. (1799-1837), den största ryska diktaren: 29, 60

Putna, Vitovt K. (1893-1937), en av de bästa sovjetiska militärledare, tidigare rådgivare i Kina, betraktad som en framtida överbefälhavare; 1926-1927 medlem av oppositionen, 1937 skjuten: 485

Quinn, Carroll George, amerikansk affärsman: 883

Quisling, Vidkun (1887-1945), underrättelseofficer, spionerade i sovjetiska Ryssland; 1931-1932 försvarsminister, grundade Nasjonal Samling, det norska nazipartiet, norsk regeringschef under kriget i det ockuperade Norge. Avrättad: 764, 769, 783, 789, 792, 797

Rabinovitj, GPU-officer, i vänsteroppositionen; 1930 skjuten i samband med Blumkin-affären: 602

Radek, Karl Bergardovitj (= Sobelsohn) (1885-1939), aktiv i den polska därefter tyska socialdemokratin, 1917 ansluten till det ryska partiet, medlem av vänsteroppositionen, 1927 utesluten, deporterad, kapitulerade 1928; huvudanklagad i Moskvaprocessen 1937, avled i fängelse: 16, 137, 143, 147, 207, 208, 219, 323, 324, 327, 336, 338, 339, 344, 349, 358, 365, 367, 378, 381, 383, 386, 393-395, 402, 424, 445, 448, 455, 460, 462, 475, 477-479, 489, 492, 494, 496, 498, 502, 503, 507, 516, 531-533, 537-539, 541, 550, 554, 588, 592-597, 602, 608, 609, 667, 680, 815, 816, 821, 853

Radic, Stjepan (1871-1928), kroatisk bondenationalist: 525

Radzevitj, F. S., arbetarstudent i Moskva, blev medlem i KP 1923; utesluten 1927, deporterad 1928, kapitulerade 1930: 532

Rafail (= R. B. Farbman), skräddare, 1910 eller 1912 i partiet, 1919 CK-medlem för det ukrainska partiet, medlem i Demokratiska centralisterna, utesluten och deporterad 1928, anslöt sig till oppositionen i exil; gjorde en falsk kapitulation 1930, återupptog den politiska aktiviteten, greps 1934 och försvann: 495, 516, 540, 600, 665

Ragaz, Leonhard (1868-1945), professor och kristen socialist: 137, 139

Rahv, Philip (senare Ivan Greenberg) (1908-1973), född i Ukraina, 1922 i USA, medlem av KP. Initiativtagare till John Reed-klubbar och *Partisan Review*, som han omvandlade efter sin brytning i samband med Moskvaprocesserna: 823

Rakovskaja, Alexandra Georgjevna, rumänska, gift med Rakovskij: 516

Rakovskij, Christian Georgievitj (1873-1941), revolutionär, förknippad med socialistiska rörelser i en rad länder. CK-medlem i det ryska partiet, därefter ledande i vänsteroppositionen. Avrättad i fängelse: 16, 134, 143, 144, 146, 230, 232, 294, 316, 317, 333, 336, 349, 358, 370, 386, 390-392, 396, 427, 440, 443, 452, 457, 463, 479, 489, 491, 492, 494, 500, 502, 507, 516, 517, 531-534, 538, 550, 554, 555, 557, 590, 592, 598-601, 604, 609, 610, 612, 615, 616, 619, 635, 663, 664, 694, 708, 720, 721, 734-736, 779, 824, 863, 869, 882, 904, 909, 910

Ramirez y Ramirez, Enrique (född 1915), 1932 aktiv mexikanska KP, medarbetare till Lombardo Toledano: 889

Ranc, Robert (född 1905), närstående *La Révolution prolétarienne*: 580, 733

Raskolnikov, Fjodor F. (1892-1939), sedan 1910 bolsjevik, spelade som kadett en roll i marinen. Kommenderade Volga-flottiljen, därefter sändebud, vägrade att åtlyda order om att återvända till Sovjetunionen: 168, 169, 241, 242, 247, 273

Raspail, Francois (1794-1878), kemist och republikansk demokrat: 23

Ravazzoli, Paolo (pseud. Santini) (1884-1940), ledare för PCI, specialist på fackliga frågor, en av "de tre" i opposition 1930 som anslöt sig till vänsteroppositionen. Återvände 1934 till PCI: 611

Ray, Man (1890-1976), amerikansk surrealistisk målare och fotograf: 572

Reed, John (1887-1920), journalist, krigskorrespondent i Mexiko, därefter i Ryssland, författare till *Tio dagar som skakade världen*: 191, 361, 439

Reese, Maria, gift Meyer (1889-1958), journalist och socialistisk parlamentsledamot, övergick i november 1929 till SPD, lierad med Torgler, anslöt sig 1933 till oppositionen, stödde plötsligt nazisterna vid folkomröstningen om Saar. Konverterade 1945 till katolicismen: 733, 734

Reiland, Edi (1897-1967), KI-anhängare i Luxemburgs socialistiska parti, generalsekreterare för det luxemburgska KP 1921-1922, anslöt sig därefter till vänsteroppositionen: 605

Rein, Mark (1909-1937?), son till mensjeviken Rafail Abramovitj, blev i Barcelona bortförd och antagligen mördad: 734

Reiss, Ignats (el. Ignace) (= I. Poretiskij, pseud. Ludwig) (1899-1937), polsk kommunist i Röda arméns underrättelseväsen, bröt med Stalin efter första Moskvaprocessen, mördad: 693, 827, 831, 832, 837, 842, 883, 903

Reissner, Larissa (1895-1926), rysk författare, soldat, underrättelseagent: 241, 242, 386, 392, 393, 572, 621

Rembrandt (= R. Harmensz van Rijn) (1606-1669), holländsk målare och *Radierer*:

Remmele, Hermann (1880-1939), USPD-medlem, 1920 till KPD, CK-medlem. I KI:s exekutiv-

- kommitté, anklagad för att ha ”konspirerat”, avsatt, 1937 gripen i Moskva och avrättad: 472
- Renaud, Jean, se Kotjeretz.
- Renaudel, Pierre (1871-1935), redaktör för *L'Humanité*, 1933 utesluten ur SFIO: 146, 320
- Renner, Karl (1870-1950), österrikisk socialdemokrat, kansler, 1920 utrikesminister och 1931-1933 president: 123
- Reswick, William, amerikansk presskorrespondent för Associated Press, författare till boken *I Dreamt Revolution*: 440
- Revueltas, José (1914-1976), politiskt aktiv som ung, övergick från vänsteroppositionen till stalinismen, som vuxen, när han var en berömd författare, gick han den motsatta vägen: 799
- Rey, David (pseud. Daniel Rebull Carre) (1890-1959), aktiv i spanska KP, därefter i BOC och i POUM, kallades ”den spanske Blanqui” till följd av sina många fängelsevistelser: 807, 837, 846
- Reynier, Elie (1875-1953), folkskollärare, UDCGT-sekreterare i Ardèche och 1920 PCF-medlem. Lämnade partiet 1924: 11
- Ribera, Jusepe de (1591-1652), konstnär: 151
- Richter, Eugen (1838-1906), liberal frihandelsvän, ledare för Deutsche Fortschrittspartei, bekämpade Bismarck: 36
- Rigal, se Rigaudias, Louis.
- Rigaudias, Louis (pseud. Rigal) (1911-1999), socialistisk student, 1930 till Kommunistiska Förbundet, i CK och i GBL:s politbyrå, därefter i POI. Utvandrade 1935 till USA, 1942 till Kuba: 766
- Rimbaud, Arthur (1854-1891), fransk diktare, skrev de flesta av sina verk innan fyllda tjugo:
- Rimbert, Pierre (= Pietro Torielli) (1909-1991), boktryckare i Marseille, därefter Paris, 1932 utesluten ur PCF. 1934 grundade han gruppen ”Que Faire?”, medlem i SFIO: 728
- Rivera, Diego (1886-1957), målare, muralmålare, medlem i mexikanska KP, därefter högeroppositionen, 1936 stödde han (trotskistiska) LCI och hade nära kontakt med Trotskij efter hans ankomst till Mexiko. Återvände sedermera till KP och hyllade Stalin: 799-801, 803-807, 836, 855-860, 862-866, 883, 884, 889
- Rizzi, Bruno (1910-1977), student, tillhörde först SPI, därefter PCI. 1937-1938 associerad med oppositionsgruppen, av vissa personer (Tasca) betraktad som ”provokatör”, 1938 författare till *Världens byråkratisering*, som framför allt inspirerade Burnham och Shachtman: 876, 877
- Rjazanov, David Borisovitj (= Goldenach) (1870-1938), marxist sedan 1890, ledde ”enhetliga” grupper, kompromissvillig, anslöt sig till indistriksorganisationen. Ledare för Marx-Engels-Institutet, 1931 utesluten och avsatt. Dog i fängelse 1938: 74, 128, 130, 142, 291, 518, 870
- Rjutin, Michail N. (1890-1937), socialistrevolutionär, 1920 till bolsjevismen övergången lärare, apparatjök i Moskva, bekämpade vänsteroppositionen, grundade därefter med Slepkov en ny opposition. 1932 avslöjad, dömd till fängelse och avrättad: 461, 500, 669-673, 694, 760, 832
- Robespierre, Maximilien (1758-1794), advokat, ledare för jakobinerna och montagnarderna, välfärdsutskottets starke man, störtades i Thermidorkuppen och avrättades: 15, 77, 78, 485, 488, 553, 555, 556
- Robins, Harold (1908-1987), byggnadsmålare, chaufför och kock, aktiv i SWP, skickad som livvakt till Coyoacán: 808
- Robinson, Donald (pseud. bl. a. Rubens eller Rudewitz), mystisk sovjetisk spion som levde i USA och aldrig har identifierats: 835, 836
- Robinson, Edward G. (1893-1973), född i Rumänien, skådespelare på Broadway, därefter i

Hollywood: 809

Robinson, Gladys, tidigare Lloyd Cassell, målare, gifte sig 1927 med Edward Robinson: 809

Robinson, Viola (f. 1910), student, hade en relation med H. R. Isaacs, begav sig 1932 till Kina och gifte sig med honom: 769

Roches, André (f. 1902), 1933 poliskommissarie, chef för specialbrigad 1937: 562

Rockefeller, John David Jr. (1874-1960), den ledande kapitalisten bakom Standard Oil från New Jersey: 805, 856, 864

Rodzevitj, K. B., röd officer, senare Spanienkämpe: 831

Rodzianko, Michail Vladimirovitj (1859-1924), ledare för oktobristerna: 172

Rolland, Romain (1866-1944), författare, pacifist: 849

Romm, Vladimir (1896-1936), TASS-korrespondent: 817, 821

Roosevelt, Franklin D. (1882-1945), USA:s president 1932-1945: 886

Rosendahl, Synnøve (1909-1942), partner till Epe, som hon gifte sig med i Norge: 769

Rosenfeld, Kurt (1877-1943), socialdemokrat, 1917 USPD-ledare, Trotskijs advokat: 563, 564

Rosengaus, Ilja, medlem av vänsteroppositionen i Kursk: 600, 665

Rosengoltz, Arkadij (Pavlovitj) (1889-1938), militär medarbetare till Trotskij i Svjazk: 240, 242, 247

Rosenmark, Hermann (pseud. Raymond) (1885-1950), advokat, medarbetare till R. Viviani, medlem i förbundet för mänskliga rättigheter: 795, 796

Rosenthal, Gérard (1903-1992), tidigare surrealist, advokat, medlem av LC och POI: 12, 13, 563, 569, 581, 585, 608, 614, 632, 640, 648, 720, 733, 753, 756. 764, 765, 791, 792, 793, 795, 837

Rosijansky, Elias (1902-1981), en av ledarna för den judiska gruppen, utvandrade efter 1950 till Israel: 610

Rosmer, Alfred (= A. Griot) (1877-1964), medarbetare i *La Vie ouvrière*, medlem i "kärnan" 1914, mötte Trotskij 1915: 142, 144, 146, 152, 154, 235, 236, 316, 317, 320, 382, 383, 386, 391, 418, 424, 457, 463, 464, 577, 578, 580, 581, 583, 585, 587, 604, 606-608, 611, 613, 614, 635, 638- 642, 720, 772, 808, 822, 823, 825, 837, 891, 892

Rosmer, Marguerite, f. Thevenet (1879-1962), partner till Alfred Rosmer: 391, 577, 578, 580, 581, 582, 641, 837, 891, 892

Ross, E. A. (1886-1951), journalist och sociolog i Ryssland 1917: 823

Rosselli, Carlo (1899-1937), italiensk socialist, grundare av *Giustizia e Liberta*, organisatör av de italienska frivilliga i Spanien: 733, 734

Rous, Jean (1908-1985), advokat, SFIO-medlem, GBL och POI, medlem av internationella sekretariatet: 766, 771, 773, 774

Rousset, David (1912-1997), socialistisk student, anslöt sig till Kommunistiska Förbundet 1931 eller 1932, 1936 ledare för POI. 1942 deporterad till koncentrationslägret Buchenwald, författare till *Le jours de notre mort*, för vilken han tilldelades Goncourt-priset; förde från slutet av 40-talet en kampanj mot de stalinistiska lägren, 1968 vänstergaullistisk deputerad från Isère: 766

Rudzutak, Jan Ernestovitj (1887-1938), lettisk arbetare, bolsjevik sedan 1906, facklig funktionär: 291

Rusjkovskij, lantmätare, deporterad till Beresovskij: 116

Ruskin, John (1819-1900), brittisk konstkritiker och sociolog: 60

Rutgers, S. J. (1879-1961), nederländsk ingenjör, kommunist i Ryssland, skickad till väst för att skapa en västbyrå: 155

Rühle, Otto (1874-1943), socialdemokratisk parlamentsledamot, medgrundare av KPD och det ultravänsteristiska KAPD, skrev biografi över Karl Marx, emigrerade till Tjeckoslovakien och därefter till Mexiko, där han träffade Trotskij: 809, 818, 825

Rühle-Gerstel, Alice (1894-1943), född i Prag, studerade litteratur och filosofi i München, gifte sig 1921 med Otto Rühle; tillsammans emigrerade de till Tjeckoslovakien, därefter till Mexiko. Alice begick självmord på Ottos dödsdag: 809

Rykov, Aleksej Ivanovitj (1881-1938), gammal bolsjevik, flera års straffarbete, vice ordförande för folkkommisariernas råd under Lenin: 16, 164, 194, 289, 290, 305, 312, 375, 376, 378, 417, 424, 431, 446, 467, 471, 487, 504, 505, 521, 522, 549, 551, 552, 555, 590, 591, 596, 668, 694, 824

Sacco, Nicola (1891-1927), anarkist, gripen och anklagad för mord. Dömd och trots en världsomspännande protestkampanj avrättad, senare rehabiliterad: 609, 818

Sadoul, Jacques (1881-1956), socialistisk advokat, militärattaché i Moskva under kriget, PCF-medlem: 208

Safarov, Georgij I. (1891-1942), bolsjevik sedan 1908, ledare för ungdomsorganisation i Petersburg, vistades under flera år i Frankrike. Specialist på östfrågor i Komintern. 1927 medlem av gruppen "Utan ledare", 1932 i oppositionsblocket, som han lämnade 1935: 423, 437, 476, 484, 531, 603, 667, 671, 673, 760, 785

Saint-Just, Louis Antoine de (1767-1794), fransk revolutionär; avrättades tillsammans med Robespierre: 15

Saint-Simon, Henri de (1760-1825), filosof och ekonom, grundare av "saint-simonismen": 533

Salengro, Roger (1890-1936), fransk krigsfånge, anklagad för fanflykt, 1916 frikänd, 1923 borgmästare i Lille, 1928 parlamentsledamot, 1936 inrikesminister, begick efter hetskampanj i högerpressen självmord: 755, 773

Salus, Hugo (1866-1929), läkare och poet: 579

Salus, Wolfgang V. (1909-1953), 1924 ungtkommunist, vanns 1927 i Moskva för oppositionen, en av inspiratörerna bakom vänsteroppositionens tillkomst i Tjeckoslovakien: 579, 606, 612

Samojlo, A. A. (1869-1963), en till bolsjevikerna övergången yrkesofficer: 216, 245

Sánchez Hernández, Nestor (f. 1917), frivillig i Spanien i internationella brigaderna, journalist vid *Futuro*: 854, 890

Sánchez Salazar, Leandro Apolinar (1895-1971), mexikanisk general, chef för underrättelsetjänsten: 889

Sanjurjo, Sacanell José (1872-1936), ledare för den nationalistiska resningen 1936 i Spanien, omkom i en flygolycka vid resningens start: 774

Santini, se Ravazzoli.

Sapronov, Timofej V. (1887-1939), byggnadsmålare, aktiv 1911, medlem i oppositionsgruppen Demokratiska centralisterna, medlem i den förenade oppositionen. 1927 utesluten och på nytt 1932. Avled i fängelse: 262, 349, 358, 446, 450, 460, 475, 482, 500, 910

Sarkis eller Sarkisov, S. A. (= Danieljan) (1898-1938), 1917 i KP, i den förenade oppositionen i Leningrad, kapitulerade: 432, 437

- Sarraut, Albert (1872-1962), radikal advokat, minister, ministerpresident 1933 och 1936: 734, 738
- Satre, Marcel (1897-1956), tryckare, 1932-1936 sekreterare för DU-CGT i Isère. Led av tuberkolos, drog sig tillbaka från all aktivitet 1936: 759
- Saufignon, Louis, järnvägsarbetare, distriktssekreterare i PCF i Vienne, anslöt sig till GBL 1935: 727
- Savall, parisisk metallarbetare: 726, 727
- Savanier, André (f. 1891), målare, vän till Rosmer: 830
- Savanier, Héléne, gift med André Savanier, älskad av L. Sedov och bedårad av honom: 830
- Savinkov, Boris Viktorovitj (1879-1925), socialistrevolutionär terrorist, deltog i den väpnade kampen mot de röda: 491
- Schapiro, Meyer (1908-1983), konstkritiker i New York: 857
- Scheel, Jørgen, hög funktionär i norska rättsväsendet: 793
- Scheffer, Paul (1883-1963), journalist vid *Berliner Tageblatt*: 507
- Scheflo, Olav (1883-1959), mångårig ledare för DNA, journalist i Kristiansand: 764-766, 769
- Scheidemann, Philipp (1865-1939), ledande högersocialdemokrat: 847
- Scheuer, Georg (1915-1996), tidigare ungtkommunist, medgrundare av Revolutionäre Kommunisten Österreichs, 1935-1938 i fängelse, ledde i emigrationen i Frankrike RKD-gruppen: 12
- Schildbach, Gertrud, f. Neugebauer (1903-194?), skådespelare, därefter aktiv kommunist, medhjälpare till I. Reiss, som hon förrådde efter dennes avhopp (Reiss mördades): 831
- Schlamm, Willy (1904-1978), journalist, österrikisk KP-ledare, 1929 utesluten, ledde 1933 *Die neue Weltbühne* till mars 1934, publicerade Trotskijs artiklar: 733
- Schleicher, Kurt von (1882-1934), 1918 överstelöjtnant vid generalstaben, 1929 general, 1929 försvarsminister, därefter rikskansler, mördad av nazisterna den 30 juni 1934: 659, 660
- Schmidt, Dimitrij A. (1896-1937), mekaniker, partisan, därefter chef för en kosackkår under inbördeskriget, sympatiserade med vänsteroppositionen, 1936 gripen, torterad och avrättad: 503, 832
- Schmidt, Petrus Johannes (1896-1952), socialistisk journalist, grundade 1932 OSP, ett vänstersocialistiskt parti, 1935 ordförande för RSAP, drog sig tillbaka 1936: 728, 740-742, 755, 758, 771, 772
- Schmidt, se Sobolevicius, Ruvin.
- Schmidt, Vasilij Vladimirovitj (1886-1940), sedan 1905 partimedlem, fackliga funktioner, 1937 utesluten, avrättad: 339
- Schmuszkowitz, Willy (f. 1910), medicinstudent och pianist, ärvde en förmögenhet: 726
- Schneeweiss, Helmut (1903-1989) installatör och murare, organisatör av arbetslösa och medlem i de röda frontkämparna, organiserade det väpnade motståndet i Oranienburg: 690
- Schnitzler, Arthur (1862-1931), österrikisk dramatiker och författare: 60
- Schoelcher, Victor (1804-1893), journalist som kämpade för slaveriets avskaffande, utvisad från Frankrike efter Louis Napoleons statskupp: 23
- Scholem, Werner (1895-1940), 1913 SPD, 1917 USPD, i VKPD 1920, en av de viktigaste ledarna för vänstern i Berlin. 1926 utesluten ur KP, i Leninbund, anslöt sig 1933 till vänsteroppositionen efter två års gemensamt arbete. Gripen i mars 1933, mördad i koncentrationslägret Buchenwald: 458, 585, 638

- Schröter, Gertrude (f. 1906), Schüsslers partner och ofta kock åt Trotskij: 733, 807
- Schulz, Hugo (1870–1933), socialistisk militärvetenskapsman, författare till *Blut und Eisen. Krieg och Kriegertum in alter und neuer Zeit*: 221
- Schumann, Harry (f. 1904), direktör för förlaget Reissner i Dresden: 572, 618, 631, 632
- Schwab, se Walcher.
- Schwarz, Solomon M. (1883-1963), rysk mensjevnik i exil, kritiserade Moskvaprocesserna: 795
- Schwarzenberg, Pjotr (f. 1896), vit emigrant i GPU:s tjänst: 829
- Schweitzer, Johann Baptist von (1833-1975), elev till Lassalle, dog samma år som det tyska socialdemokratiska partiet grundades: 573
- Schürer, Heinz (1910-1978), medlem i vänsteroppositionen, blev bibliotekarie i London: 586
- Schüssler, Otto (1905-1984), packare vid ett konsttryckeri, skickad till Prinkipo i april 1932, återvände 1933, tog sig 1939 till Mexiko: 82, 696, 697, 720, 733, 783, 807, 892
- Sedov, Leo (Lev, Ljova) (1906-1937), L. D. Trotskij och N. I. Sedovas äldste son. Aktiv i den sovjetiska vänsteroppositionen. Följde 1929 sina föräldrar i exil, 1931 till Berlin, 1933 till Paris: 12, 13, 111, 374, 507, 515, 519, 527, 530, 532, 573, 577, 583-586, 588, 602, 613, 614, 616, 621, 636, 641, 645, 649-653, 656, 665, 667-673, 687, 689, 690, 693, 697, 725, 728, 735, 736, 738, 745, 760, 772, 774, 782, 785-787, 793-795, 808, 816, 820-823, 828-831, 836, 837, 839, 842, 857, 883, 885, 904, 911
- Sedov, Lev (Ljulik) (född 1926), Leo Sedovs och Anna Sedovas son: 389, 650, 655, 762
- Sedov, Sergej (Serjosja) (1908-1937), yngste son till Trotskij och Natalja Sedova, blev kvar i Sovjetunionen efter föräldrarnas deportation; vägrade att ta avstånd från sina föräldrar, blev deporterad och dödad i Vorkuta: 126, 159, 389, 508, 509, 510, 544, 621, 650-652, 655, 660, 759, 761-763, 774, 775, 839
- Sedova, Anna, hustru till Leo Sedov och mor till Ljulik: 389, 650, 660
- Sedova, Lelja (Lela), Sergej Sedovs första hustru: 660, 762
- Sedova, Natalja Ivanovna (1882-1962), partner till Trotskij med vilken hon fick två söner: 13, 18, 66, 67, 73, 90, 93, 94, 111, 116-118, 126, 140, 153, 155, 159, 166-168, 173, 177, 343, 353, 374, 385-395, 436, 448, 449, 465, 475, 494, 496, 498, 499, 507-511, 513-515, 517, 518, 542, 545, 563, 568, 570, 574-576, 578, 579, 581, 652, 654-656, 659, 721, 725, 729, 731, 732, 751-754, 762, 763, 765-768, 783, 790, 791, 801-805, 807, 817, 819, 835, 836, 840, 858, 859, 864, 881, 882, 887, 888, 892, 893
- Seidenfeld, Deborah, gift Stratjelski (pseud. Lucienne Tedeschi, Barbara, Blascotte) (1898-1978), tidigare funktioner i kommunistiska ungdomsförbundet, träffade Pietro Tresso i Moskva och hade en relation med honom, sedan 1930 aktiv i Frankrike: 753
- Sejna, Jan, PCI-ledare, vän till Novotny: 903
- Senin, se Sobolevicius, Abraham.
- Serebrjakov, Leonid Petrovitj (1890-1937), metallarbetare, bolsjevnik sedan 1905, delegat vid Pragkonferensen 1912, CK-sekreterare 1919-1920, senare medlem i oppositionen, utesluten på grund av ”tryckeriaffären”. Dömd i den andra Moskvaprocessen: 269, 292, 349, 393, 445, 491, 493, 531, 532
- Serebrjakova, Galina. Hustru till LP Serebrjakov. I arbetsläger till 1956, då hon rehabiliterades: 909
- Serge, Victor (= Lvovitj Kibaltjitj) (1890-1947), född i Belgien av ryska föräldrar, först anarkist, sedan kommunist och oppositionell, författare på franska: 12, 13, 67, 125, 155, 167, 193, 196, 197, 390, 392, 439, 443-445, 449-451, 475, 476, 491, 492, 494, 496, 499, 503, 508, 512, 529, 531, 585,

587, 588, 669, 693, 709, 753, 774, 775, 802, 822, 840, 842, 858, 870, 882, 905

Serinda, Gustave (1906-1945), metallarbetare i Grenoble, 1935 medlem i GBL, efter demonstrationen den 11 november 1943 deporterad, försvunnen efter ryssarnas befrielse av det läger han befann sig i: 759

Sermuks, Nikolaj I., sekreterare och stenograf, kommandant på Trotskijs tåg, arresterad 1928 i Alma-Ata: 236, 373, 394, 395, 507, 509-511, 531, 543, 576, 601, 835, 839, 840

Serrano, Andonegui David (f. 1908), kopparsmed, medlem i mexikanska KP, sexårigt uppehåll i Moskva, därefter i Spanien, 1939 återvände till Mexiko, 1940 politbyråmedlem: 854, 890

Serret, France, gift Derouret (1899-1978), lärare, partner till Gilbert Serret, besökte tillsammans med honom Trotskij: 11, 752, 759

Serret, Gilbert (1902-1943), lärare, till 1930 PCF-medlem, lärarfackligt engagerad, besökte Trotskij i Noyarey: 11, 752

Severing, Carl (1875-1952), tysk socialdemokrat: 682

Shachtman, Max (1903-1972), född i Polen, 1904 till USA, i början av 20-talet ledare för det kommunistiska ungdomsförbundet (YWL), nationell sekreterare, 1927 överförd till ILD, där han kom att samarbeta med Cannon och bli en av grundarna av den trotskistiska rörelsen i USA: 583, 605, 613, 614, 636, 638, 639, 708, 758, 768, 770, 773, 801, 809, 822, 849, 874, 877, 892, 908

Sheridan, Claire (1885-1970), brittisk skulptör: 387, 388

Sidorov, Vasil, bulgarisk kommunist, son till Sider Todorov, flydde 1925 till Sovjetunionen, 1929 gripen, deporterad, gripen på nytt, försvunnen: 532

Sieglmann (= Maurice Segal) (1908-1943), hattmakare, aktiv i Kommunistiska Förbundet, dömd till tvångsarbete under namnet Pierre Salini, försvunnen efter motståndsrörelsens angrepp på fängelset: 728

Silone, Ignazio (= Setondo Tranquillo) (pseud. Pasquini) (1900-1978), 1921 PCI-medlem, dess representant i Moskva, 1930 utesluten. Började skriva romaner som *Fontamara* i Schweiz dit han tagit sin tillflykt: 387, 483, 862

Simatjko, Alexandra N., aktiv i KP, partner till Ufimtsev. 1928 gripen och fördömd, kapitulerade 1929: 484, 579

Simenon, Georges (1903-1989), fransk-belgisk deckarförfattare, känd för sin skapelse kommissarie Maigret: 752

Siqueiros, David Alfaro (1896-1974), mexikansk målare, deltog i mordförsök på Trotskij i maj 1940: 854, 884, 889, 890

Sjabjon, Michail Alexandrovitj, oppositionell, medlem av "centrum" i Moskva, gripen 1933: 665, 673

Sjatskin, L. P. (1902-1938), en av grundarna av ungkommunisterna och dess sekreterare 1919-1922, associerad med Sten och Lominadze: 666

Sjatunovskij, Jakov (1876-1932), lärde känna Trotskij i Odessa, var ingenjör, blev vänstersocialist-revolutionär. Trotskij vann honom 1917 för bolsjevikpartiet och tog in honom i sin generalstab, där han arbetade med järnvägsfrågor. I slutet av 20-talet sympatiserade han med "högern": 285, 522, 540, 550

Sjilov, partilös journalist, skjuten i samband med Blumkin-affären: 602

Sjklovskij, G. L. (1875-1937), gammal bolsjevik, vän med Lenin i emigrationen: 489

Sjljapnikov, Alexandr Gavrilovitj (1884-1943), arbetare, representant för Lenins CK i Petrograd 1915, senare initiativtagare till Arbetaroppositionen. Avled i fängelse: 163, 243, 450, 435, 457, 463,

464, 467, 475, 671

Sjtjerbakov, A., student, medlem i vänsteroppositionen. Utesluten 1927 för att ha organiserat ett "hemligt tryckeri": 490, 491

Sjtychgold, kommunist i Leningrad, närstående Zinovjev: 532

Sjvigovskij, Franz, av tjeckiskt ursprung, tidigare deporterad för sin socialistrevolutionära verksamhet, trädgårdsmästare i Nikolajev: 35-39, 43, 46, 47, 51, 52, 55

Skljanskij, Efraim M. (1892-1925), läkare, sedan 1913 partimedlem, ordförande för femte arméns soldatråd, 1918-1924 medlem i revolutionära militärkommittén, vice ordförande för högsta militärrådet. Drunknade i sjö i samband med ett besök i USA: 236, 242, 281, 282, 376, 394, 546

Skobelev, Matvej Ivanovitj (1885-1939), inledningsvis mensjevnik, 1903, emigration i Wien, arbetade med *Pravda*, maj 1917 arbetsminister i den provisoriska regeringen. Gick med i partiet 1922. Gripen 1937: 128

Skoblin, N. V. (1894-1938?), vit officer, 26 år gammal general under Wrangel, gifte sig med sångerskan Plevitskaja och gick i GPU:s tjänst. Misstänkt för att ha varit inblandad i bortförandet av general Miller, försvunnen: 562, 828

Skoglund, Carl (1884-1960), född i Sverige, "svartlistad", utvandrade 1911 till USA, och ledde SP:s skandinaviska sektion; 1919 KP, anslöt sig redan från början till oppositionen och bildade dess kampdugliga kärna i Minneapolis: 755

Slepkov, A. N. (1900-1937), skolelev, 1917 "kadet", anslöt sig 1918 till bolsjevikerna; utbildad vid IRP i historia och ekonomi, en av de briljantaste och stridsvilligaste i den "bucharinska skolan av röda professorer". På 30-talet teoretiker för "Rjutin-gruppen", hängde sig i sin cell i fängelset i Verchneuralsk: 483, 521, 522, 552, 669-673, 832, 911

Slitinskij, Alexander (?-1938), student vid Moskva-universitet, medlem i vänsteroppositionen, organiserade hungerstrejker bland de deporterade, skjuten i Vorkuta: 840

Šmeral, Bohumir (1880-1941), ledare för den tjeckiska socialdemokratin, anslöt sig till KI och ställde sig bakom Stalin: 472

Smidovitj, P. G. (1874-1935), arbetare, ordförande för Moskvasovjeten: 238

Smilga, Ivar T. (1892-1938), lett, aktiv sedan 1905, partimedlem 1908 sedan fadern avrättats. 1917 ordförande för de baltiska rådet och arbetade med Lenin för att förbereda resningen. I Förenade oppositionen, därefter troligen i Smirnov-gruppen, avrättad utan rättegång i fängelset: 217, 245, 247, 253, 450-452, 460, 466, 476, 484-486, 488, 489, 495, 496, 498, 502, 531, 532, 534, 539, 593, 594, 596, 597, 609, 667, 672, 832, 908, 911

Smirenskij, Dimitrij (f. 1897), vit emigrant i GPU:s tjänst: 829

Smirnov, Ivan N. (1881-1936), fabriksarbetare (mekaniker), partimedlem sedan 1899, gripen vid flera tillfällen. Kom att kallas för "partiets samvete", medlem av vänsteroppositionen, kapitulerade 1929; organiserade därefter en egen grupp, träffade 1931 L. Sedov i Berlin och formerade oppositionsblocket 1932; gripen i januari 1933, dömd till döden och avrättad i augusti 1936: 232, 242, 247, 269, 294, 349, 358, 364, 374, 391, 392, 453, 465, 475, 494, 495, 496, 500, 515, 516, 531, 532, 598, 600, 601, 667, 668, 670-673, 774, 782-787, 794, 816, 829, 840, 882, 911

Smirnov, Vladimir M. (1887-1937), ekonom, sedan 1907 i partiet, 1917 en av ledarna i Moskva; 1918 vänsterkommunist, inspirerade tillsammans med Saponov därefter Demokratiska centralisterna och de "15:s grupp". Dog i fängelse: 232, 233, 349, 358, 450, 462, 475, 482

Smirnova, Olga Ivanovna: 910

Smirnova, Varvara Ivanovna, dotter till I. N. Smirnov, skjuten i Vorkuta 1938: 840

Smith, Charles Andrew (f. 1895), lärare, därefter läkare, tog initiativ till en vänstertendens i ILP: 728

Sneevliet, Henk (1883-1942), 1902 kämpande socialdemokrat; han grundade indonesiska KP, var aktiv i samband med kinesiska KP:s tillkomst, ledare för NAS-facket, grundade RSP, som senare blev RASP. Tillhörde 1933-1938 vänsteroppositionen. Skjuten under den tyska ockupationen: 604, 612, 708, 720, 728, 741, 742, 745, 746, 752, 754-756, 758, 771-773, 831, 849

Snowden, Philip (1864-1937), ordförande för ILP, därefter ledare för Labourpartiet: 565

Soble, Jack, se Sobolevicius, Abraham.

Soblen, Robert, se Sobolevicius, Ruvín.

Sobolev, se Sobolevicius, Ruvín.

Sobolevicius, Abraham (pseud. Senin) (1903-?), litauer, aktiv i Tyskland, därefter i Frankrike, i Sovjetunionens oppositionella kretsar betraktad som "agent": 586-588, 610, 641, 644, 645, 679, 839

Sobolevicius, Beras (f. 1903), äldst av bröderna Sobolevicius, industriman, uppenbart opolitisk: 586

Sobolevicius, Ruvín (pseud. Roman Well, Robert Soblen) (1900-1962), litauer, uppehöll sig i Sovjetunionen där han utbildades för agentverksamhet; blev en av ledarna för den tyska oppositionen, blev i början av 1933 avslöjad som stalinistisk agent. Begav sig till USA där han blev en känd psykiatriker men greps sedan han blivit avslöjad, begick självmord: 586-589, 610, 637, 638, 643-645, 679, 784, 839

Sokolnikov, Grigorij Jakovlevitj (pseud för Brilliant) (1888-1939), doktor i ekonomi, bolsjevik sedan 1905, exil 1905-1917, organiserade efter revolutionen förstatligandet av bankväsendet, 1922-1926 folkkommissarie för finansiella frågor, ambassadör i London 1929-1932, gripen sommaren 1936 och dömd till tio års fängelse vid den andra Moskvaprocessen. Mördad av en medfånge på uppdrag av NKVD: 214, 233, 301, 434, 450, 462, 466, 521, 540

Sokolovskaja, Alexandra Lvovna, gift Bronstein (1872-1938), dotter till en populist, vann L. D. Bronstein till marxismen, och gifte sig med honom i fängelse; de fick två döttrar. Hon tog hand om sina barnbarn till dess hon greps 1935: 18, 37, 38, 42-44, 46, 51, 54, 55, 58, 63, 67, 127, 387, 390, 511, 517, 518, 531, 619, 650, 653, 658-660, 762

Sokolovskaja, Maria Lvovna, syster till Alexandra: 47, 837

Sokolovskij, Grigorij L., bror till A. L. Sokolovskaja, aktiv i den socialdemokratiska gruppen i Nikolajev: 37, 40, 47, 51, 55

Sokolovskij, Ilja, bror till Alexandra Lvovna, medlem i den illegala gruppen i Nikolajev: 37, 47, 51

Solntsev, Eleasar B. (1900-1936), 1917 bolsjevik, utbildad vid IPR i historia och ekonomi, organisatör för den internationella oppositionen, 1928 gripen, avled 1936 vid en hungerstrejk: 370, 395, 460, 484, 576, 577, 583, 598, 600, 601, 603-606, 611, 624, 636, 664, 774, 840

Solow, Herbert (1903-1964), betydande amerikansk journalist som stod trotskisterna nära, organisatör av Deweykommissionen: 572, 818, 822, 823, 835

Solovjev, K. S., 1915 bolsjevik, medlem av den förenade oppositionen 1927, utesluten, återupptagen tillsammans med Zinovjev och Kamenev 1928: 451

Solz, Aron Aleksandrovitj (1872-1945), sedan 1898 aktiv, anhängare av *Iskra*, illegal tryckare, flera år i fängelse; från 1920 var han verksam med juridisk verksamhet, samtidigt som han var medlem av centrala kontrollkommissionen: 485, 488

Sonka (= Hugo Sonnenschein) (1889-1953), expressionistisk diktare, 1928 utesluten ur KPD, anslöt sig till oppositionen och organisatör av kampen mot Moskvaprocesserna. Fördoemd av nazisterna, dog i fängelse under Stalin: 793

Soria, Georges (1914-1991), journalist vid *L'Humanité* specialiserad på lögnen och mordiskt förtal mot framför allt POUM: 17, 852, 911

Sosnovskij, Lev Semjonovitj (1886-1937), bolsjevik sedan 1904, journalist för *Pravda* och *Bednota*; utesluten 1927, kapitulerade 1934, återupptagen 1935, utesluten och arresterad 1936: 293, 392, 431, 452, 516, 528, 531, 532, 534, 535, 538, 550, 590, 599, 601, 635, 665, 734, 735, 779, 882

Souvarine, Boris (= Lifschitz) (1893-1984), grundare och ledande medlem i franska KP, delegat KI. 1924 utesluten för sitt ställningstagande för Trotskij och publicering av *Den nya kursen*: 13, 383, 412, 418, 419, 424, 425, 436, 440, 441, 452, 457, 461, 464, 465, 469, 487, 495, 587, 588, 604, 608, 616, 617, 714, 718, 719

Spaak, Paul Henri (1899-1972), advokat, ledare för vänstern i POB, gick högerut och blev minister i en regering för nationell enighet 1935. Senare ordförande för FN:s generalförsamling och generalsekreterare för NATO: 733, 734, 752, 770

Spector, Maurice (1898-1968), son till judisk invandrare, student, EK-medlem i socialdemokratiska partiet; vid 24 års ålder ordförande i KP vars officiella namn var Workers Party of Canada; 1928 tog han och Cannon ställning för oppositionen. Lämna rörelsen 1939: 527, 605, 636, 758, 770

Spentzer, Moisej Filippovitj, släkting till familjen Bronstein, som tog sig an L D som "betalande gäst": 27-31, 34, 35, 390

Spiegel, Rae, se Raya Dunayevskaya.

Spiegelglass, Michail (1896-1938), hög GPU-funktionär. Avrättad 1938: 829

Spinoza, Baruch (1632-1677), filosof: 718

Spiridonova, Maria Alexandrovna (1884-1941), mycket känd socialistrevolutionär terrorist, 1917 en av ledarna för den socialistrevolutionära vänstern, bidrog till att förbereda deras uppror i juli 1918, dömd till fängelse, fick amnesti: 230, 232

Stalin, Josef (1879-1953) (Josef Vissarionovitj Djugasvili), född i Georgien, son till en skomakare, till följd av sin illegala politiska aktivitet relegerad från prästseminariet i Tiflis 1899, anslöt sig till bolsjevikflygeln 1903. Medlem i CK, 1913 förvisad till Sibirien, varifrån han återkom till Petrograd efter februarirevolutionen, spelade dock ingen framträdande roll under händelseutvecklingen fram till och med oktoberrevolutionen. Utänmnades 1917 till folkkommissarie för nationalitetsfrågor, 1922 till partiets generalsekreterare. Lenin krävde i sitt "testamente" att han skulle avsättas, men han räddades av den styrande "trojkan" (Zinovjev, Kamenev och Stalin). Sakta men säkert skaffade han sig, genom tillfälliga allianser, intriger och till slut massiv terror, allt större makt, till dess han från 30-talets andra hälft till sin död 1953 var obestridd diktator över Sovjetunionen: 13, 15, 16, 117, 163, 165, 168, 199, 214, 217, 219, 242, 243, 245, 246, 247, 252, 253, 267-269, 281, 282, 286-294, 296, 301-307, 309-312, 329-333, 336, 338, 345-347, 350, 353, 359, 361-364, 367, 373-375, 377, 378, 380-385, 395, 413, 414, 422, 423, 427, 428, 431, 432, 434-441, 444-450, 452-456, 459, 465-468, 472, 476-480, 483, 484, 487-490, 492, 493, 495-497, 502-505, 508, 511, 512, 517, 518, 520-523, 527, 534, 537, 540-542, 544-546, 548-551, 553, 555, 558, 562-564, 566, 584, 587, 591, 592, 594, 596, 598, 602, 616, 630, 634, 635, 645, 660, 662, 663, 665-667, 669-673, 680, 682, 686, 694, 695, 700, 706, 718, 719, 734, 735, 760-762, 775, 776, 778, 779, 782, 783, 785-788, 792, 794, 797, 812, 815-817, 824, 825, 828, 831, 833, 834, 840, 841, 849-851, 854, 873, 882, 883, 893, 895, 896, 898-900, 904, 905, 909, 910

Steiner, Renata (1908-1986), ung schweizare, som inträdde i GPU:s tjänst och deltog i aktionerna mot Reiss och Leo Sedov: 830, 831

Sten, Jan E. (1899-1937), filosof och ledare för kommunistiska ungdomsförbundet, en av ledarna för Lominadzegruppen, medlem i oppositionsblocket, 1935 gripen, avrättad i fängelse: 665, 667, 670-673

Sterling, Max (f. 1908), aktiv i oppositionen, besökte Trotskij i Norge; gifte sig med Rae Spiegel:

12, 769

Sternberg, Fritz (1895-1968), ekonom, SAP-medlem, i förbindelse med L. Sedov i Berlin: 586, 728

Stoff, se Hundert, Samuel.

Stolberg, Benjamin (1892-1951), journalist och författare, facklig historiker, medlem i Dewey-kommissionen: 818, 821-823, 872

Stolypin, Pjotr Arkadjevitj (1862-1911), mannen bakom tsarrikets ”reformer”, inrikesminister, därefter 1906 regeringschef, mördad: 106, 107, 122, 328

Stopalov, Grigorij, bolsjevik 1917, illegalt verksam i Ukraina under Denikin. Efter inbördeskriget vid IPR, ekonom. Medlem i vänsteroppositionen och nära medarbetare till Trotskij. Bannlyst 1928: 395, 664

Strobel, Hermann, schweizisk advokat som vägrade, skrämmd av hotelser, att försvara Trotskij: 793, 795

Strojlov, pseud. En i oppositionen inskickad provokatör, utgav sig för att vara ”en Wrangel-officer”. Det handlade antagligen om den beryktade Upenitj (pseud. Opperput eller Staunitz): 491

Struve, Peter Bergardovij (1870-1944), juridikprofessor, kritiker av populisterna, influerad av marxismen. Senare talesman för den ”legala marxismen”, understödde de vita under inbördeskriget, emigrerade: 60, 88

Stukov, I. N. (1887-1937), son till en pop, 1905 i partiet, spelade 1917 betydande roll vid resningen i Moskva; vänsterkommunist, därefter med i oppositionsgruppen Demokratiska centralisterna, politisk kommissarie, därefter medarbetare i den ”sibiriska byrån”, medlem i den förenade oppositionen, avled i fängelse: 358

Sultan-Galjev, Mirsa (1892-1940), 1917 bolsjevik, kom från den panislamska rörelsen. 1920, vice folkkommissarie för nationalitetsfrågor; 1923 gripen och frigiven; 1929 på nytt gripen och 1930 dömd till döden, ett straff som omvandlades till 10 års straffarbete. Frigiven 1934, arresterad på nytt 1937, dödad i fängelset i januari 1940: 345, 346, 448

Susini, prefekt för Isère: 752

Suvorov, Alexandr V. (1729-1800), rysk fältherre, 1794 fältmarskalk: 288

Swabeck, Arne (1890-1986), byggnadsmålare, arbetade och var politiskt aktiv i Danmark, i Tyskland där han var medlem av SPD, i Rumänien, 1916 i USA, där han anslöt sig till SP och IWW Han ledde SP:s sektion för skandinaviska språk, blev en av KP:s ledare och EK-medlem i Röda Fackföreningsinternationalen. 1928 utesluten ur KP, mångårig trotskist, 1967 utesluten som ”maoist” ur SWP: 584, 638, 708

Sveen, Reidar (1885-1962), norsk polis, 1926-1941 och 1945-1946 Oslos polischef, därefter 1949-1957 ledare för polisskolan: 783, 789, 790

Sverdlov, Jakov Michailovitj (1885-1919), från 1901 i partiet, dömd till fängelse vid flera tillfällen. Partisekreterare och CK-medlem och ordförande i centrala exekutivkommittén: 18, 193, 197, 216, 217, 292, 422, 475, 489

Šverma, Jan (1901-1944), juridikstuderande, 1921 medlem i PCT, elev vid Leninskolan i Moskva, 1929 i CK och politbyrån, stödde i början av 30-talet tanken på en ”enhetsfront” mot Hitler. 1944 skickades han från Sovjetunionen till Slovakien under upproret, där han blev sjuk och dog: 699, 700

Svjatopolk-Mirskij, P. D. (1897-1914), prins, ersatte i augusti 1904 Plehve som inrikesminister och tillkännagav ”våren”: 88

Syrovj, Jan (1888-1957), general, tidigare officer i den ryska armén, därefter den tjeckiska legionen, när under Münchenkrisen makten i Prag: 873

Syrtsov, Sergej I. (1893-1937), student, 1914 bolsjevik, divisionskommissarie, därefter chef för CK:s agitprop-avdelning. 1929 ordförande för folkkommissariernas råd, 1939 avsatt på grund av sin illegala aktivitet i förbindelse med Lominadze, avled i fängelse: 666

Sytin: 243

Szilvassy, Karoly (f. 1901), ungersk arbetare, organiserade från Paris ungerska vänsteroppositionen utanför Ungern: 611, 614

Sztokfisz (pseud. Hersch Mendel) (1890-1968), gammal bolsjevik, deltog i den revolutionära kampen 1905-1907, efter revolutionen illegal verksamhet i Polen i Röda armén – fjorton år i fängelse och straffarbete – en av ledarna för den polska oppositionen: 733, 734, 871

Ta Thu Thau (1906–1945), Arbetarstudent i Frankrike, gick med i gruppen *La Vérité*, utvisades ur Frankrike efter en demonstration på Champs Elysée mot repressionen i Indokina. Deltog i grundandet av *La Lutte*, greps många gånger, mördad i september 1945 av Vietminh: 611, 640

Tarchanov, Oskar S. (1901–1938), Krimtatar, bolsjevik 1918, underjordisk ledare under inbördeskriget, därefter sändebud i Kina 1926–1927. Medlem i gruppen ”Utan ledare”. Förhandlade 1932 för oppositionens block. Greps 1937, avrättad i fängelset. 667, 671

Tarov, se Davtian, Arben.

Tas, Sal (1900–1976), holländsk journalist. Medlem i PSD, därefter i OSP. Ogillade OSP:s stöd för de revolterande i arbetarområdet Jordaan och återgick till socialdemokratien: 744

Tatitjtjev, Prins, högt uppsatt funktionär i utrikesministeriet: 193

Taubman A., medlem i NKVD, deltog i mordet på Rudolf Klement: 911

Teige, Karel (1900–1951), tjeckisk surrealistisk författare: 862

Tenzov, pseudonym för en av L. Sedovs korrespondenter: 577

Teresjtjenko, M. I., Industriman och en av tsarens ministrar: 200

Ter-Vaganjan, Vagartjak A. (1893–1936), Intellectuell, betraktades som teoretiker. Skjuten efter första Moskvaprocessen: 601, 666, 671, 783, 784

Thalheimer, August (1884-1948), intellektuell, filosof, lärjunge till Rosa Luxemburg, KPD:s ledande teoretiker under Brandlers ledning. 1924 avsatt, blev teoretiker för högeroppositionen: 381, 424

Thalmann, Paul (1901-1980) och Clara, f. Ensner (1907-1987), aktiva i schweiziska KP, därefter i höger- och vänsteroppositionen, kämpade i Spanien och i Frankrike under tyska ockupationen: 12

Thomas, Albert (1874-1932), fransk socialist, 1917 försvarsminister: 320

Thomas, Jakob (pseud. Reich) (1886-1956), från Galizien, utvandrade till Schweiz, därefter representant för den sovjetiska regeringen. Inrättade 1919 KI:s västeuropeiska sekretariat. Övergick till högerflygeln, därefter till SAP, upprätthöll länge kontakt med Sedov: 621, 696, 697

Thomas, Wendelin, matrosledare i den tyska flottan, senare riksdagsledamot: 822, 823

Thorez, Maurice (1900-1964), ledande funktionär i franska KP, 1925 politbyrå-medlem, 1940 desertör, benådad av general de Gaulle: 523

Thälmann, Ernst (1886-1944), hamnarbetare, av Stalin ställd i spetsen för KPD: 325, 483, 685, 689, 690, 699, 701

Tjadajev, Vasilij N., Journalist i Leningrad, medlem i en ”initiativgrupp” mot Sinovjev, sedan en av Vänsteroppositionens organisatörer, mördades av banditer: 444

Tjaplin, N. P. (1902-1938), 1919 i KP, en av grundarna och ledarna för kommunistiska ungdoms-

- förbundet, medlem av Sten-Lominadzes grupp, gripen och torterad; avled i fängelse: 666
- Tjarin, Salomon (1892-1936), vid röda professorernas institut (IPR), funktionär i Moskva, medlem i oppositionen. Kapitulerade 1928. Avrättades utan rättegång: 484, 577, 587, 588, 604, 608
- Tjarov, I. V. (1884-1938), gammal bolsjevik från Petrograd, associerad med Zinovjev och Kamenev, dömd tillsammans med dem 1935: 491
- Tjcheidze, Nikolaj Semjonovitj (1864-1926), georgisk mensjevik, under kriget centrist, 1917 försvarsvän, ordförande i Petrogradsovjeten, därefter konstituerande församlingen: 132, 143, 163, 169, 423, 424
- Tjernov, Viktor Michailovitj (1875-1952), ledare och teoretiker för socialistrevolutionärerna: 167, 199, 290, 295, 631
- Tjernysjevskij, Nikolai Gavrilovitj (1828-1889), litteraturkritiker och journalist, den intellektuelle som lade grunden till den revolutionära populismen, levde 19 år i exil: 36, 53
- Tjistoganov, Anatolij (f. 1910), son till en vitryss, GPU-agent: 829, 830
- Tjitjerin, Georgi Vasiljevitj (1872-1936), 1918 partimedlem, diplomat: 143, 500, 633
- Tjudnovskij, G. I. (1894-1918), mensjevik, blev centrist i Österrike, lärde känna Trotskij i USA och anslöt sig till interdistriktsorganisationen; under oktober medlem i revolutionära militärkommittén, kommissarie, stupade vid fronten: 155, 159
- Tjumskaja, Ida, gammal bolsjevik, medlem i vänsteroppositionen: 840
- Tkatjev, järnvägsarbetare, cellsekreterare i Rjasan-Uralsk, medlem i vänsteroppositionen: 460, 462
- Todorov, Sider, flerårig oppositionell kommunist, försäkringsinspektör: 612
- Togliatti, Palmiro (1893-1964), medlem av *L'Ordine Nuovo*-gruppen, ursprungligen elev till Bucharin, anslöt sig till Stalin 1928: 483, 523
- Tolstoj Leo Nikolajevitj (1828-1910), romanförfattare och moralist: 52, 125, 621
- Tomskij, Michail Pavlovitj (pseud. Jefremov) (1880-1936), sedan 1904 i partiet, årtal i fängelse och exil, ledare för de sovjetiska fackföreningarna, en av de tre i ”högern” i politbyrå; 1929 avsatt. Begick självmord 1936 kvällen innan han greps: 261-263, 290, 291, 440, 444, 487, 497, 504, 522, 551, 552, 590, 591, 596, 668, 785
- Torgler, Ernst (1893-1963), anställd, ledare för KPD:s parlamentariska fraktion. Utesluten efter Leipzig-processen och av sitt tidigare parti beskylld för att vara naziagent: 733
- Torquemada, Tomas de (1420-1498), Spaniens förste storinkvisitor: 61
- Traill, Vera (1906-1976), dotter till den tidigare ministern Aleksandr Gutjkov: 831
- Tranmael, Martin (1879-1967), DNA-ledare, tillhörde Komintern fram till 1924. Gick 1928 samman med PSD: 768
- Treint, Albert (1889-1971), PCF-ledare, sekreterare, därefter generalsekreterare 1922, zinovjevit, 1928 utsluten ur PCF, 1931-1932 i Kommunistiska Förbundet, 1934 i SFIO, 1938 till PSOP: 424, 457, 483, 586, 587, 604, 608, 614, 636
- Trepov, Dmitrij Fjodorovitj (1855-1906), gendarmerichef och stadskommandant i Sankt Petersburg 1905: 23, 97, 98, 100, 110
- Tresca, Carlo (1879-1943), anarkist i Italien, därefter i USA, förkämpe för mänskliga rättigheter, medlem i Deweykommissionen: 818, 822, 823, 825, 835, 883
- Tresso, Pietro (pseud. Blasco) (1893-1943), deltog i grundandet av PCI, ledare för det illegala partiet, därefter av ”de tre”, som grundade NOI. Uppenbarligen mördad när han befriades: 611, 635,

648, 708, 727, 729, 756

Tchernobelsky, Jacques (pseud. Jean-Jacques) (f. 1909), medlem i PCF och den ”judiska gruppen”, 1928 utesluten, övergick från Treints grupp till *La Verité*: 614

Tsintsadze, Kote (Alipi M. Z.) (1887-1930), aktiv i illegaliteten under många år, ledare för den georgiska tjekan, led av tuberkulos, dog i deportation: 305, 430, 516, 664, 840

Tsintsadze, Michali, bror till Kote Tsintsadze: 840

Tsintsadze, Sandro, bror till Kote Tsintsadze: 840

Tsiurupa, Alexandr Dimitrievitj (1870-1928), partimedlem sedan 1896, efter 1917 uppgifter inom ekonomin: 289, 577

Tsjersonskaja, Sjenja: 908

Tsvetajeva, Maria I. (1892-1941), rysk diktare, gift med den vita officeren och GPU-agenten Sergej Efron. Efter att ha återvänt till Sovjetunionen begick hon självmord: 829

Tuchatjevskij, Michail N. (1893-1937), gardesofficer, blev en av ledarna för Röda armén: 226, 252, 253, 271, 277, 287, 319, 824

Turati, Filippo (1857-1932), ledare för den ”reformistiska” högerflygeln i italienska SPI: 124, 324

Turgenjev, Ivan Sergejevitj (1818-1883), rysk romanförfattare, skapade ordet ”nihilism”: 870

Turkul, Anton (1892-1957), vit general. Förberedde ett attentat mot Trotskij. Under andra världskriget samarbetade han med general Vlasov: 562, 828, 883

Turquois, Roger, lärare i Vienne, sympatisör till Kommunistiska Förbundet: 727

Tverskoj, pseudonym för en GPU-agent: 490, 491

Ufimtsev, Nikolaj I. (1888-1938), partimedlem sedan 1906, kommissarie i Röda armén, därefter verksam inom ekonomin, bl a i sovjetiska handelsdelegationen i Wien; utesluten 1927, kapitulerade 1929; på nytt gripen på grund av sin aktivitet i I. N. Smirnovs grupp: 484, 579, 601, 668, 672

Uglanov, Nikolaj A. (1886-1937), bolsjevik sedan 1907, i Petrograd under resningen; gjorde karriär som apparatjök i partiet. Förknippad med partihögern, utesluten 1932, då han inte tagit avstånd från Rjutin; arresterad 1936, avrättad i fängelse: 380, 432, 445, 454, 461, 483, 492, 504, 518, 521, 522, 541, 552, 670

Unschlicht, Josef S. (1879-1938), polack, partimedlem sedan 1900, årtal i fängelse och exil, medlem av revolutionära militärkommittén och NKVD:s kollegium. Tog del i kampen mot Trotskij och ”snubblade” själv 1937: 339, 487

Upensj, Eduard (pseud. Opperput): 491, 828

Urbahns, Hugo (1892-1946), 1911 SPD-medlem, 1917 i USPD, 1920 i VKPD. Ledare för vänstern i Hamburg, ledde upproret 1923. I ledningen för Leninbund från 1928. Flydde 1933 till Sverige: 456, 464, 585, 607-610, 614, 638, 729

Uritskij, M. S. (1873-1918): 62, 128, 143, 162, 168, 214, 217, 218, 242, 422

Usov, tjänsteman i Nikolajevs fängelse: 52, 54

Uspenskij, Gleb, rysk författare: 60

Ustrjalov, Nikolaj Vasiljevitj (1890-1937), advokat och journalist, förespråkare av NEP som han såg som en väg till att fredligt återupprätta kapitalismen; utgivare av *Smena-Wech*; återvände till Sovjetunionen 1935; greps och dömdes 1937: 433, 520, 535, 552

- Waage, Hagbarth, kapten för den norska tankern Ruth: 801
- Vaillant, Edouard Marte (1840-1915), lärjunge till Blanqui, medlem av Pariskommunen, under kriget minister: 145
- Vaillant-Couturier, Paul (1892-1937), från en protestantisk borgerlig familj, kom genom hat mot kriget till kommunismen. Chefredaktör för *L'Humanité* från 1926: 694
- Walcher, Jakob (1887-1970), metallarbetare, därefter journalist, 1906 i SPD, ordförande på KPD:s grundningskongress, ansvarig för det fackliga arbetet. Senare ”höger”, KPO-medlem tillsammans med Brandler, därefter ledare för SAP. 1936 anhängare av folkfronten, emigrerade till USA, återvände till DDR, 1949 utesluten ur SED, 1956 rehabiliterad: 338, 696, 697, 720, 728, 740-743, 745, 746
- Waldeck-Rousseau, Pierre (1846-1904), fransk politiker: 67
- Walecki, Maximilian (= M. Horwitz) (1877-1938), 1895 aktiv i PPS-vänstern, delegat vid Zimmerwaldkonferensen. 1918-1924 aktiv i Polen, av Stalin avlägsnad ur ledningen. Gripen och avrättad, sedan hans parti fördömts som ”spionnäste”: 382
- Valentinov, G. N., gammal bolsjevik, redaktör för *Trud*: 516, 533-535, 554, 557, 779
- Valentinov, Nikolaj V. (pseud. Volskij) (1879-1964), aktiv sedan 1898, 1903-1904 bolsjevik, arbetade i lokalpressen, utvandrade 1930 till Frankrike: 375, 436
- Walfis, Paul (f. 1908), medlem i den judiska gruppen, därefter Kommunistiska Unionen: 610
- Walker, Charles R. (1893-1974), högskolelärare, hellenist och författare: 819
- Van Heijenoort, Jean (1912-1986), matematikstudent, tillbringade sju år vid Trotskijs sida, 1932-1939. Efter kriget forskare. Mördad: 13, 563, 569, 582, 588, 589, 651, 652, 659, 690, 692, 728, 732, 753, 790, 801, 817, 819, 836, 857, 862
- Vandervelde, Emile (1866-1938), obestridd ledare för POB och ordförande för Andra internationalen, 1914 minister i den belgiska krigsregeringen: 124, 146, 161, 295
- Wang Jingwei (1883-1944), medarbetare till Sun Yat-sen i Guomindangs ledning; 1925 regeringschef i Kanton, av KI betecknad som ”vänster”, regeringschef i Wuhan, i konflikt med Chiang Kai-shek men försonades åter med honom och anslöt sig till hans regim. Under kriget förrådde han honom och bildade en ”samarbetsregering” i Nanking: 477, 479
- Wang Ming (= Chen Shaoyu) (1907-1974), av KI skickad till Kina 1930-1931 för att avsätta Li Lisan; därefter KI-representant i det kinesiska KP till 1937. Återvände till Moskva där han dog: 647
- Vanzetti, Bartolomeo (1888-1927), italiensk anarkist, dömd och avrättad anklagad för mord trots en världsomspännande solidaritetskampanj, rehabiliterad: 610, 818
- Vardin, Ilja (Ivan), anhängare till Zinovjev: 413
- Varga, Eugen (1879-1964), ekonomiprofessor vid Budapests universitet, 1918 folkkommissarie för finansiella frågor, KI:s ekonomiexpert: 323
- Warski, Adolf (= A. Warszawski) (1867-1937), 1888 aktiv i polska SDPKiL, grundare av polska KP, politbyrå- och CK-medlem, 1924 avsatt, 1937 gripen i Moskva, skjuten: 130, 382, 454
- Washington, George (1732-1799), Förenta staternas förste president 1789-1797: 812
- Vatzetis, Jukum J. (1873-1938), överste som anslöt sig till bolsjevikerna, mellan september 1918-juli 1919 överbefälhavare för Röda armén. Därefter professor vid militärakademien Frunze. Gripen 1937, skjuten: 222, 238, 242, 245-247
- Webb, Beatrice, f. Potter (1858-1943), tillsammans med sin man ledande personlighet i Fabian Society och Labourpartiets högerflygel: 565, 572

Webb, Sidney (1859-1947), ledande personlighet i Fabian Society, blev arbetsmarknadsminister och adlad: 565, 572

Weber, Hans (pseud. Johann) (1895-1986), arbetare, 1913 socialdemokrat, 1917 USPD, 1920 KP-medlem, ledare i Pfalzen och i "vänstern" 1923. Ledare för "Wedding-oppositionen", närmade sig den förenade oppositionen: 464, 638

Weber, Louis Jacobs (pseud. Jack) (född 1896), mångårig medlem i KP och vänsteroppositionen, gift med Sara W.: 770

Weber, Sara Jacobs (pseud. Sara) (1900-1976), född i Polen, 1920 flyttade till USA, gifte sig med Louis Jacobs, medlem i KP och vänsteroppositionen, förklarade sig beredd att vara Trotskijs sekreterare (juni 1933-januari 1934): 568-572, 582, 720, 726, 732, 733, 808

Wedgwood, Josiah Clement (1872-1943), parlamentsledamot för Labour, känd för sin självständighet och sitt engagemang för mänskliga rättigheter, krävde av den brittiska regeringen att den skulle ge Trotskij asyl: 565

Weil, Ruby, AWP-medlem och utan tvekan i kontakt med GPU: 891

Weil, Simone (1909-1943), dotter till en bankir, filosof, deltog i en rad vänsterextrema organisationer från *La Révolution prolétarienne* till Kommunistiska Unionen. 1934 organisatör av strejker. Råkade ut för svår olycka i Spanien 1936 dit hon begett sig för att delta i inbördeskriget och anslöt sig till en anarkistisk milis. 1942 tog hon sig till USA och därefter till Storbritannien för att ansluta sig till motståndsrörelsen. Anslöt sig till katolska kyrkan, dog till följd av länge undergrävd hälsa: 678, 729, 735, 745

Vela, Marino (1907-1936), student, 1932 utesluten ur spanska KP, anslöt sig 1933 till vänsteroppositionen. Sköts 1936 av nationalisterna: 696

Velásquez, José Luis (1903-1970), peruansk författare och diktare, utvisad från Frankrike, därefter också från Spanien, bosatt 1936-1944 i Mexiko: 809

Velázquez, Diego (1599-1660), spansk målare: 151

Well, Roman, se Sobolevicius, Ruvin.

Wells, Marjorie, släkting till romanförfattaren H. G. Wells, besökte och korresponderade med Trotskij: 752

Wels, Otto (1873-1939), ledande SPD-funktionär, var den enda riksdagsledamot som den 23 mars 1933 talade emot antagande av den av Hitler begärda "fullmaktslagen" som gav honom diktatoriska befogenheter. Samtliga riksdagsledamöter från SPD var de enda som röstade emot lagen (kommunisterna kunde inte delta i omröstningen på grund av nazisternas förföljelser): 682

Vereecken, Georges (1896-1978), taxiförare, CK-medlem i belgiska KP, 1928 i opposition, bröt 1935 och på nytt 1938 med Trotskij: 12, 727, 754, 756, 757, 770, 849, 872

Vetrova: student som spärrats in i Peter-Paul-fästningen, begick självmord genom att bränna sig själv till döds: 40

Vetter, se Kotjeretz, Jakov.

Wicks, Harry (1905-1089), 1921 i brittiska KP, elev vid Leninskolan, i kontakt med den ryska vänsteroppositionen, i förbindelse med Balhamgruppen efter sin återkomst till England och utesluten ur KP; hans historia är sedan dess sammanvävd med den brittiska trotskismens: 648

Vidali, Vittorio (1900-1983), bokhållare, 1922 till USA under namnet Sormenti, därefter KI-delegerad i Mexiko under namnet Carlos Contreras. I Sovjet 1930-1936, "Kommendant Carlos" i Spanien 1936-1939, i Mexiko 1939-1947 och återvände sedan till Italien. Han var bl. a. ansvarig för mordet på A. Nin, C. Tresca och J. A. Mella och förberedelser för mordet på Trotskij: 834, 854,

884, 887

Vigiljanskij, N. (f. 1903), journalist på *Pravda*, avskedad 1923: 358

Wilde, Oscar (1850-1900), brittisk författare: 154

Vilenskij-Sibirjakov (1888-1937?), arbetare, mensjevik, gick över till bolsjevikerna. Sekreterare i sällskapet för tidigare straffångar, medlem i vänsteroppositionen, 1928 bannlyst, kapitulerade 1929: 532

Wilhelm II (1859-1941), kung av Preussen, 1888 tysk kejsare, abdikerade i november 1918: 172, 202, 216, 314

Wilkinson, Ellen (1891-1947), ILP-medlem, kämpade för kvinnlig rösträtt, facklig organisatör, deltog i grundandet av brittiska KP; som hon lämnade 1923. Samma år vald till parlamentsledamot för Labour. ”Röda Ellen” deltog i all sorts kamp, framför allt för de arbetslösas sak. Efter kriget utbildningsminister: 565

Villareal, Antonio I. (1879-1944), journalist, 1906 sekreterare för mexikanska PL, 1912 en av grundarna av CNT, blev 1913 general, ordförande för mötet vid Aguascalientes 1917: 823

Wilson, Edmund (1895-1972), amerikansk författare och essäist: 64, 98, 618, 621, 823

Wilson, Thomas Woodrow (1856-1924), professor, demokrat, president i Förenta staterna: 244, 896

Vinogradskaja, Paulina (1897-1970), kommunistisk sociolog, specialist på kvinnofrågor, levde med Preobrazjenskij, kapitulerade 1929, senare bibliotekarie: 392, 408, 514, 516, 600

Witte, Sergej Juljevitj (1849-1915), finansminister för Ryssland (1902-1903), ministerpresident 1903-1906 (”konstitutionell” mellan november 1905-maj 1906): 96, 100-102, 106, 107, 110

Vjaznikovtsev, Boris N., matematikstudent, deporterad 1928, kapitulerade 1929: 532, 593

Vlady, Vladimir Kibaltitj (1920-2005), son till författaren Victor Serge, berömd mexikansk målare: 12

Vogt, Karl (1817-1895), tysk demokrat, agent åt Napoleon III, avslöjad av Marx: 518

Wolf, Erwin (1902-1937?), köpmannason från Reichenberg, tjeckisk medborgare, student i Berlin, anslöt sig till den tyska oppositionen. Emigrerade till Paris, där han ledde IKD-gruppen. Sekreterare åt Trotskij i Norge (1935-1936), skickades av IS till Spanien men försvann efter att ha gripits för andra gången: 733, 754, 767, 773, 790, 791, 834, 835, 839, 842, 846, 854, 885, 910

Wolfe, Bernard (1915-1985), litteraturstudent, medlem i den trotskistiska fraktionen i amerikanska SP, Trotskij's sekreterare i Coyoacán 1937. Efter sin brytning gjorde han en lysande karriär som manusförfattare: 808

Wolfe, Bertram D. (1896-1977), 1917 SP-medlem, KP 1919, medlem av KI:s EKKI, utesluten med ”högern”, anslöt sig till Jay Lovestones grupp: 823, 855, 865

Wolfe, Ella G., född Goldberg (1896-2000), gift med B. D. Wolfe 1917, personlig vän till Frida Kahlo: 803

Wolfson, Lipa: 910

Volin, Boris M. (pseud. Fradkin) (1886-1957), 1904 bolsjevik, 1911-1913 emigration i Frankrike, blev IRP:s förste sekreterare och framför allt dess ledare: 498

Volinskij, S. G., GPU-funktionär, ansvarig för Trotskij i Alma Ata: 542, 544

Volkov, Esteban (född 1926), bosatt i Mexiko, född som Vsjevolod Platonovitj Volkov (Sjeva), barnbarn till Trotskij: 12, 388, 650, 654, 656-659, 808, 837, 888, 896

Volkov, Platon I. (1898-1936?), lärare, gift med Zinaida, 1928 bannlyst som oppositionell: 388,

650, 841

Vollmar, Georg von (1850-1922), ledande bayersk reformistisk socialdemokrat: 113

Volodarskij, Moisej M. (= Goldstein) (1891-1918), medlem i Bund, därefter mensjevik, utvandrade 1913 till USA. 1917 mycket populär bolsjevikisk talare i Petrograd. Mördad av en socialist-revolutionär: 155, 166, 242, 295

Volodja, se Kazakjevitj.

Volotnikov, B., en av Trotskij's bäst informerade korrespondenter 1928, greps samma år: 521, 529, 531

Voltaire, François-Marie (= Arouet) (1694-1788), fransk författare och journalist: 52

Voronskij, A. K. (1884-1943), partimedlem sedan 1904, litteraturkritiker, utgivare av *Krasnaja Nov* 1921-1927, ledande personlighet i den litterära gruppen "Pereval", 1928/1929 medlem i vänsteroppositionens hemliga centrum, utsluten 1927, arresterad 1929, frigiven, 1939 på nytt gripen, dog i fängelse: 393, 425, 452, 479, 545

Vorosjilov, Kliment J. (1881-1969), partimedlem sedan 1903, ledde gerillan i Ukraina, ingick senare i "Tsarityn-gruppen". Oförstående inför den moderna krigföringens krav, 1941 kommandant för Leningradfronten: 443, 486, 540, 785, 856

Vorovskaja, Nina V. (1908-1931), dotter till V. V. Vorovskij, aktiv i vänsteroppositionen, sjuk i TBC: 389, 577

Vorovskij, Vratslav V. (1871-1923), aktiv sedan 1894, 1923 bolsjevik, arbetade för Komintern 1919-1920, därefter diplomat. Mördad i Schweiz: 577

Wrangel, Pjotr Nikolajevitj (1878-1928), baron, general, reorganiserade de hårt trängda vita styrkorna med franskt bistånd 1920, besegrad samma år, emigrerade till Belgien: 230, 248, 251-253, 270, 275, 276, 279, 490, 562, 681, 828

Vujović, Vojislav (Voja) (1897-1938), serb, som student i Frankrike aktiv i Kommunistiska ungdomsförbundet, generalsekreterare i Kommunistiska ungdomsinternationalen 1924-1926, medlem i vänsteroppositionen, deporterad och kapitulerade, arresterad på nytt 1935, försvunnen i utrensningarna: 453, 491, 492, 531

Vysjinskij, Andrej Januarjevitj (1883-1954), jurist, mensjevik, tog ställning för den vita sidan, övergick till bolsjevikerna efter deras seger. Professor, därefter rektor för Moskvas universitet. Chefsåklagare under Moskvaprocesserna. Sovjetisk utrikesminister 1949-1953: 16, 784-787, 820

Yotopoulos, Mitsos (pseud. Vitte) (1901-1963), kemist, 1921 grundare av den grekiska archeo-marxistiska organisationen, där han spelade en betydande roll; 1932 anslöt sig organisationen till internationella oppositionen; medlem av IS i Berlin, därefter i Paris, bröt 1933 med Trotskij. Flydde vid Metaxas-kuppen, arbetade i Spanien med POUM. På 50-talet journalist: 647, 658, 727, 744

Zajtsev, Ivan Vasiljevitj, textilarbetare, lärde Trotskij jaga änder: 387

Zalutskij, Pjotr A. (1887-1937), järnvägsarbetare, aktiv sedan 1904, en av stöttepelarna bakom det illegala arbetet i Petrograd. Kommissarie vid flera fronter under inbördeskriget, KP-medlem, parti-sekreterare i Leningrad. Han "ångrade" sin oppositionella verksamhet med Zinovjev. 1934 gripen, dog i fängelse: 413, 433-435, 476, 486

Zamora Padilla, Adolfo (f. 1902), nicaraguan, konststuderande i Paris och Mexiko, professor och advokat, vän till Trotskij och hans hustru, tog ansvar för Trotskij's barnbarn. Efter kriget initiativtagare till socialagstiftning, direktör för en nationaliserad bank: 12, 807, 808

Zamora Padilla, Francisco (1890-1985), född i Nicaragua, Mexikos första moderna journalist, första

mexikanske marxisten, 1935 medlem i CTM:s exekutivkommitté. Den ende mexikanska medlemmen i Deweykommission: 807, 808, 823, 825, 895

Zapata, Emiliano (o. 1879-1919), revolutionär mexikansk ledare: 806

Zaputskij, P. A.: 244

Zarubina, Liza, hustru till en GPU-funktionär, skall ha förfört Blumkin för att få fram bevis för hans förbindelse med Trotskij: 602

Zasulitj, Vera Ivanovna (1849-1919), anställd, först kontaktperson för terroristen Netjajev; 1878 sköt hon och sårade Sankt Petersburgs guvernör, general Trepov, symbol för brutalt förtryck, och blev frikänd. 1879 vanns hon för marxismen, blev medgrundare av *Iskra*, ställde sig på 1903 på mensjevikernas sida och tog 1917 ställning mot oktoberresningen: 23, 59, 66, 71, 74, 75, 80

Zborowski, Mark (pseud. Etienne) (1908-1990), son till ryska emigranter i Polen, tidigare medlem av polska KP, utvandrade till Frankrike, fick kontakt med GPU och inträdde i dess tjänst, blev L. Sedovs förtrogne, undkom misstankar. Erkände 1955, försvarades av Margaret Mead, arbetade efter sin frigivning vid ett sjukhus i San Francisco: 787, 828-830, 836, 839

Zeigner, Erich (1886-1949), socialistisk justitietjänsteman, ledare för den sachiska socialistiska vänstern, 1921 justitieminister, 1923 ministerpresident i Sachsen, lät kommunisterna inträda i denna "arbetarregering" och blev avsatt av Reichswehr. Efter kriget SED-medlem i DDR: 340, 342, 344

Zeller, Fred (1912-2003), konststuderande, en av ledarna för den socialistiska ungdomsrörelsen i Parisområdet, juni 1935 utesluten. Besökte Trotskij i november, tillhörde GBL, senare POI. Blev efter kriget känd målare och stormästare i storlogen Grand-Orient: 547, 769, 885

Zetkin, Clara, f. Eißner (pseud. Gundel) (1857-1933), lärarinna, kvinnosekreterare i Andra internationalen, vän till Rosa Luxemburg. 1919 i KP och riksdagsledamot för partiet mellan 1920 och 1933. Gick i exil 1933 och dog i Moskva: 129, 151, 322, 323

Zheng Chaolin (1901-1998), aktiv i KP, därefter i vänsteroppositionen i Kina. Sammanlagt 43 år i fängelse under Chiang och Mao. Frigiven 1978: 635

Zinovjev, Grigorij Jevsejevitj (= G. J. Radomyslskij) (1883-1936), bolsjevik 1903, arbetade ihop med Lenin i emigrationen, därefter en av partiledarna. Efter revolutionen ledare för Petrograd-sedermera Leningrad-sovjeten och ordförande för Komintern. En av de tre centrala partiledarna efter Lenins död, bröt med Stalin och förenade sig med Trotskij, kapitulerade och återupptogs i partiet. Sköts efter första Moskvaprocessen: 5, 16, 130, 165, 168, 170, 171, 174, 176, 179, 180, 194, 198, 214, 217, 219, 233, 262-264, 266-269, 272, 273, 278, 291, 292, 294, 295, 302, 309, 316, 317, 320-324, 326-29, 332, 333, 336, 338, 339, 345-347, 350, 353, 358, 364, 376-383, 393, 413, 414, 415, 418, 420, 422-424, 427, 428, 431-441, 443-449, 451, 453-458, 460, 462-466, 471, 473-476, 478, 482-494, 496-498, 499, 501, 502, 504, 505, 511, 512, 526, 531, 537, 540, 547, 548, 549, 551, 553, 557, 571, 586, 603, 604, 610, 636, 667-673, 694, 697, 710, 735, 760, 761, 768, 772, 782, 784, 794, 829, 833, 840, 898

Ziv, Grigorij I., medicinstudent i Kiev, lärde känna Trotskij under ferier i Nikolajev. Utvandrade till USA, ställde sig mycket fientlig till oktoberrevolutionen: 37, 38, 40, 42, 44-46, 55, 63, 158

Zjdanov, Andrej Aleksandrovitj (1896-1948), CK-sekreterare, 1935 politbyrå-medlem, Kirovs efterträdare i Leningrad: 294

Zola, Émile (1840-1902), fransk romanförfattare, ingrep i Dreyfus-affären med sin berömda artikel "J'accuse": 60, 858

Zorin, S. S. (1890-1937), politiskt aktiv i Amerika, återvände 1917, medlem av Nya oppositionen. Dog i fängelse: 463

Zúñiga Camacho, Julian (f. 1912), en av underhuggarna i Alfaro Siqueiros' gäng: 890

Zörgiebel, Karl (1878-1961), socialdemokratisk polismästare i Berlin, förbjöd 1929 första maj-manifestationen i Berlin, vilket ledde till att 33 dödades: 677, 678